

TÉMA: zbrane a múzy

**Rozhovor
s rektorom AOS
Jozefom Putterom**

**Prví profesionáli
z Martina**

Rusko a Sýria

**Stryker
– klasika
z provizória**

**Znovuzrodenie
dravca L-39NG**

Nemocnica s vôňou novoty

„Na Slovensku budeme špička a zvládneme v podstate akýkoľvek komplikovaný stav“ konštatoval riaditeľ novootvorenej Nemocnice svätého Michala Marián Križko. Nemocnicu v centre Bratislavy 3. novembra slávnostne otvorili predseda vlády Robert Fico, podpredseda vlády a minister vnútra Robert Kaliňák, minister obrany Martin Glváč, minister zdravotníctva Viliam Čislák a ďalší hostia. Nemocnica disponuje 26 všeobecnými a 49 špecializovanými ambulanciami. Pre pacientov je pripravených 120 lôžok, ich počet možno rozšíriť na 140. Nielen budovy, ale aj všetky zdravotnícke technológie sú nové. Nemocnica sv. Michala bola vybudovaná za vyše 50 miliónov. „Naďalej platí, že naša nemocnica je akciová spoločnosť, v ktorej 50 % akcií vlastní ministerstvo vnútra a 50 % ministerstvo obrany, pričom štát v akciovke zastupuje rezort vnútra,“ uviedol riaditeľ MUDr. Marián Križko, ktorý je odbornosťou gastroenterológ a hodnosťou plukovník polície.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement, TASR

Milí čitatelia Obrany,

vo švajčiarskom Cerne je v prevádzke obrovský urýchľovač častíc, pri ktorom pracujú vedci z celej Európy. Zameriavajú sa na hľadanie a poznanie tzv. Higgsovoho bozónu, veľmi malej častice hmoty, ktorá má však veľký význam v štruktúre hmoty a pre jej vlastnosti. Nazvali ju „božská častica“.

Aj blížiacie Vianoce sa podobajú urýchľovaču. Zrýchľuje sa naše životné tempo.

Začíname venovať väčšiu pozornosť medziludským vzťahom v rodinách, voči priateľom i spolupracovníkom. Zrazu nám je úsmev a vďačný pohľad dieťaťa, manželského partnera či priateľa vzácnejší než obsah našej peňaženky. Začíname sa podobať vedcom v Cerne a úporne hľadáme tú malú „časticu“, ktorá by dokázala vzbudiť radosť, spokojnosť a lásku u tých, na ktorých nám záleží.

Zisťujeme, že základným prvkom života nie je to všetko „veľké“, pre čo žijeme počas roka, ale že zmysel dáva to niečo takmer neviditeľné: vzťah lásky, radosti, spokojnosti a vzájomného šťastia, ktorý sa rodí z nezištného darovania. Kde má táto podstata svoj začiatok? Čas prípravy na Vianoce a ich slávenie by nám mali byť príležitosťou na hľadanie odpovede. Pretože ak neobjavíme tento základ tajomstva života, nepochopíme podstatu Vianoc a staneme sa obeťou sebaklamu, že všetko sa dá kúpiť za peniaze – aj hĺbka vzájomných vzťahov a nezištná láska.

Čo je teda tou „Božskou časticou“ života? Evanjelium nám hovorí, že ňou je chudobné dieťa, ktoré sa na prelome letopočtu narodilo v Betleheme. Dieťa, v ktorom prišiel medzi nás večný Boží Syn ako posol lásky všemohúceho Boha.

Vianoce nás pozývajú nielen obdivovať tento „Božský bozón“. K tomu, aby sme sa dali obdarovať jeho láskou. Pápež František vyhlásil Jubilejný rok milosrdenstva a 8. decembra otvorí na Bazilike svätého Petra „svätú bránu“ a poveril biskupov, aby aj na všetkých katedrálach otvorili takéto sväté brány. Na tretiu adventnú nedeľu otvorím aj ja svätú bránu na katedrále nášho Ordinariátu, ktorá nás bude pozývať, aby sme ňou prechádzali ako symbolom otvorenej náruče Krista – Dobrého pastiera, ktorý nás chce obdarovať Božou láskou. Všetkým čitateľom Obrany, vašim rodinám, úprimne želim radostné a požehnané prežitie Vianočných sviatkov, aby ste z veriaceho stretnutia s Tým, ktorého narodenie slávime, čerpali silu lásky na rozvíjanie opravdivých vzťahov v rodinách i medzi ostatnými ľuďmi počas celého nastávajúceho roka.

František Rábek,
biskup – ordinár
OS a OZ SR

NA OBÁLKE: Z cyklu fotografií Za každého počasia, 1. miesto v rezortnej súťaži FotoAtak 2015 v kategórii OS SR fotoobjektívom • Foto: Pavol Frtús

4 Ruské vojenské pôsobenie v Sýrii

6 Rozhovor s rektorom AOS Jozefom Putterom

8 TÉMA: zbrane a múzy

16 Prví profesionáli sú z Martina

21 Stryker – z prechodného riešenia trvalka

24 Dravec L-39NG na oblohe

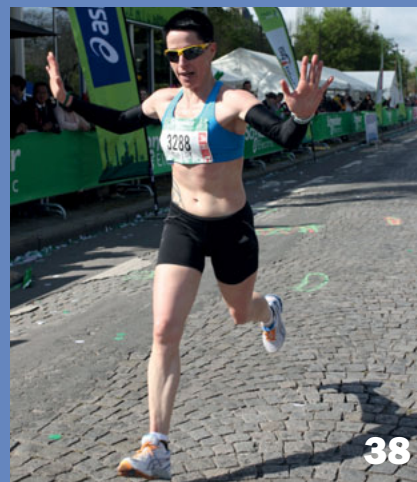
26 Slávne bitky histórie: Ramillies

29 Vojenský hudobník tretej generácie

32 Spektrum kybernetických operácií

36 Légie 100 pokračujú

38 Majsterka v maratónkach

44 Oblátky verzus klobása

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIII. • č. 12/2015
• Redakčná uzávierka 20. 11. 2015 • Do výroby zadané 23. 11. 2015 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SEĽUZ • Šéfredaktor: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Redaktori: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk, Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, SEĽUZ MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Ruské vojenské pôsobenie v Sýrii

Generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg počas Parlamentného zhromaždenia NATO v nórskom Stavangeri vyhlásil, že ruské nálety a vojenská podpora sýrskeho prezidenta Bašára Asada len predlžujú krízu v Sýrii a v boji proti tzv. Islamskému štátu nezohrávajú konštruktívnu úlohu.

Na margo obvinení, že Rusko vedie 80 % leteckých útokov nie proti Islamskému štátu, ale proti Asadovej opozícii, ruský generál Andrej Kartapolov, ktorý riadi ruské operácie v Sýrii, uviedol, že v krajine podľa neho nie je žiadna umiernená opozícia, pretože zobrala zbrane do rúk, aby bojovala proti zákonným autoritám. V podstate sa stotožnil s rétorikou sýrskeho prezidenta Bašára Asada, ktorý vníma všetkých, čo bojujú proti jeho režimu, ako teroristov.

Podobnosť s Krymom

Ak sa pozrieme na začiatok ruskej vojenskej intervencie v Sýrii, v niektorých ohľadoch sa podobá tomu, ako prebehla tá na Kryme. Takisto došlo k prechodu z vojenského cvičenia do utajovanej operácie. Len v tomto prípade išlo o rozsiahle vojenské cvičenie ruských vojsk Centr 2015 a neočakávanú previerku bojovej pohotovosti Centrálného vojenského okruhu (11. - 20. septembra). Rusko v relatívnom utajení prepravilo do Sýrie dostatočné množstvo vojenskej techniky a vojakov a 30. septembra pomerne neočakávane vstúpilo do sýrskeho konfliktu. Prípadné zapojenie Ruska do vojenskej operácie v Sýrii ruská strana často dementovala až do doby, keď sa stalo nepopierateľným. Prudký nárast počtu vojakov a ruskej vojenskej techniky na území Sýrie, ako aj práce na rozširovaní vojenských základní, boli už viac ako len vojenská pomoc sýrskemu režimu v podobe ruských inštruktorov a dodávok vojenskej techniky, ktorú si vraj objednal Asad ešte pred vojenským konfliktom.

Budovanie ruských základní

Rusko ešte pred zapojením do vojenského konfliktu začalo s posilňovaním existujúcej a budovaním novej vojenskej infraštruktúry v Sýrii. Začiatkom novembra ruské ozbrojené sily mali na území Sýrie už dve vojenské základne. Námorná základňa v Tartuse (80 km od Latakie), vybudovaná v roku 1970, slúžila ako opravárenská a zásobovacia základňa pre obsluhu lodí ruského vojenského námorníctva (720. stredisko materiálno-technického zabezpečenia). Druhá, narychlo vybudovaná letecká základňa Chmejmim, sa nachádza 25 km južne od prístavného mesta Latakia. Od júna tohto roka tam prebiehali horúčkovití prípravy na vojenskú operáciu. Na základňu okrem leteckej a pozemnej techniky dopravili aj mobilnú riadiacu vežu na riadenie vzdušnej leteckej prevádzky. To bol významný signál, že Rusko sa pripravuje na letecké zapojenie do sýrskeho vojenského konfliktu. Okrem toho na letisku spevnili a predĺžili vzletovo-pristávaciu dráhu, na ktorej takmer denne pristávali dopravné lietadlá typu An-124 a Il-76, prepravujúce vojenský a logistický materiál potrebný na výstavbu hangárov a ubytovacích kapacít pre viac ako tisíc osôb. Momentálne základňa pri Latakii slúži ako predsunutá letecká základňa, umožňujúca Rusku efektívnejšie pôsobenie priamo z územia Sýrie. Ochranu základní v Latakii a Tartuse zabezpečuje posilnená práporná skupina 810. samostatnej brigády námornej pechoty Čiernomorskej flotily a takmer 600 vojakov zo 7. výsadkovej horskej divízie Vzdušno-výsadkových vojsk. Údaje len na ochranu ruských základní bola dovezená aj pozemná

vojenská technika vrátane obrnených transportérov BTR-82A a tankov T-90.

Podľa mnohých odhadov sa na území Sýrie nachádza takmer dvetisíc ruských vojakov, námorníkov, príslušníkov námornej pechoty vrátane vojakov dvoch práporov letiskového a rádiotechnického zabezpečenia, obslúh prostriedkov PVO a rádioelektronického boja a tiež velenia. Podľa niektorých odhadov ruské vojenské pôsobenie v Sýrii stojí štátnu pokladňu minimálne 2,5 mil. USD denne, a to v čase, keď je v krajine ekonomická kríza spôsobená ekonomickými sankciami za intervenciu na Ukrajine a tiež vplyvom prepadu ceny ropy na svetových trhoch.

Použitie vojenskej techniky a munície

Na letecké útoky bolo ešte pred začiatkom prvých náletov v Sýrii rozmiestnených 32 ruských bojových lietadiel Su-24M, Su-25SM, Su-30SM a Su-34 a tiež vrtuľníky typu Mi-8 a Mi-24. Kým lietadlá typu Su-25, Su-24 a Su-34 bombardovali, viacúčelové lietadlá Su-30 zabezpečovali ich vzdušné krytie. Podľa ruských oficiálnych údajov letectvo používalo na bombardovanie riadené bomby typu KAB-500. Z viacerých videozáberov je však

Rusko svojou intervenciou v Sýrii malo za cieľ:

- vyjsť z medzinárodnej izolácie po anexii Krymu,
- odpútať pozornosť od konfliktu na Donbase, ktorý sa dostal do patovej situácie,
- zvýšiť popularitu Putina medzi ruským obyvateľstvom,
- posilniť postavenie Asada,
- potlačiť činnosť tzv. Islamského štátu,
- zlikvidovať ozbrojené skupiny z krajín SNŠ, nebezpečné pre Rusko,
- udržať a posilniť svoj vplyv v regióne, a to aj po prípadnom páde Asada,
- vyskúšať nový spôsob vedenia vojenských operácií.

evidentné, že sa v prevažne využívali neriadené trhové letecké bomby FAB-250, FAB-500 a OFAB-250, ako aj bomby na prebíjanie betónu typu BETAB-500. Stíhacie bombardovacie lietadlá Su-34 používali letecké bomby typu KAB-500S so satelitným navedením (GLONASS). Proti pozemným cieľom boli použité rakety stredného doletu vzduch-zem X-25 a X-29L s laserovým navádzaním. Do Latakie bolo premiestnené aj lietadlo Il-20M na rádioelektronický prieskum a rádioelektronický boj. Nachádza sa tu aj komplet rádioelektronického boja Krasucha-4, ktorý slúži na potlačovanie činnosti palubných leteckých rádiolokátorov a rušenie rádioelektronických systémov riadenia a navigácie lietadiel protivníka s dosahom do 300 km. V Sýrii boli 17. novembra po prvý raz v histórii nasadené aj strategické bombardéry Tu-160 a Tu-95MS s riadenými strelami s plochou dráhou letu.

V okolí Latakie bol zaznamenaný modernizovaný protiletadlový systém Pancir-S1, schopný ničiť vzdušné ciele na vzdialenosť 20 kilometrov. Na leteckej základni sú rozmiestnené aj bezpilotné prostriedky typu Pčola-1T, ktoré sa využívajú na monitorovanie bojovej zóny. Okrem toho bol v okolí sýrskych miest Idlib a Homs zaznamenaný aj ťažký raketometný systém TOS-1A Solncepjk (Sunheat). Raketomet odpaľujúci rakety s termobarickými hlavícami je určený na palebnú podporu pechoty a tankov. V Sýrii sa objavili aj ruské 300 mm raketové systémy typu 9K58 Smerč (BM-30), dobre známe z nasadenia na Donbase. To by znamenalo, že Rusko sa pripravuje na pozemnú operáciu. Nasvedčuje tomu zväčšujúci sa počet obrnených transportérov BTR-80, 152 mm húfnic MSTA-B a nákladných vozidiel typu Kamaz a Ural s vojakmi a „dobrovoľníkmi“ aj z Donbasu.

Neočakávaný raketový úder

Nepredvídaným momentom ruskej operácie v Sýrii bol úder raketami s plochou dráhou letu 3M14 komplexu Kalibr-NK 7. októbra (deň Putinových narodenín), keď zo štyroch lodí Kaspickej flotily vzlietlo 26 rakiet. Preleteli vzdušným priestorom Iraku a Iránu vo výške 50 až 100 metrov, v závislosti od terénu. Ruské ministerstvo obrany deklarovalo úspešný zásah 11 objektov vzdialených asi 1 500 km od miesta vypustenia rakiet. Lenže podľa niektorých informácií štyri ruské rakety do Sýrie vôbec nedoleteli a spadli na území Iránu. Ruské ministerstvo obrany to poprelo.

Ruské vojenské námorníctvo sa okrem raketového krytia vzdušného priestoru pri pobreží Sýrie podieľa aj na preprave logistického materiálu a vojenskej techniky do prístavu v Tartuse. Ale ešte pred začatím operácie prepravné možnosti výsádkových lodí neboli postačujúce, preto sa ruské ministerstvo obrany rozhodlo nakúpiť osem nákladných lodí od tureckých dodávateľov, ktoré boli ihneď zaradené do zostavy vojenských konvojov smerujúcich do Sýrie. Okrem nedostatku prepravných kapacít sa objavil aj problém s nedostatkom munície, potrebnej na vedenie leteckých úderov, čo donútilo ruské firmy spustiť trojzmennú prevádzku.

Perspektívy Asadovho režimu

Ruská vojenská intervencia v Sýrii mala pomôcť sýrskemu prezidentovi udržať kontrolu aspoň nad západom krajiny, kde sa nachádzajú aj ruské vojenské základne. Z doterajšieho priebehu ruskej operácie s podporou Asadových pozemných síl, bojovníkov Hizballáhu, šiitských milícií z Iraku a príslušníkov iránskych ozbrojených síl je evidentné, že došlo len k lokálnym úspechom, ťažko vykúpenými stratami živej sily aj vojenskej techniky. Ruská vojenská intervencia v Sýrii výrazne zmenila podstatu konfliktu. Ťažko možno odhadnúť jeho budúci vývoj. Do značnej miery bude závisieť aj od postoja USA, ktorých stratégia doteraz nebola veľmi úspešná. Hoci USA a Rusko deklarujú, že nepočítajú s otvorením pozemnej operácie, bez nej sa pravdepodobne vojenský konflikt v Sýrii nedá ukončiť.

Text: Juraj Beskid, Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií AOS

Foto: TASR

Doc. Ing. Jozef Puttera, CSc. sa narodil v r. 1961 v Piešťanoch, vyrastal v neďalekej Čhtelnici a je otcom troch detí. Po absolvovaní Vojenskej vysokej technickej školy v Liptovskom Mikuláši dva roky slúžil v Karvinej. Je spoluautorom troch patentov, členom Slovenskej elektrotechnickej spoločnosti; programového výboru konferencie Magnetic Measurements či predsedom programového výboru konferencie New Trends in Signal Processing. Vysokoškolským vojenským pedagógom je od roku 1990. Na svojej Alma mater najskôr vyučoval odbornosti v oblasti navádzacích systémov rakiet v rámci protivzdušnej obrany, po roku 1994 sa zameriaval na elektronický prieskum a elektronický boj. V uniforme slúžil do roku 2004, do civilu odchádzal v pozícii prorektora pre vedeckú činnosť v hodnosti podplukovník a zostal učiť na AOS.

formálne 1. marca tohto roka. Na konci septembra nás navštívila pracovná skupina Akreditačnej komisie, ktorá má zhruba päť mesiacov na to, aby vyniesla konečný verdikt. To znamená, že niekedy vo februári 2016 by sme mali byť s ním oboznámení a vzápätí dostať záverečnú správu. Z nej bude zrejmé, ktoré študijné programy z tých pätnástich, čo sme predložili na akreditáciu, prešli.

Aký je váš odhad?

Pochopiteľne, sme optimisti a veríme, že všetky. Dozvieme sa, či nám bude priznané právo udeľovať akademické tituly v jednotlivých stupňoch vysokoškolského vzdelávania, ale aj právo uskutočňovať habilitačné konania a konania na vymenúvanie profesorov.

Čo všetko sa pri akreditácii posudzuje? Aký je systém?

AOS pripravila a predložila na účely komplexnej akreditácie žiadosti o akreditáciu študijných programov s príslušnými podkladmi, žiadosť o akreditáciu habilitačného konania a konania na vymenúvanie profesorov, podklady na hodnotenie výskumnej, vývojovej, umeleckej činnosti a ďalšej tvorivej činnosti v oblastiach výskumu Elektrotechnika a elektroenergetika, Informatické vedy, automatizácia a telekomunikácie a Bezpečnostné služby.

Pracovná skupina Akreditačnej komisie, ustanovená pre komplexnú akreditáciu činnosti v rámci svojej návštevy na AOS preverila skutočnosti, uvedené v príslušných podkladoch predložených na komplexnú akreditáciu, stretla sa s garantmi študijných programov, uskutočnila obhliadku priestorov a vybavenia školy a stretla sa v rámci osobných pohovorov aj s poverenými členmi orgánov akademickej samosprávy, zamestnancami a študentmi.

Strategickým cieľom AOS pri príprave študijných programov predložených na komplexnú akreditáciu bol prechod na 5-ročné denné vysokoškolské štúdium realizované ako štúdium štruktúrované na 3-ročné denné bakalárske štúdium a 2-ročné denné inžinierske/magisterské štúdium. Zároveň prechod do jednej oblasti výskumu – 23 Bezpečnostné vedy ako súčasť zásadných zmien potrebných na zvýšenie úrovne pripravenosti kadetov a absolventov AOS.

Koľko študentov máte?

Keď hovoríme o vzdelávacom pôsobení akadémie, musím zdôrazniť, že stojím na dvoch

Rektor Akadémie ozbrojených síl Jozef Puttera:

Mladí dôstojníci - pedagógovia sú nevyhnutnosťou

V októbri vymenovaný nový rektor Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika doc. Ing. Jozef Puttera, CSc., pôsobí vo vojenskom vysokom školstve na Liptove od roku 1987, keď tu začal pracovať na vedeckej ašpirantúre. Pred nástupom do súčasnej funkcie bol prorektorom pre vzdelávanie. Na svojej Alma mater je naozaj doma a prípravný čas na definovanie hlavných výziev akadémie v jeho prípade potrebný nie je.

V akom štádiu je akreditácia Akadémie ozbrojených síl?

Komplexná akreditácia je tým najdôležitejším, čím sme žili posledné dva roky. Samo-

zrejme, prebiehala a bude prebiehať výučba, výcvik, veda aj výskum, ale príprava na komplexnú akreditáciu a jej realizácia je procesom, na ktorom mimoriadne záleží. Začala sa

pilieroch. Prvým pilierom je už spomenuté trojstupňové vysokoškolské vzdelávanie, tým druhým je vzdelávanie kariérne. V rámci kariérneho a odborného vzdelávania realizujeme ročne 80 až 90 kurzov, ktoré absolvuje približne 1 250 vojakov a zamestnancov rezortu obrany. Patrí medzi ne aj medzinárodný kurz pre štábných dôstojníkov ISOC (International Staff Officers' Course), ktorý nám robí veľmi dobré meno doma aj v zahraničí.

A samotní vysokoškooláci?

Vo všetkých troch stupňoch máme 392 študentov. Do prvého ročníka denného vojenského bakalárskeho štúdia nastúpilo 83 študentov. Samozrejme, záujem bol vyšší, tento počet však vychádza z požiadavky ozbrojených síl.

Mali ste z čoho vyberať?

Záujem uchádzačov z radov civilnej mládeže o bakalárske štúdium na AOS aj v tomto akademickom roku niekoľkonásobne prevýšil stanovené počty na prijatie. Uchádzači v rámci prijímacieho konania okrem úspešného absolvovania vedomostných testov z predmetov matematika a anglický jazyk museli úspešne absolvovať aj podmienky prijatia do štátnej služby (lekárske vyšetrenie, psychodiagnostické vyšetrenie, testy fyzickej zdatnosti). Konkrétne: prihlášky na denné vojenské bakalárske štúdium si podalo 630 uchádzačov, podmienky na prijatie do prípravnej štátnej služby splnilo 227 uchádzačov.

Aké máte ambície v oblasti inovácií systému vysokoškolského štúdia?

To najdôležitejšie čo by som chcel v oblasti organizovania štúdia zmeniť, je transformácia druhého stupňa z externej formy na dennú formu. Dnes naši kadeti a kadetky odchádzajú po troch rokoch a bakalárskom stupni k vojskám. Magisterský či inžiniersky stupeň vzdelania získavajú v dvojročnom (podľa novej legislatívy až v trojročnom) externom štúdiu popri službe. Chceme sa vrátiť k tomu, čo je štandardom na vysokých školách, aj civilných, aj vojenských – u nás i v zahraničí. Kadeti tak budú pripravení na výkon funkcií v ozbrojených silách bez potreby ďalšieho vzdelávania formou rôznych kurzov či školení. V Čechách Univerzita obrany dokonca presadila model neštruktúrovaného vysokoškolského štúdia, čo znamená, že nie je delené na bakalársky a magisterský stupeň, čo je aj u našich susedov okrem lekárskeho alebo právnických fakúlt dosť výnimočné. Nebudem tvrdiť, že im závidíme, ale taký systém ponúka možnosť kontinuálneho päťročného systému prípravy. Aj preto bude našou ambíciou prejsť v druhom stupni z externej formy na internú.

A čo vaše zábery s približne 70-členným pedagogickým zborom?

Mne i mojim kolegom na katedrách je jasné, že pedagogický zbor musíme omladiť.

Priemerný vek našich pedagógov je vysoký. Týmto tvrdením však nechcem spochybňovať ich kompetentnosť. Ide o to, že systém prípravy vysokoškolského pedagóga tak, aby dosiahol hodnotu docent či profesor, je dlhodobý proces. Trvá aspoň desaťročie. Našou ambíciou je presvedčiť vedenie rezortu a ozbrojených síl, aby nám umožnili otvoriť dvere pre mladých dôstojníkov, ktorí by v akadémii začali pedagogickú kariéru a v horizonte rokov 2020 – 2025 boli pripravení prevziať štafetu od nás starších. V odbornostiach, na ktoré sa akadémia špecializuje, si totiž žiadnych pedagógov „zvonka“ nekúpime. Musíme si ich vychovať sami. Je zrejme, čo môže nasledovať, ak by sa nám to nepodarilo. Som však optimista...

Súvisí s tým aj skutočnosť, že ste opäť otvorili doplnkové pedagogické štúdium?

Musím vysvetliť, že v rámci systému doplnkového pedagogického štúdia sa zmenila legislatíva. Predtým bolo koncipované širšie a umožňovalo získať kvalifikáciu učiteľa

„Strategickým cieľom AOS pri príprave študijných programov predložených na komplexnú akreditáciu bol prechod na 5-ročné denné vysokoškolské štúdium.“

v stupni základná a stredná škola. Dnes je toto oprávnenie viazané na akreditované študijné programy školy. Teda aj vojaci môžu v rámci týchto programov získať pedagogickú kvalifikáciu a spôsobilosti. Ak bude projekt úspešný, chceme ho otvoriť aj pre mimorezortných záujemcov.

Z čoho pramení vysoký záujem o vašu univerzitu tretieho veku?

Zrejme to robíme dobre. V súčasnosti ju navštevuje 197 poslucháčov.

V októbri ste pri menovaní do funkcie prezidentom Andrejom Kiskom aj v prítomnosti ministra obrany Martina Givčáka hovorili o nevyhnutnosti získavať mimorezortné zdroje.

Samozrejme, taká možnosť je úžasná príležitosť pre každú vysokú školu v oblasti modernizácie infraštruktúry aj vzdelávania. Dva projekty máme v etape finalizácie. Mimoriadne dôležitým je projekt zameraný na stavebnú a informačnú infraštruktúru. Ide o investíciu v objeme približne štyroch miliónov eur. Zahŕňa komplexnú rekonštrukciu vonkajších plášťov viacerých budov, zateplenie a opláštenie auly vrátane výmeny okien až po rekonštrukciu sociálnych zariadení.

Vnútri objektov zároveň inštalujeme nové zariadenia informačnej a komunikačnej techniky.

Je to zrejme najväčšia rekonštrukcia od samostatného postavenia akadémie.

Je to pokračovanie procesu, ktorý sa začal pred niekoľkými rokmi. Pokračovať by sme chceli veliteľskou budovou a internátmi. Máme záujem na rozvoji akadémie, a preto sa musíme usilovať aj o mimorozpočtové zdroje. Na jednej strane to súvisí so stabilizáciou a rozvojom personálu, paralelne s tým však ide aj o pracovné prostredie a prispôbenie technologickej bázy, resp. infraštruktúry požiadavkám súčasnosti.

Čo ambície na medzinárodnej úrovni?

Usilujeme sa pôsobiť nielen v rámci slovenského akademického prostredia, ale zapájame sa aj do medzinárodných aktivít. Je to napríklad platforma CEFME (Central European Forum for Military Education), ktorá združuje vojenské akadémie a inštitúcie zamerané na vojenské vzdelávanie z Rakúska, Českej republiky, Poľska, Maďarska, Rumunska, Srbska, Chorvátska, Slovinska i Estónska. Naši študenti dosahujú veľmi dobré výsledky na medzinárodnej úrovni vo vedeckej odbornej činnosti. Okrem vedy a štúdia nás výborne reprezentujú v športových súťažiach, zúčastňujú sa na programe Erasmus+. Samozrejme, zapájame sa aj do medzinárodných vedeckých grantov a organizujeme viaceré medzinárodné vedecké konferencie.

Aká je spolupráca Akadémie ozbrojených síl s ozbrojenými silami?

V oblasti vzdelávania a výcviku kadetov sa usilujeme prispôsobiť reálnym potrebám ozbrojených síl. Snahu o efektívnu spoluprácu a komunikáciu so všetkými zložkami v rámci rezortu vnímam ako kľúčovú, pričom existuje priestor na jej zlepšenie. Som si vedomý skutočnosti, že ľudské i materiálové zdroje sú vždy limitované reálnymi možnosťami. Preto sa pokúsime v spolupráci s ozbrojenými silami hľadať nové formy a možnosti spolupráce napríklad pri zabezpečovaní stáže a praxe našich kadetov v útvaroch, s cieľom ich prípravy na výkon služby v reálnych podmienkach. Oceňujem vzájomne výhodnú spoluprácu pri príprave a realizácii vojenských cvičení aj s využitím kapacít nášho simulačného centra. Základným mottom či myšlienkou našej činnosti je, že AOS je tu pre ozbrojené sily. Sú dominantným odberateľom nášho úsilia o kvalitnú prípravu vojenských profesionálov a v spolupráci so sekciou ľudských zdrojov ministerstva obrany majú právo aj povinnosť definovať požiadavky na obsah a štruktúru vzdelávania s akceptovaním všetkých pravidiel, ktoré sú definované vysokoškolským zákonom či akreditačnou komisiou.

Zbrane a múzy

Azda príslovie *Inter arma silent musae* zavinilo, že mužov a ženy v uniformách si dnes sotva niekto spája s prirodzenými nositeľmi kultúry, umenia, vyznávačmi múz. A pritom dôstojníci už aj za čias Rakúsko-Uhorska boli šíriteľmi vzdelanosti, kultivovanosti, kultúry. Všade tam, kde trvalo sídlili vojenské posádky, popri šermi, tenise, lukostreľbe, dostihových a ďalších športoch (a v neposlednom rade gastronómii) previtalo aj výtvarné umenie, literatúra, opera, činohra, tanec. Akú úlohu zohrávajú Ozbrojené sily Slovenskej republiky v umení a kultúre dnes, sme sa bližšie pozreli na nasledujúcich stránkach.

Vítazi celorezortných súťažných prehliadok 2015

FotoAtak
OS SR fotoobjektívom:
 rtm. Pavol Frtús, VÚ 1090 Topoľčany
Vojenská technika:
 pplk. v.v. Jaroslav Novák, Melčice
Voľná tvorba:
 npor. Petra Podhradská, VÚ 4977 Sliac

GalériaMIL
Maliarstvo, sochárstvo:
 Jozef Syrový, Posádkový klub Trenčín
Úžitkové umenie:
 Eva Nagyová, VÚ 3030 Zvolen
Detská tvorba:
 Valentina Stoilová, VÚ 2790 Žilina

Folk Rock Army a jeho duša

Ak sme v októbrovej OBRANE písali o rôznych motiváciách niektorých českých vojakov ostať na Slovensku, a naopak, tak motivácia majora v zálohe Vladimíra Slavíka (na fotografii) by v tomto porovnaní bola naozaj ojedinelá. V Liptovskom Mikuláši mal kapelu, ktorej sa nechcel vzdať.

Dôstojník, ktorý má za sebou aj funkciu veliteľa práporu na mobilizačnej základni či náčelníka oddelenia tylových a technických služieb brigády, sa napokon na kultúru preorientoval aj profesionálne. Bol zamestnancom a vedúcim Posádkového klubu v Liptovskom Mikuláši až do jeho zrušenia v roku 2012 a v súčasnosti pracuje na Oddelení výchovných a kultúrnych činností Personálneho úradu OS SR. Zároveň je roky dušou a spoluorganizátorom teraz už jedinej prehliadky hudobných skupín v ozbrojených silách Folk Rock Army. Nehovoriac o tom, že so svojimi skupinami vystupoval na všetkých 25 doterajších ročníkoch. „Väčšina vojakov tento festival pozná pod názvom Folk Rock Tatry, pretože sa tradične konal v Liptovskom Mikuláši, teda pod Tatrami. „Po zrušení nášho klubu sme miesto konania presunuli do Posádkového

Výchova je aj kultúra

Tradície, výchova a kultúra sú tri okruhy činností, ktoré v ozbrojených silách zastrešuje Oddelenie výchovných a kultúrnych činností Personálneho úradu OS SR v Liptovskom Mikuláši. Oddelenie prevzalo úlohy Kultúrneho a metodického centra v Trenčíne, zrušeného v roku 2009.

„Oblasť kultúry v jednotlivých útvaroch a posádkach nemá presne stanovenú štruktúru. Je rôzna z hľadiska organizačného aj personálneho. Nie je stanovený jednotný systém ani pre posádkové kluby. Spravidla je za oblasť výchovy a kultúry zodpovedný pracovník personálnej skupiny alebo oddelenia popri svojej hlavnej funkčnej náplni. O to viac záleží na jeho aktivite, ako to s výchovou a kultúrou vyzerá,“ konštatuje František Matyáš, vedúci oddelenia.

Smernice, osвета, Deň tradícií

Porovnávať to, čo môžeme nazvať kultúrnym servis v armáde z obdobia povinnej vojenskej služby s kultúrnymi aktivitami v súčasných ozbrojených silách, by bolo

neprimerané. No pokles počtu knižníc z vyše 30 na 14 a posádkových klubov zo 16 na 5 je citeľný. „Na druhej strane nás teší, že existujúce posádkové kluby sú vo svojej činnosti veľmi aktívne a majú podporu veliteľov,“ konštatuje F. Matyáš. S cieľom skvalitniť činnosť v oblasti kultúry oddelenie vypracovalo rôzne metodické materiály ako Smernica pre činnosť posádkových klubov, Smernica pre činnosť vojenských osvetových knižníc či Metodické usmernenie pre správu predmetov kultúrnej hodnoty v OS SR. „Najmä pre vojenské kluby bolo prijatie smernice v roku 2013 doslova záchranou a cestou k ďalšej činnosti,“ vraví Mikuláš Horváth, plukovník vo výslužbe. Môže porovnávať, lebo začínal už v roku 1972 v trebišovskom útvarovom klube. Po službe v Uhorskom Hradišti, Kroměříži, Prešove, Trenčíne a Bratislave dnes vedie posádkový klub v Prešove, kde pôsobia dve desiatky krúžkov a klubov.

klubu Martin a modifikovali sme aj jeho názov. Tento rok na jar sa na 25. ročníku stretlo sedem hudobných skupín. Vo všetkých skupinách sú zastúpení hudobníci, ktorí majú niečo spoločné s ozbrojenými silami. Okrem zmysluplného využitia voľného času sa tieto telesá často podieľajú na kultúrnych programoch počas rôznych podujatí v útvaroch a posádkach,“ konštatuje V. Slavík.

Od roku 1999 sa multizánrová hudobná skupina Vlada Slavíka volá Mince vo fontáne a pôsobí pri Akadémii ozbrojených síl. Hrá v nej aj kapitán Ján Kamenský z Jazykového inštitútu a na pripravovanom piatom CD sa podieľa tiež kadet akadémie Alexander Botoš.

Text: Pavol Vitko ● Foto: archív V. S.

Výtvarníčka v uniforme

Nedávno sa v Klube ministerstva obrany konala výstava obrazov nadporučičky Lenky Zvalovej, príslušníčky Veliteľstva posádky Bratislava (VePBA). Zástupca veliteľa VePBA podplukovník Roman Grnáč privítal na vernisáži 2. zástupcu náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajora Pavla Macka a ďalších hostí, ktorí sa mohli presvedčiť,

ako originálne a pôsobivo dokáže npor. Lenka Zvalová vnímať a zachytávať svet prostredníctvom výtvarných abstrakcií či figurálnych kompozícií. Pplk. Grnáč vyzdvihol, že i napriek autorkinmu náročnému povolaniu profesionálneho vojaka jej Ozbrojené sily SR poskytujú priestor na osobnú realizáciu v umeleckej tvorbe, ktorú oceňujú a podporujú, čoho dôkazom bola aj skutočnosť, že výstava sa konala pod záštitou Veliteľstva posádky Bratislava. Npor. Lenka Zvalová (1988) ukončila štúdium na katedre manažmentu Akadémie ozbro-

„S kultúrou veľmi úzko súvisí aj výchova. Nezastupiteľnú úlohu vo vojskách majú spoločenskovedné semináre. Oddelenie v spolupráci s redakčnou radou zabezpečuje vydávanie publikácie *Vojská osveta*, ktorá je hlavným informačným zdrojom pre túto aktivitu,“ pokračuje F. Matyáš. Tematiku seminárov stanovuje Smernica náčelníka generálneho štábu na konkrétny výcvikový rok.

Oddelenie vydáva aj príručky pre vojakov odchádzajúcich do misií, v ktorých ich zoznamuje so základnými kultúrnymi či náboženskými tradíciami, históriou a aktuálnou situáciou v krajine určenia. V réžii Juraja Šimka, vyštudovaného historika, vydávajú aj sériu plagátov s vojenskohistorickou tematikou. „Vychádzajú z smernice ministra obrany SR o národných a vojenských tradíciách ozbrojených síl štyri razy do roka organizujeme Deň tradícií,“ dodáva J. Šimko. V tento deň prichádzajú do Liptovského Mikuláša mladí vojaci z Práporu výcviku Martin, ktorí sa tu oboznamujú so základmi vojenských tradícií. „Ak by armáda dala vojakom iba výcvik a zanedbala by ich kultúrne povedomie a morálnu silu vychádzajúcu

z vojenských tradícií, krívali by na jednu nohu,“ nazdáva sa J. Šimko. „Po úvodných prednáškach zameraných na vojenské a bojové tradície, navštívia vojaci výstavu umeleckých diel z nášho depozitára, kde

im na pozadí obrazov s vojenskou tematikou predstavíme aj také osobnosti, ako sú Hadík, Kukorelli, Viest či ďalší. Pokračujeme v Sále cti a slávy, program dňa vrcholí pri pamätníku na Hájí Nicovô, kde po prednáške o tunajších bojoch z obdobia druhej svetovej vojny vzdáme poctu padlým.“

Prehliadky aj výstavy

Oddelenie výchovných a kultúrnych činností Personálneho útvaru sa podieľa aj na príprave hudobného festivalu Folk Rock Army a celorezortných súťažných prehliadkach FotoAtak a Galéria MIL. „Súťažiacimi môžu byť profesionálni vojaci, zamestnanci rezortu obrany a ich rodinní príslušníci,“ konštatuje manažér prehliadok Vladimír Slavík. Dodáva, že v minulom období organizovali aj VideoAtak či súťaž poézie a prózy Litera, no teraz dali autorom prestávku. Na FotoAtaku sa tento rok zúčastnilo 26 autorov so 172 prácami. V Galérii MIL sa prezentovalo 64 autorov so 195 prácami. Oddelenie výchovných a kultúrnych činností prehliadky orga-

jených síl v Liptovskom Mikuláši v roku 2010 a v roku 2012 externe absolvovala aj Katedru masmediálnej komunikácie a reklamy na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre. Na veliteľstve bratislavskej posádky pôsobí ako starší dôstojník skupiny štátno-protokolárnych aktivít. Už od detstva cíti potrebu vyjadriť svoj uhol vnímania sveta a vlastných emócií pomocou ceruzky či štetca. Charakteristickým znakom jej diel je kultivovaná farebná škála akoby jemne vystupujúca z pozadia snov a ženskej duše.

„Kolekciou vystavovaných diel som chcela divákov pozvať do fascinujúceho sveta imaginácie, kam neodmysliteľne patria predstavy o bytí a vzťahu medzi snom a skutočnosťou,“ uviedla nadporučička Zvalová na otvorení výstavy, ktorej kurátorkou bola Mária Sečanská, v minulosti dlhoročná kultúrno-odborná pracovníčka MO SR.

Text a foto: Pavol Vitko

Karpaťanin

Začiatky folklórneho súboru Karpaťanin, ktorý už viac ako 55 rokov pracuje pod záštitou Zväzu Rusínov-Ukrajincov sa datujú od roku

1959, keď vznikla ľudová kapela bratov Humeníkovicov. V 60. rokoch sa pričlenila tanečná a postupom času aj spevácka zložka, ktorý dostal názov Karpaťanin.

Počas svojej 55-ročnej činnosti súbor prezentoval bohatý program na rôznych folklórnych slávnostiach a festivaloch doma i v zahraničí – na Ukrajine, v Poľsku, Chorvátsku, Česku, Srbsku, Maďarsku. Ako desiatky súborov aj Karpaťanin po čase začal zápasiť s existenčnými

nizovalo už šiesty raz, počet účastníkov stúpa.

Je menej známe, že OS SR majú aj depozitár predmetov kultúrnej hodnoty, v ktorom je 2 022 malieb, sôch a plastiek, prevažne od umelcov z armádnych výtvarných štúdií Praha a Bratislava. Tematicky je to najväčšia zbierka predmetov kultúrnej hodnoty s vojenskou tematikou na Slovensku.

„Známy český maliar a ilustrátor Jan Hála maľoval najmä podtatranskú dedinu, prírodu a ľudí v krojoch, ale my od neho máme aj jeden z mála obrazov s vojenským motívom,“ ukazuje nám v Depozitári predmetov kultúrnej hodnoty OS SR Hálov obraz partizána v zime správkynia Iveta Kročanová. „Od uznávaného Mateja Kréna, ktorý vystavoval od Amsterdamu po Sao Paulo, máme zase obraz pilota z roku 1986. Dnes už získavame umelecké diela len darom. Dva obrazy do depozitára darovala akademická maliarka Katarína Szabová, ktorá pôsobí v rezorte obrany.“

V depozitári je aj nemálo diel, ktorých hodnota nemusí byť vysoká a boli len odrazom socialistického realizmu v armádnom prostredí. No je dôležité, že pretrvali. Aj preto, lebo veľa diel je naozaj hodnotných. „Boli u nás kolegovia z Čiech a moderne vybudovaný depozitár s klimatizáciou, protipožiarnou ochranou a bezpečnostným zariadením nám úprimne závideli. A ešte viac samotnú zbierku,“ spomenie František Matyáš.

Desiatky diel z depozitára sú zapožičané do reprezentačných priestorov rezortu obrany, v prezidentskej kancelárii, v oficiálnych priestoroch vojenských predstaviteľov v zahraničí, vo vojenských misiách.

Zaujímavou formou spájania výchovy a kultúry boli prednášky spoločensko-vedného seminára spojené vo viacerých útvaroch s výstavou obrazov či plastiek k danej tematike. „Dnes už nestačí, aby ľudia chodili za kultúrou, kultúra musí chodiť za ľuďmi. Som presvedčený že v ozbrojených silách stále má nezastupiteľné miesto,“ uzatvára F. Matyáš.

Text a foto: Pavol Vítko

Hudba na kolesách

Vojenská hudba Banská Bystrica je určená na zabezpečenie vojenských ceremoniálov, pietnych aktov, slávnostných nástupov, vojenských prisah, vojenských pohrebov, slávnostných podujatí a iných reprezentačných akcií v rezorte obrany. V tomto roku sa predstavila desiatkam tisícov návštevníkov Medzinárodných leteckých dní SIAD na Sliači, ale aj na medzinárodnej vojenskej púti vo francúzskych Lurdoch alebo na najväčšej slovenskej púti v Levoči.

problémami. Súbor pomaly starol. Mnohí odišli študovať, zamestnali sa, založili si rodiny a na návky a vystúpenia im nezostával čas. Napriek tomu súbor aj keď s prestávkami žil. Pri 40. výročí usporiadal spomienkový program, na ktorý pozval bývalých členov súboru. A to bolo aj impulzom na znovuzrodenie súboru a pokračovanie v činnosti ako súbor Karpaťanin senior.

Nemali kde nacvičovať, a tak členovia súboru kapitán v. v. Michal Petrik a jeho vedúci podplukovník v. v. Štefan Korbáč oslovili náš posádkový klub, kde nakoniec našli domov. Od roku 2006 sú jeho súčasťou. Rozvíjajú tradície ľudového umenia najmä národostnej menšiny Rusínov-Ukrajincov. Prvé vojenské vystúpenie súboru bolo na Celoar-mádnom folklórnom festivale v roku 2007 v Prešove. Folklórny súbor Karpaťanin, v ktorom priemerný vek tanečníkov, tanečníkov, hudobníkov a spevákov je 55 rokov, oslávil 55 výročie svojho vzniku 29. októbra slávnostným programom Mladosť, moja mladosť... v kine SCALA v Prešove. Súbor je zložený z radov Rusínov a Ukrajincov žijúcich v Prešove a okolí. Medzi nimi je aj mnoho bývalých profesionálnych vojakov a rodinných príslušníkov vojenskej posádky Prešov.

Plk. v. v. Mikuláš Horváth, vedúci PK Prešov

Trenčianske výstavy

Trenčiansky posádkový klub je tradičným miestom zaujímavých výstav, ako 70. výročie ukončenia druhej svetovej vojny. Výstavu zorganizoval pod záštitou ministra obrany SR trenčiansky posádkový klub v spolupráci s Trenčianskym múzeom, Štátnym archívom a klubmi filatelistov, numizmatikov, historikov a vojenskej histórie protifašistického odboja. Dobovú atmosféru pripomínali listy vojakov bojujúcich armád, zbrane, uniformy a vyznamenania.

Vedúci posádkového klubu podplukovník v. v. Stanislav Martinák zdôrazňuje, že kluby sa aktívne podieľajú na príprave mnohých projektov ako výstava k 100. výročiu prvej svetovej vojny. Plukovník v. v. Miroslav Ondráš z trenčianskeho Klubu vojenskej histórie pripomína, že ich výstava Čs. vojsko vo Francúzsku a Čs. vojsko na Strednom východe a v severnej Afrike putovala v rámci cezhraničnej spolupráce po mestách Zlínskeho kraja. V priestoroch trenčianskeho posádkového klubu zasa hosťovala výstava Pamätník českého a slovenského odboje 1939 – 1945 z moravského Slavičína. Vlastimil Slamečka zo Slavičianskeho klubu vojenskej histórie upresňuje: „Aj takto chceme poďa-

Klasická pochodová kapela má sídlo v priestoroch kasární na Sliachi. Jej veliteľ kapitán Mgr. Art. Ján Goliaš na margo tvrdenia, že sú hudbou na kolešák, pripomína, že len do konca októbra tohto roku najazdili svojím autobusom (medzimestskej verzii Irisbusu, ktorá nie je najvhodnejšia na dlhšie cestovanie a uloženie hudobných nástrojov) vyše 23-tisíc kilometrov. Pokrývajú priestor stredného a východného Slovenska. Absolvovali 115 výjazdov a zabezpečili 183 rôznych akcií.

V Lurdoch, Levoči i na Dukle

Orchester má 53 profesionálnych vojakov a dvoch zamestnancov. Hudobníci sú absolventi konzervatórií a vysokých škôl. Bratia rotmajstri Ján a Ivan Kubaš sú s rotmajstrom Ladislavom Sándorom absolventmi Vojenskej hudobnej školy v Roudnici nad Labem. Kapitán Goliaš, rodák z Porúbky pri Bardejove priznáva, že vojenská kapela ho vždy lákala. „Aj keď je to náročné. Človek musí vedieť hrať, dobre vyzerať v oblečení a navyše pridať prvky vojenskosti. Pochod, obraty. Je to zaujímavá, všestranná práca, neľutujem svoje rozhodnutie. Hrávam aj v bansko-bystrickej opere na lesný roh. Chcel by som, aby vojenská hudba robila ešte väčšiu reklamu ozbrojeným silám, Slovensku. Zažil som to na vojenskej púti v Lurdoch aj na festivaloch v Poľsku,“ hovorí. Okrem klasického veľkého dychového orchestra pôsobí v menšom zložení aj Big band, Brass band, Dychové kvinteto a Dixieland. Vojenský hudobníci nahrali pre slovenský rozhlas vyše 600 skladieb a vydali dve CD. Aby zaujali verejnosť, musia mať v repertoári aj skladby na počúvanie v modernom prítlačivom aranžmáne. Dobrí muzikanti nestačia. Treba pre nich aj dobrý, súčasný notový materiál.

Veliteľ je rád, že má špičkových muzikantov. Devätnásťročných aj päťdesiatnikov. Medzi skúsených patrí aj jeho zástupca rotný Marek Flimel. V kapele

hrajú dve ženy, flautistky: čatárky Michaela Feketová a Ivana Kuciaková.

Niektorých skutočne dobrých muzikantov odrádza preskúšanie z telesnej prípravy. „Hľadáme ľudí, ktorí sú nielen výborní muzikanti, ale zvládnu aj fyzické a psychické nároky neustáleho cestovania. Hranie pod holým nebom v rôznych ročných obdobiach. Práve takéto podmienky nás neraz čakajú pri vojenských pohreboch, ale aj pri iných príležitostiach. Napríklad pri pietnych aktoch v Duklianskom priesmyku,“ hovorí veliteľ hudby.

Zamrznutá hymna

V takých podmienkach sa hudobné nástroje rýchlo opotrebúvajú. A ich cena vôbec nie je zanedbateľná. Tuba a lesný roh stoja približne 10-tisíc eur. Prví hráči sa musia častejšie strieďať. Kapitán Goliaš pripomína, že mnohí hudobníci majú svoje vlastné nástroje. Potreboval by obmeniť nástroje pre celú hudbu. Napríklad o rok sa končí životnosť klarinetov, trubiek aj tuby. Pritom predpísaná životnosť pre nástroje je braná z civilu. Ale vojenský hudobníci nehrávajú väčšinou v klimatizovaných koncertných sálach.

„Keď hráte na klarinet a je mínus 10, je jasné, že to praskne. Dychové nástroje sú na kolísanie teploty citlivé. V zahraničí to riešia plastovými klarinetmi. Nóri mali zasa plechové nástroje obalené do kožušiny a plastové nátrubky. Tie by sme chceli aj my. Lebo v mraze vám primrznú pery k nátrubku. Už sa stalo, že hymna sa končila len bicími. V Prešove bolo mínus 15 – 16 stupňov. Začali sme hrať hymnu a druhá sloha znela už len v podaní klarinetov a bicích. Všetko ostatné zmrzlo. Prvý zamŕza lesný roh, krídlovka a tuba. Treba dávať pozor, aby ste sa za pochodu nepotkli a nevyrazili si zuby. To by bol koniec kariéry. Umelé zuby nepomôžu, nikdy už nehráte ako predtým,“ vysvetľuje veliteľ hudby niektoré osobitosti pochodovej vojenskej kapely.

Text: Jozef Žiak
Foto: archív VH BB

Zvolenský SKOČ

Stredisko kultúrno-osvetových činností či skôr SKOČ, ako ho nazývajú miestni, začalo svoju činnosť len pred dvoma rokmi. Nachádza sa hneď za bránou kasární SNP vo Zvolene – Podborovej. Jeho náčelník major Zdenko Baranec pripomína, že nadviazali na činnosť predchádzajúceho Posádkového klubu armády Zvolen, ktorý ukončil svoju činnosť v roku 2004.

SKOČ zdedil bývalé priestory vojenského folklórneho súboru Jánošík. Má

kovať Slovákom v pohraničí, najmä na Považí a osobitne v Trenčíne, ktorí pomohli stovkám Čechov v úteku z protektorátu k zahraničnému čs. vojsku.“

Jeho poďakovanie patrilo aj manželke generálmajora v. v. Svätovára Naďoviča Ľubici a jej sestre Jele, ktorých rodičia a stará mama za vojny pomáhali utečencom z Čech pri prechode cez Slovensko a

Maďarsko do Juhoslávie. Touto cestou sa dostali v rokoch 1939 až 1941 stovky českých vlastencov na Stredný východ, do Francúzska a do Veľkej Británie k čs. zahraničnému vojsku. Text a foto: Jozef Žiak

Češ' a sláva gabčíkovcov

Keď sa príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny vrátili v roku 2012 z nasadenia v Afganistane, rozhodli sa vybudovať novú Sieň cti a slávy zameranú na špeciálne sily a výsadkové vojsko. „Nie, na tento účel sme nedostali žiadnu osobitnú dotáciu ani nič podobné. Jednoducho sme len zapečatili padákovú brašnu a každý z pluku do nej prispel, koľko uznal za vhodné,“ spomína veliaci poddôstojník 5. pluku štábný nadrotmajster Martin Boháčik. Práve on spolu s veliteľom pluku plukovníkom Ľubomírom Šebom boli autormi myšlienky. Za vyzbierané peniaze nakúpili figuríny, ktoré obliekli do dobových výsadkárskech uniforiem, farby na úpravu interiéru a podobne. V prvej z dvoch miestností je expozícia venovaná druhej svetovej vojne, operácii Antropoid a Jozefovi Gabčíkovi, ako aj výsadkovým silám do roku 1993. V druhej je história pluku od jeho začiatkov v roku 1993 až po súčasnosť. „Sna-

pôsobnosť pre celý región stredného Slovenska. „Je vlastne vymedzený mestami: Veľký Krtíš, Zvolen, Banská Bystrica, Sliač a Brezno. Prioritne je určený pre vojenský personál. Teda nielen pre profesionálnych vojakov a zamestnancov, ale aj pre ich rodiny, vojenských dôchodcov a vojnových veteránov. Rovnako aj pre organizácie so zmluvným vzťahom s MO SR. Pre SZPB, Úniu vojnových veteránov či Zväz vojakov SR. Pri otvorení klubu 5. novembra 2013 za účasti vtedajšieho náčelníka GŠ OS SR generálporučíka Petra Vojteka sme si povedali, že chceme podporovať všetky tradície v našom regióne, ktoré súvisia s ozbrojenými silami. A na to netreba nikdy veľa peňazí. Čo však treba, je chuť niečo urobiť,“ zdôrazňuje major Baranec.

SKOČ svojou ponukou oslovuje aj pomocou e-mailov spomínané záujmové skupiny v regióne. Podľa vedúceho klubu musia vedieť, aká ponuka je k dispozícii. Na druhej strane sa snažia aj prostredníctvom určitého sociologického prieskumu, ktorý si urobili pred rokom, zistiť, o čo majú ľudia záujem. Ponúkajú priestory pre regeneračné, spoločenské, záujmové

a rekreačné záujmy. Srdcom klubu je tanečná sála, ktorá bola vybudovaná pre potreby Jánošíka. Dnes má multifunkčné využitie. Ako zasadacia miestnosť, priestor pre klubovú činnosť, tréningy. Za krátky čas sa podarilo rozbehnúť činnosť mnohých klubov, ktoré vedú súčasní či bývalí profesionálni vojaci a zamestnanci. Napríklad VTJ ILYO TAKWON-DO Zvolen vedie major v zálohe Oto Ďurčovič, Karate klub vojenský policajt kapitán Patrik Novotný, šermiarsky klub VIR FORTIS syn niekdajšieho náčelníka PDA Zvolen (majora v. z. Miloslava Klembaru) Miroslav Klembara, tanečný klub SALSA podplukovníčka v zálohe Erika Gandžalová, letecký a modelársky klub kapitán Róbert Rovňan, klub Jiu-Jitsu kapitán Gabriel Hovanec a Klub dobrej zvesti sám vedúci SKOČ. Vďaka Karate klubu majú vyše 140 žineniek TATAMI, ktoré využívajú na svoju činnosť aj ďalšie kluby

V týchto krúžkoch je zapojených mnoho detí vojenských profesionálov i zamestnancov. Priestory SKOČ sú v mimopracovnom čase naplnené. Niekedy je väčší záujem, ako je kapacita priestorov. To je

dobré vysvedčenie. Major Baranec sa usiluje venovať pozornosť aj tradíciám, najmä tým vojenským. Aby sa neskončilo len pri slávnostných nástupoch či pietnych aktoch pri pamätníkoch a na cintorínoch. Aj preto využili nedávne 200. výročie narodenia Ľudovíta Štúra. „Snažili sme sa ho predstaviť aj z jeho vojenskej stránky. Veď bol jeden z organizátorov dobrovoľníckych výprav v rokoch 1848 – 1849. S jednou bitiek je spätý aj Deň ozbrojených síl SR. Ide o pekný príklad prelínania národných a vojenských tradícií.“ Akciu pripravili spoločne s Klubom priateľov Divadla J. G. Tajovského. Niektoré ďalšie s Múzeom SNP v Banskej Bystrici či Lesníckym a drevárskym múzeom vo Zvolene. „Našou úlohou je spájať jednotlivé kategórie vojenského personálu. Aj keď treba povedať, že ľudia sa dnes čoraz viac uzatvárajú do sveta svojich počítačov, tabletov, či neosobných sociálnych sietí. Potrvá dlhšie, kým sa podarí prelomiť tento kruh a zapojiť ich do rôznych aktivít,“ konštatuje major Zdenko Baranec.

Text: Jozef Žiak
Foto: SKOČ

žili sme sa, aby sprievodné texty a celá dramaturgia expozície boli na čo najvyššej úrovni. Preto sme spolupracovali s Petrom Šumichrastom

z Vojenského historického ústavu, s Michalom Jureckým z Považského múzea v Budatíne, s historikom Dušanom Halajom, s Vojenským historickým ústavom Praha, pomáhal nám plukovník v. v. Peter Švrlo, grafiku zabezpečuje kapitán Otakar Hrabák a na našom úsilí sa podieľalo veľa ďalších,“ oceňuje nadrotmajster Boháčik. Z Budatína majú zapožičané aj niektoré staršie typy zbraní. Tri desiatky zbraní z druhej svetovej vojny a z obdobia spoločného štátu sú najmä z depozitov Vojenského múzea v Piešťanoch a vo Svidníku. „Snažili sme sa, aby Sieň cti a slávy naozaj bola miestom našej hrdosti. Dôležité je, že tieto priestory žijú,“ teší sa Martin Boháčik. V súčasnosti gabčíkovci nielen že robia záverečné úpravy na svojej Sieni cti a slávy, ale už majú za sebou úvodné práce na pamätníku, ktorý im bude pripomínať padlých spolubojovníkov. Využívajú pritom aj systém financovania z 2% daní prostredníctvom Vojenskej podpornej nadácie. „Vo finále je odlievanie sochy vojaka v životnej veľkosti. Bude vzdávať poctu našim padlým. Popudom bola strata priateľov a kolegov kapitána Edmunda Makovníka a rotného Patrika Fraštiu,“ dopĺňa kapitán Mário Pažický, hovorca 5. pluku a koordinátor projektu.

Text a foto: Pavol Vitko

Spoločne proti bezpečnostným rizikám

Logistické spôsobilosti ako preprava osôb a materiálu, opravy kolesovej techniky či zásobovanie pitnou vodou zabezpečujú príslušníci Ozbrojených síl SR na cvičení Balaton 2015, ktoré sa koná v maďarskom regióne Káposvár do polovice decembra. S vojakmi krajín V4 zladia postupy pre prípad reálnej potreby nasadenia ozbrojených zložiek pri riešení imigračnej krízy. „Chcem poďakovať ministerstvu obrany za to, že okamžite reagovalo na požiadavku Maďarska. Naši vojaci budú v spoločnom tréningovom centre s maďarskými, českými a poľskými vojakmi pripravovať všetky potrebné operácie, ktoré sa týkajú aktuálnej utečeneckej krízy,“ uviedol predseda vlády SR Robert Fico, ktorý sa v spolu s ministrom obrany Martinom Glváčom a náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených síl SR genpor. Milanom Maximom zúčastnil na slávnostnom vyslaní vojakov na cvičenie Balaton 2015. „Cvičenie je pokračovaním aktivít, ktoré sme v minulosti absolvovali spolu s policajným zborom a hasičmi, keď sme precvičovali možnosť spolupráce pri riešení krízových situácií,“ uviedol minister obrany Martin Glváč. „Pomôže aj našim vojakom, ktorí získajú nové spôsobilosti, zručnosti a po návrate ich budú môcť odovzdávať svojim kolegom.“

Foto: Michal Psota

Posilňujeme rozvoj spolupráce s Litvou

Hlavnou témou stretnutia ministra obrany SR Martina Glváča s veľvyslankyňou Litovskej republiky Loretou Zakarijevičienė 22. októbra bolo posilňovanie bilaterálnej spolupráce v oblasti obrany. Slovenská republika aj Litva deklarovali vytvorenie styčných tímov pre integráciu síl NATO NFIU na svojom území. „Vyšleme nášho zástupcu do NFIU v Litovskej republike. Uvítali by sme, ak by aj Litva mala svojho zástupcu u nás, čo by pomohlo lepšiemu rozvíjaniu vzájomnej spolupráce,“ povedal Martin Glváč. Podľa neho patrí medzi najperspektívnejšie oblasti spolupráce vzdelávanie a výcvik. „Slovenská republika vie poskytnúť Litve špecializované zariadenia, ako napríklad Vojenské a testovacie centrum RCHBO v Zemianskych Kostolnoch alebo Centrum výcviku Leši,“ dodal šéf rezortu obrany.

Foto: Ivan Kelement

Minister odsúdil útoky v Paríži

Minister obrany Martin Glváč zaslal sústrastný telegram ministrom obrany Francúzskej republiky v súvislosti s teroristickými útokmi v Paríži 13. novembra. O aktuálnej bezpečnostnej situácii na Slovensku na pôde ministerstva obrany informovalo Národné bezpečnostné analytické centrum predsedu vlády SR. Boli prijaté preventívne opatrenia ako monitorovanie záchytných táborov, zvýšenie bezpečnosti na športových či kultúrnych podujatiach, objektoch mimoriadneho významu a pri ochrane zastupiteľských úradov.

Budujeme spoločný vzdušný priestor

Na Ministerstve obrany SR sa uskutočnilo prvé expertné stretnutie zástupcov štátov V4 o príprave cezhraničných dohôd o ochrane vzdušného priestoru. Po vstupe Slovenskej republiky do NATO a integrácie do systému spoločnej ochrany vzdušného priestoru NATO NATINAMDS vznikla iniciatíva na umožnenie cezhraničného pôsobenia pohotovostných lietadiel krajín V4. Umožní rozšíriť operačný priestor na všetky štyri štáty pre pôsobenie pohotovostných lietadiel v rámci NATINAMDS i výcvik v novovytvorenom cezhraničnom vzdušnom priestore.

Letecké opravovne zrušili súťaž

Letecké opravovne Trenčín zrušili súťaž na výber strategického partnera, ktorý mal podnik získať do dlhodobého prenájmu. Na základe odporúčania výberovej komisie tak rozhodol predseda predstavenstva podniku. Zamestnanci sa však nemusia báť o prácu. Ubezpečil ich o tom minister obrany SR Martin Glváč. Ministerstvo obrany, ktoré je stopercentným akcionárom spoločnosti, už má pripravené ďalšie alternatívy. Prioritou aj naďalej zostáva udržanie zamestnanosti v podniku, čo bolo aj jedným z dôležitých kritérií v procese výberu strategického partnera. Riešenie, ktoré minister obrany Martin Glváč v Trenčíne predstavil, uvítal aj zástupca odborov podniku Viliam Jánošík.

Rokoval Vojenský výbor EÚ

Náčelník Generálneho štábu OS SR so sprievodom sa 28. a 29. októbra zúčastnil na rokovaní Vojenského výboru Európskej únie v Bruseli, poslednom pod vedením francúzskeho generála Patricka De Rousiers, ktorého od novembra 2015 nahradil grécky generál Mikhaíl Kostrakos. Generálporučik Maxim vo svojom vystúpení podporil úsilie EÚ posilniť bezpečnosť a stabilitu v jej susedstve. Vyjadril presvedčenie o dôležitosti strategického dialógu a spolupráce EÚ a NATO. Generálporučik Maxim rokoval s poľským kolegom generálom Gocuľom i náčelníkom generálneho štábu ozbrojených síl Maďarska. Vojenskému predstaviteľovi Slovinska tlmočil pripravenosť vyslať zdravotnícky tím spolu s časťou mobilnej poľnej nemocnice. Ďalšie rokovanie EUMC vo formáte náčelníkov generálnych štábov sa uskutoční 17. mája 2016 v Bruseli.

Vojenské lesy zasiahol požiar

Minister obrany SR Martin Glváč sa 5. novembra oboznámil so situáciou vo vojenských lesoch pri Kežmarku, ktoré zasiahol požiar. Zničil 200 hektárov lesa a mladý lesný porast vo výmere približne 100 hektárov. Minister vyhlásil, že po vyšetrení rezort podá podnet na začatie trestného stíhania a od vinníka bude vymáhať náhradu škody. „V tomto prípade ide o škodu naozaj veľkého rozsahu,“ zdôraznil a poďakoval sa všetkým zložkám, ktoré sa na hasení podieľali. Na hasení požiaru sa zúčastnilo 130 hasičov, 40 kusov techniky, dva vrtuľníky OS SR, dva vrtuľníky Ministerstva vnútra SR, zamestnanci vojenských lesov aj dobrovoľníci.

Storočný generál

Rodáka zo slovenského Hrachovišťa a účastníka západného odboja plukovníka v. v. Imricha Gablecha ku dňu 11. novembra menoval prezident Českej republiky Miloš Zeman do hodnosti generálmajora. Týždeň predtým, 4. novembra, oslávil svoje sté narodeniny.

Uctili si veteránov

Víťazom 2. ročníka Behu vojnových veteránov, ktorý 11. novembra v Bratislave – Kopčanoch odštartoval predseda parlamentu Peter Pellegrini, sa stal podpráporčík Marek Mockovčiak z VÚ 1115 Ružomberok. Aktuálne najlepší slovenský vojenský maratónec zlepšil v Kopčanoch na 5 400-metrovej trati rekord pretekov na 21:03 minúty.

Päťdesiatka vojakov bežala v poľných uniformách a kanadách, so zbraňou, s ochrannou maskou a malou poľnou. Druhý skončil slobodník Michal Rajniak a tretí slobodník Martin Benka, obaja VÚ 7945 Rožňava. S Marekom Mockovčiakom symbolicky pretrhol cieľovú pásku aktuálny majster sveta v chôdzi na 50 kilometrov nadrotmajster Matej Tóth. Preteky spolu s ďalšími športovcami DUKLY Banská Bystrica zabehli v maratónkach, v tréningovom tempe a mimo súťaž. Medzi ženami sa z triumfu tešila vojačka 1. st. Lucia Vlčaková z AOS Liptovský Mikuláš.

Preteky boli pokračovaním slávnosti Dňa vojnových veteránov, ktorú zorganizovalo občianske združenie Vojenský veterán Bratislava v spolupráci s ministerstvom obrany a ozbrojenými silami v areáli cintorína z prvej svetovej vojny, kde je pochovaných 331 vojakov viacerých národností.

Mladý letec Imrich Gablech Milegálne odletel z letiska Piešťany do Poľska s cieľom zapojiť sa do protinacistického odboja už 7. júna 1939. Po porážke Poľska a ústupe na územie ZSSR bol internovaný v gulagu. Život mu zachránila dohoda poľskej exilovej vlády s Moskvou o prepustení 200 pilotov zo zajateckých táborov, aby sa zapojili do bitky o Britániu. Gablech bol príslušníkom 311. čs. bombardovacej perute RAF. Po návrate do vlasti a prevrate v roku 1948 bol prepustený z armády a perzekvovaný. Usadil sa v Havlíčkovom Brode. Po roku 1989 dostal vysoké vyznamenania od Britov, Čechov aj Poľakov. V auguste 2013 mu udelil najvyššie rezortné vyznamenanie minister obrany Martin Glváč. V januári 2014 ho prezident SR vyznamenal Radom Bieleho dvojkríža II. triedy.

„Cítim sa normálne, a to menovanie beriem skôr ako poďakovanie mojim kamarátom, ktorí sa takýchto ocenení nedožili,“ povedal nám Imrich Gablech. Veterán, ktorý sa po predvŕhajúcej zlomenine nohy lieči v nemocnici v Havlíčkovom Brode, nestráca chuť do života: „Keď budem fit, rád by som sa pozrel na Slovensko, najmä do Hrachovišťa, Starej Turej a Bratislavy!“

Texty: Pavol Vitko

Foto: autor, Michal Psota, Ivan Kelement

Spomienková slávnosť v Čunove

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Miloš Koterec sa v sprievode 2. zástupcu náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajora Pavla Macka 8. novembra zúčastnil v Čunove pri Bratislave na pietnej spomienke pri príležitosti Dňa vojnových veteránov. Spomienka sa uskutočnila pri pamätníku padlých príslušníkov Britských kráľovských vzdušných síl (RAF), ktorý pripomína tragickú smrť päťčlennej posádky britského bombardéra Wellington (MF 458-A) zo 40. letky RAF.

Prví profesionáli sú z Martina

V martinských kasárňach si 6. novembra za prítomnosti veliteľa pozemných síl brigádneho generála Ondreja Novosada a ďalších hostí pripomenuli 20 rokov, ktoré uplynuli od vzniku prvého profesionálneho útvaru vtedajšej Armády SR: pôvodne Práporu rýchleho nasadenia, neskôr Práporu okamžitej reakcie kapitána Jána Francisciho, dnes 11. mechanizovaného práporu.

Generál Novosad, ktorý určité obdobie taktiež pôsobil v prápore, pripomenul, že martinský útvar bol od svojho vzniku v roku 1995 nositeľom nových tradícií a postupov vo výcviku. V duchu hesla práporu: Naspäť cesta nemožná, vpred sa ísť musí, pokračujú ich nasledovníci v plnení úloh. Pred pár týždňami urobili Slovensku a jeho ozbrojeným silám dobré meno plnením úloh na území Bosny a Hercegoviny ako mobilná záloha veliteľa EUFOR. Najlepší príslušníci práporu boli počas slávnostného nástupu ocenení medailami a plaketaми. Na milej slávnosti sa zúčastnili aj bývalí velitelia práporu. Medzi nimi napríklad dnešný veliteľ prešovskej mechanizovanej brigády plukovník gšt. Martin Stoklasa či zástupca veliteľa topoľčianskej mechanizovanej brigády plukovník Alexander Kollárik.

Najskôr si všetci doma prešli tzv. vševojskovú prípravu. Najmä v januári na Lešti. Obsahovala aj intenzívnu streleckú prípravu. Nasledoval v Martine výcvik kľúčového personálu vo výcvikovej jednotke vojenských misií práporu výcviku. Pomohli aj skúsenosti a poznatky kapitána Doležaja z nitrianskeho mechanizovaného práporu, ktorý obdobnú úlohu plnil v Bosne pred dvoma rokmi so svojou jednotkou. „Potom nás už čakal odborný výcvik formou takticko-poradových cvičení (dvoj- trojdňových). Vyskúšali sme si

čania tam cvičili spoločne so 71. mechanizovaným práporom Hranice na Morave. Časť príslušníkov spomínaného práporu sa pripravovala na nasadenie do Afganistanu. „Jednotky, ktoré patrolovali, narazili na nepriateľa. Museli vyčistiť objekty a vzápätí zaujať obranné pozície, aby boli schopní brániť sa až do momentu príchodu posíl. Ako sa ukázalo neskôr pri plnení úloh v Bosne, bola to veľmi dobrá previerka. Vyskúšali sme si aj úlohy pri kontrole a zvládání davu. Českí prieskumníci boli zdatní protivníci, ktorí majú skúsenosti aj zo zasahovania proti futbalovým chuligánom,“ pochvaľuje si veliteľ roty spoločný výcvik v Čechách.

Fialový stupeň

V septembri bol vyhlásený fialový stupeň a rota uskutočnila so všetkými zásobami presun z Martina do VVP Turecký vrch. Zaujala tam priestor a plnila úlohy, ako keby bola v operácii v Bosne a Hercegovine. V posledný septembrový deň bol znova vyhlásený fialový stupeň a rota sa pripravovala na cestu na Balkán. Okrem iného to znamenalo prijať techniku z rôznych útvarov Slovenska, preveriť ju. Lebo ich čakal tisícikilometrový presun do Bosny a naspäť.

Martinčania si brali so sebou množstvo materiálu. Priamo na mieste, v Bosne si museli vytvoriť vlastnú základňu, aby z nej plnili takmer týždeň úlohy. Vo svojej výbave mali preto aj moderné nafukovacie stany. Ale aj nové zásahové komplety, ktoré sa podľa kapitána Golisa osvedčili. „Spočiatku sme im síce veľmi neverili, no ukázalo sa, že je to veľmi kvalitná pomôcka,“ priznáva veliteľ roty. Rota išla do Bosny v troch prúdoch. V nich do Sarajeva, do campu Butmir odišlo 44 kusov techniky. Obrnené kolesové vozidlá Aligator sa viezli na multiliftoch. V kempe sa Martinčania stretli aj s ďalšími záložnými rotami, ktoré sa zúčastnili na cvičení a predstavovali mobilnú zálohu veliteľa EUFOR: s britskou a maďarskou rotou. Protivníka predstavovala turecká jednotka, ako po-

Mobilná záloha

Veliteľ 1. mechanizovanej roty, IR ALTHEA kapitán Marián Golis pripomína, že celý proces prípravy na plnenie úloh v operácii ALTHEA na území Bosny a Hercegoviny sa začal ešte v novembri 2014. Vyčlenená jednotka pozostáva väčšinou z prvej roty (približne 50 percent) a doplnili ju príslušníci 2. mechanizovanej roty a roty bojovej podpory. Jednotka sa neskladá len z manévrových jednotiek, ale aj zo zabezpečenia. To predstavuje čata logistickej podpory z roty bojového zabezpečenia.

plnenie úloh jednotky v priestore operácie. Posledným výcvikovým prvkom bolo zasa vyvedenie na Lešť, kde sme si prešli všetky úlohy spojené s bojom v zastavanom priestore (od jednotlivca, cez dvojice, tím a družstvá pri taktickom prehľadávaní budov). Potom už previerka CREVAL na operačno-taktickom cvičení v Sučanoch dopadla veľmi dobre,“ vyratúva veliteľ roty jednotlivé výcvikové aktivity.

Od 1. apríla začala vyčlenená jednotka plniť úlohy stand by fázy hotovosti. Veľmi dobrou skúsenosťou bolo pre rotu cvičenie v Čechách vo VVP Libavá. Martin-

Mílniky

● Prvého októbra 1995 vznikol v Martine Prápor rýchleho nasadenia ako prvý profesionálny útvar OS SR

● V roku 1997 bol prápor ako jediný v podriadenosti pozemných síl pocrtený nosením zeleného baretu

● V roku 2000 bol útvar premenovaný na Prápor okamžitej reakcie

● 7. februára 2001 bol útvaru priznaný čestný názov Prápor okamžitej reakcie kapitána Jána Francisciho a znak – cválajúci kôň, mottom práporu je: Naspäť cesta nemožná, vpred sa ísť musí!

● 18. júna 2003 prezident Slovenskej republiky zapožičal útvaru bojovú zástavu

● 1. júla 2003 v rámci reorganizácie bola práporu odňatá rota radiačnej a chemickej obrany, protiletadlová rakietová batéria a rota ženijnotechnického zabezpečenia

● December 2005 – prápor prešiel ako prvý v OS SR časťou certifikačného procesu – afirmáciou, ktorá bola podmienkou na začlenenie do medzinárodných štruktúr v prospech NATO

● 1. októbra 2006 bol Prápor okamžitej reakcie premenovaný na 11. mechanizovaný prápor

● Jún 2007 prápor ako prvý útvar OS SR bol po splnení úloh certifikačného cvičenia za účasti medzinárodnej komisie certifikovaný. Dosiahol bojovú spôsobilosť na plnenie úloh medzinárodného krízového manažmentu v súlade so štandardmi NATO na riešenie krízovej situácie NRF 10 (NATO Response Force)

● Jeseň 2010 – prápor úspešne prešiel certifikáciou medzinárodným previerkovým tímom a na jej základe bol postavený do pohotovosti stand bay ako 11. mechanizovaná práporová skupina

zorovatelia boli prítomní velitelia IR rôt z Bulharska a Rumunska,

„Dôsledná príprava techniky sa osvedčila. Celý presun, plnenie úloh i cestu naspäť na Slovensko technika zvládla bez problémov“, pochvaľuje si veliteľ roty. Slováci po príchode absolvovali aj výcvik múnovej bezpečnosti. Nie náhodou. Veď práve Bosna a Hercegovina patrí dodnes medzi krajiny, kde je najviac zamínovaných oblastí. Navyše po dažďoch a snehu sa polozenie mín veľakrát mení. Naposledy tak bolo po povodniach. Zo Sarajeva sa slovenská rota presunula do campu Maniača v západnej, srbskej časti Bosny, neďaleko mesta Banja Luka. „Presúvali sme sa zhruba 200 kilometrov po zväčša horských cestách, ktoré boli v rôznom stave. Presun sa dial za normálnej premávky a zúčastnili sa ho obe manévrové rotý (slovenská a britská). Trvalo nám to zhruba šesť hodín,“ približuje situáciu veliteľ roty.

Počasie prekazilo Slovákom ich plány. Pôvodne vyhliadnutý priestor na postavenie tábora premenili prudké lejaky na vodnú plochu. Pohotovo však našli náhradné miesto, kde vybudovali tábor. Stanový tábor už zakrátko chodili obdivovať zástupcovia velenia EUFOR i ďalších armád. Najmä britskej a rakúskej. Čo sa až tak často v zahraničí nestáva. Skôr sme zvyknutí na opak.

Presun v Black Hawkoch

Martinčania plnili v Bosne predovšetkým prehľadavacie a pátracie operácie, zvládanie davu, aj za použitia slzného plynu. Ďalšia časť výcviku bola zameraná na hliadkovanie, ako aj na operácie za pomo-

ci presunu vojakov vrtuľníkmi. Využívali sa rakúske vrtuľníky Black Hawk. „Dnes sa môžem pochváliť, že mám vrote vy-cvičených ľudí, ktorí si dokážu naviesť

dva Black Hawky, zabezpečiť pristávaciu plochu, uskutočniť nasadenie družstva do vrtuľníka. Záverečné cvičenie, riadenie velením EUFOR preverilo súčinnosť medzi troma armádami (britskou, slovenskou a domácou Bosny a Hercegoviny). Briti a Slováci mali svoj priestor zodpovednosti, kde zabezpečovali hliadkovanie, kontrolu vozidiel na kontrolno-prepúšťacích bodoch. Námetom cvičenie bolo zabezpečenie summitu na farme, ktorú Slováci a Briti zabezpečovali hliadkovaním a kontrolami. Samotnú ochranu priestoru zabezpečovala armáda Bosny a Hercegoviny. Spomínané dve roty jej pomáhali. „Za vycvičenosť slovenských vojakov sa nemusíme hanbiť. Britská jednotka bola veľmi mladá (väčšinou 18-roční chlapci, v určitom štádiu výcviku). Naši vojaci plnili úlohy veľmi profesionálne. Rakúski piloti ocenili, ako sme dokázali zabezpečiť bezpečný periméter na pristávanie. V priebehu celého nasadenia na Balkáne i počas presunov som sa mohol úplne spoľahnúť na vysokú profesionalitu svojho zástupcu nadporučíka Petra Lukáča, veliteľov čiat: nadporučíka Michala Butka, poručíkov Lukáša Ligasa, Bartoša a Matúša Geberlina. Ale aj veliacich poddôstojníkov rotmajstrov Jána Koloredyho, Mareka Kakaleja či Jozefa Majdiša, veliteľov družstiev rotného Daniela Filla a čatára Michala Mejstského a vodiča Aligatora desiatnika Františka Halagačku,“ hodnotí spokojný veliteľ roty.

Nie je v našich ozbrojených silách veľa veliteľov, ktorí uskutočnili tisícikilometrový strategický presun s takou jednotkou, potom manéver do Maniače a zriadenie tábora. Kapitán Golis je spokojný, že ná-

ročná príprava ľudí, techniky a materiálu doma na Slovensku sa osvedčila. Priniesla svoje výsledky. Podľa neho sa osvedčilo aj vybavenie. „Len je potrebné obmeniť spojovacie prostriedky. Máme Land Rovers, ktoré síce majú klimatizáciu, ale nemajú nástavbu na rádiostanice. Vozidlo nemá vyvedenú anténu... Potom je však ťažké veliť jednotke počas presunu. A veliť telefónom sa jednoducho nedá,“ ťažká si kapitán Marián Golis.

Text: Jozef Žiak
Foto: autor, EUFOR

Martinský prápor úspešne plnil úlohy nielen doma. Šíril dobré meno slovenských ozbrojených síl aj v mnohých medzinárodných cvičeniach, operáciách a misiách. Pod velením OSN, NATO a v poslednom období aj Európskej únie. Začalo sa to cvičením Štít mieru na Ukrajine v roku 1996 a pokračovalo cvičeniami v USA, Spolkovej republike Nemecko, Španielsku, Poľsku či v Azerbajdžane. Príslušníci martinského mechanizovaného práporu pôsobili od svojho vzniku v silách AFOR, KFOR, UNMEE, UNDOF, UNFICYP, ale aj v operácii Iracká sloboda či ISAF v Afganistane. Príslušníci roty radiačnej, chemickej a biologickej ochrany práporu predstavovali jadro slovenskej časti 1. česko-slovenského práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany v Kuvajte a Iraku v roku 2003. Pri plnení úloh príslušníci práporu položili aj svoje životy. Vedľa budovy štábu útvaru je pamätník, ktorý pripomína vojakov, čo zahynuli v Iraku a Afganistane.

Prezidenti vyjadrili znepokojenie

Prezidenti deviatich krajín strednej a východnej Európy a pobaltských štátov vyjadrili 4. novembra na schôdzke v rumunskej Bukurešti vážne znepokojenie z agresívneho postoja Ruska a podporili prítomnosť NATO v tomto regióne. V spoločnom vyhlásení zdôraznili potrebu, aby sa Rusko vrátilo k rešpektovaniu medzinárodného práva, ako aj svojich medzinárodných povinností, zodpovedností a záväzkov, čo je podľa nich podmienkou, aby vzťahy medzi NATO a Ruskom boli založené na dôvere. Vo vyhlásení sa tiež uvádza, že lídri deviatich štátov spoja sily, aby zabezpečili masívnu, dôveryhodnú a udržateľnú prítomnosť NATO v regióne. Takisto chcú presadzovať hlbšiu spoluprácu medzi Európskou úniou a NATO. Na stretnutí, ktoré iniciovali Poľsko a Rumunsko, sa zúčastnili prezidenti Bulharska, Estónska, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Poľska, Rumunska a Slovenska. Českú republiku zastupoval predseda Poslaneckej snemovne Jan Hamáček.

Foto: PR

Úspešné cvičenie Trident Juncture

Generálny tajomník Severoatlantickej aliance Jens Stoltenberg 4. novembra krátko pred ukončením najväčšieho vojenského cvičenia Aliancie za uplynulých 13 rokov konštatoval, že manévry demonštrujú silu a jednotu celého NATO. Stalo sa tak pred posledným cvičením na pevnine na cvičisku neďaleko španielskej Zaragozy a pred posledným námorným cvičením. Stoltenberg zdôraznil, že Aliancia nehľadá cestu konfrontácie, je však pripravená brániť všetkých spojencov. Hlavná fáza vojenského cvičenia Trident Juncture sa začala 19. októbra na leteckej základni Trapani na Sicílii. Okrem talianskeho územia využilo NATO na manévry aj španielske a portugalské teritórium, ako aj susediace lokality Stredozemného mora a Atlantického oceánu. Členské krajiny NATO a ich partneri zapojili do cvičenia približne 36 000 vojakov vrátane 24 slovenských špecialistov na komunikačné systémy. Nemecký generál Hans-Lothar Domröse netajil, že cvičenie by malo prispieť k náviku schopností, ktoré by boli potrebné v krízových situáciách na území členských krajín Aliancie.

Foto: NATO

Otvorili francúzsky Pentagón

Veliace zložky francúzskej armády sa sťahujú do novej budovy. V novom modernom sídle francúzskeho ministerstva obrany má pracovať približne 9 300 vojenských a civilných zamestnancov. Výstavba južne od hlavného mesta stála 4,2 miliardy eur. V budove bude sídliť velenie pozemnej armády, vojenského letectva i námorníctva, čo by malo uľahčiť koordináciu francúzskych vojenských operácií v zahraničí. Sústreďenie všetkých zložiek pod jednu strechu by tiež malo zaručiť rýchlejšie rozhodovanie a reakciu v prípade bezpečnostných hrozieb. Paríž si od nového komplexu sľubuje zníženie výdavkov na armádu, ktorá má byť do roku 2019 zredukovaná zo súčasných 270 000 na 240 000 príslušníkov. Minister obrany Jean-Yves Le Drian si však aj naďalej ponechá kanceláriu v historickej budove v Paríži, bližšie k prezidentskému palácu a sídlu parlamentu.

Zneškodňujú chemický arzenál

Najväčší ruský arzenál chemických zbraní úplne zneškodnili v špecializovanom podniku v meste Počep v Brianskej oblasti. Podľa Federálnej správy pre bezpečné skladovanie a likvidáciu chemických zbraní bola posledná letecká bomba zneškodnená 26. septembra. Od založenia podniku v roku 2010 tam zneškodnili vyše 67 000 kusov chemickej leteckej munície. V podniku sa nachádzalo takmer 7 500 ton jedovatých látok ako sarin, soman a VX. Po skončení likvidácie munície nasleduje dekontaminácia zariadení a asanácia pôdy. Neskôr úrady rozhodnú, či podnik zmenia na civilnú výrobu. Do októbra tohto roka chcelo Rusko zneškodniť 92 percent chemických bojových látok v krajine. V roku 2016 bude pokračovať likvidácia chemických zbraní v poslednom špecializovanom zariadení v obci Kizner v Udmurtskej republike.

Napätie v Juhočínskom mori narastá

Armáda USA bude naďalej operovať všade tam, kde to povoľujú medzinárodné zákony. Uviedol to 3. novembra v Pekingu americký admirál Harry Harris, veliteľ amerického tichomorského veliteľstva (USPACOM) týždeň po tom, ako americká vojnová loď preplávala cez Juhočínske more, čo vyvolalo napätie medzi USA a Čínou. „Naša armáda bude operovať všade tam, kde to umožní medzinárodné právo, pričom Juhočínske more nie je a nebude výnimkou,“ povedal Harris počas prejavu na Pekinskej univerzite. Podľa Pekingu vojnová loď USS Lassen ilegálne vplávala do čínskych teritoriálnych vôd neďaleko Spratlyho ostrovov, na ktoré si okrem Číny robia nárok i Filipíny. „Čína spraví všetky potrebné kroky, aby zabránila provokáciám akejkoľvek krajiny,“ povedal námestník čínskeho ministra zahraničných vecí Čang Jie-suej.

Rusi obnovia výcvik z civilnej obrany

Rusko by malo obnoviť výcvik civilistov pre prípad rozsiahleho jadrového útoku, vyhlásil vicepremiér Dmitrij Rogozin na zasadnutí bezpečnostnej rady štátu. Rusko podľa Rogozina nemá na výber a musí reagovať na agresívne kroky Spojených štátov. Počas studenej vojny sovietske orgány vybudovali systém bombových úkrytov pre prípad jadrového útoku a deti absolvovali v školách výcvik z civilnej obrany. Zrušil ho posledný sovietsky vodca Michail Gorbačov, keď uzavrel s USA dohodu o jadrovom odzbrojení, ktorá viedla k upokojeniu napätia. Vladimir Putin sa však opakovanne vyjadril, že USA obsadzujú východnú Európu a ohrozujú tým ruskú národnú bezpečnosť. Na fóre v Soči v októbri varoval, že plánovaný americký protiraketový systém v Európe považuje za priamu hrozbu pre ruský jadrový potenciál.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Stryker

Z prechodného riešenia trvalka

Po skončení studenej vojny sa aj americká armáda musela prispôbiť novej situácii. V 90. rokoch sa zrodil plán na vývoj „prechodného“ obrneného vozidla, ktoré by bolo schopné rýchleho nasadenia. Zaplnilo by tak medzeru medzi ťažšími strojmi ako M2 Bradley, ktoré sa však nedajú tak rýchlo prepraviť na miesto nasadenia, a ľahkými vozidlami ako Humvee, ktoré sa dajú veľmi rýchlo prepraviť prakticky hocikam, ale sú málo odolné v bojových podmienkach. Výsledkom tohto programu je osemkolesové vozidlo Stryker, ktoré dnes tvorí významnú časť výzbroje americkej armády.

Prechodné obrnené vozidlo malo byť vo výzbroji, len kým príde úplne nová generácia bojových prostriedkov z programu FCS (Future Combat Systems – Bojové systémy budúcnosti). Ten rátal s celým radom vozidiel rôznych kategórií a s posádkou i bez posádky. Vozidlá mali byť na bojisku vzájomne prepojené výkonnou sieťou. Vojenská história však pozná veľa príkladov, keď sa prechodné riešenie sa ukázalo ako veľmi životaschopné a stalo sa z neho trvalé. Program FCS sa postupne utlmoval a v roku 2009 ho úplne zrušili. V tom čase už slovíčko „prechodné“ z názvu nového obrneného vozidla dávno vypadlo. Vo februári 2002 ho oficiálne premenovali na Stryker, na pamiatku dvoch vojakov, ktorí posmrtné dostali najvyššie americké vyznamenanie – Medailu cti.

Prvým z nich bol Stuart S. Stryker, parašutista zo 17. výsadkovej divízie. Dňa 24. marca 1945 sa podieľal na operácii Varsity – prekročení Rýna. Jeho rota zaútočila na nemecké mesto Wesel, ale postup zastavila strelba zo silno bránenej budovy. Stuart Stryker dobrovoľne prešiel na čelo jednotky a viedol útok na budovu. Len 25 metrov od nej ho zabila nepriateľská strela. Jeho akcia však odpútala pozornosť a iné časti roty mohli zatiaľ zaútočiť z iných smerov. V budove zajali vyše 200 nemeckých vojakov a oslobodili troch amerických letcov, ktorých tam držali.

Druhým vyznamenaným bol Robert F. Stryker, ktorý slúžil počas vojny vo Vietname v 1. pechotnej divízii. Počas prieskumnej akcie 7. novembra 1967 sa jeho jednotka stala terčom intenzívnej streľby. Robert Stryker s granátometom zabránil obkľúčeniu jednotky a počas evakuácie zranených si všimol nastraženú nálož. Hodil sa na mínú a vlastným telom stlmil jej výbuch. Podľa citácie k udeleniu Medaily cti tak zachránil životy najmenej

šiestim spolubojovníkom. Oba hrdinovia mali rovnaké mená, ale neboli príbuznými.

Základom je Piranha

Počiatky vozidla Stryker siahajú až do 70. rokov minulého storočia, keď švajčiarska firma MOWAG z vlastnej iniciatívy vyvinula viacúčelové vozidlá Piranha vo verziách 4x4, 6x6 a 8x8. Prvý prototyp vznikol v roku 1972. Vozidlo sa rozšírilo do celého sveta a od roku 1979 ho licenčne vyrábala aj firma General Motors of Canada. V roku 1993 vznikla dokonalejšia verzia Piranha II a o tri roky neskôr prišiel najmodernejší variant Piranha III. Táto verzia sa pod označením LAV III vyrába opäť v Kanade a po miernych úpravách sa s ňou konzorcium General Motors a General Dynamics LS prihlásilo do súťaže na prechodné obrnené vozidlo americkej armády. Konkurenciou boli rakúsky Pandur, singapurský Bionix a americký MTLV. Rozsiahle porov-

návacie skúšky štyroch finalistov sa začali v marci 2000 a v novembri toho istého roku oznámili víťazstvo LAV III. Nasledovala objednávka na 2 131 vozidiel.

Je iróniou osudu, že americká armáda mohla mať osemkolesové vozidlá z rodiny Piranha v tom čase vo výzbroji už viac ako 15 rokov. V roku 1981 totiž námorná pechota (USMC) i US Army formulovali spoločné požiadavky na ľahké obrnené vozidlo a vo výbere v roku 1982 uspel typ Piranha. Námorná pechota ho zaviedla do výzbroje ako LAV-25, ale armáda stratila záujem a v roku 1984 od nákupu odstúpila.

Mobilita je prvoradá

Hlavnou požiadavkou na budúce vozidlo Stryker bola schopnosť prepravy plne naloženého vozidla transportným lietadlom C-130 Hercules na vzdialenosť 1 000 míľ. Cieľom armády je schopnosť nasadiť brigádu Strykerov hocikde na svete v priebehu 96 hodín a celú divíziu v priebehu 120

hodín. Základnú verziu prepraví Hercules bez problémov, musí však byť demontovaná diaľkovo ovládaná zbraň na strope. Jej opätovné namontovanie a príprava vozidla na boj po vyložení trvá maximálne 10 minút. Na vozidlo neskôr vypracovali niekoľko súprav prídavného panciera, ktoré sa tiež môžu prepravovať iba v demontovanom stave a ich opätovné namontovanie trvá, pochopiteľne, dlhšie.

Stryker vznikol v desiatich verziách, ktoré majú spoločný podvozok a na 85 percent sú totožné – okrem samohybného kanóna MGS, ktorý si vyžiadal väčšie úpravy korby. Všetky verzie dostali rovnakú pohonnú jednotku – dieselový motor Caterpillar 3126 s výkonom 260 kW (350 koní) spojený s automatickou prevodovkou Allison MD3066P. V poslednom období začali Strykery dostávať modernejší motor Caterpillar C7 s výkonom 450 koní a s prevodovkou Allison 3200SP. Štandardne sú poháňané dve nápravy, v prípade potreby je možné zapnúť pohon všetkých štyroch náprav. Otáča sa pomocou prvých dvoch náprav. Vodič sedí v ľavej časti korby, vpravo od neho sa nachádza motor a prevodovka. V zadnej časti je miesto pre deväťčlenný výsadek, ktorý nastupuje dverami na zadnej stene. Korba je vyrobená z oceľových pancierových dosiek hrubých 7,31 mm. Základnú ochranu poskytuje proti pribojným strelám kalibru 7,62 mm a črepinám delostreleckých granátov kalibru 152 mm. Okrem toho má Stryker na exponovaných miestach keramický pancier, ktorý zvyšuje odolnosť aj proti strelám kalibru 14,5 mm. Postupne vyvinuli niekoľko súprav prídavného panciera. Stryker tak môže niesť mriežky proti kumulatívnym granátom. Proti nim je určený aj reaktívny pancier. Podvozok môžu chrániť dodatočné dosky na bokoch a poklop veliteľa môže chrániť štít.

Podvozok je vybavený systémom automatického dofukovania kolies. Ten upravuje tlak v pneumatikách podľa druhu terénu, v ktorom sa vo-

Verzie vozidla

M1126 Stryker ICV – základný obrnený transportér. Má hmotnosť 18 ton, dvojčlennú posádku a prepravuje 9 vojakov. Na strope má diaľkovo ovládanú zbraň – buď guľomet kalibru 12,7 mm či 7,62 mm, alebo granátomet kalibru 40 mm. Časť vozidiel dostáva v poslednom období kanón kalibru 30 mm, aby mohli poskytovať silnejšiu podporu výsadek.

M1127 Stryker RV – prieskumná verzia. Nesie pozorovacie prístroje ďalekého dosahu.

M1128 Stryker MGS – mobilný kanónový systém. Na zníženej korbe nesie pôvodne tankový kanón kalibru 105 mm s automatickým nabíjaním. Jeho úlohou však nie je boj proti tankom, ale palebná podpora pechoty a ničenie opevnení.

M1129 Stryker MC – samohybný mínomet. Takisto slúži na podporu pechoty. Mínomet kalibru 120 mm je uložený v korbe.

M1130 Stryker CV – veliteľské vozidlo.

M1131 Stryker FSV – vozidlo na riadenie palebnej podpory. Nesie zameriavacie a pozorovacie prístroje vrátane laserového značkovača a jeho úlohou je riadiť a koordinovať delostreleckú paľbu.

M1132 Stryker ESV – ženijné vozidlo. Môže byť vybavené radlicou alebo odmínovacím zariadením.

M1133 Stryker MEV – zdravotnícke vozidlo.

M1134 Stryker ATGM – stíhač tankov. Je vybavený odpaľovacím zariadením pre dve riadené strely TOW.

M1135 Stryker NBCRV – vozidlo na RBCHO prieskum.

zidlo práve pohybuje. Špeciálna vložka umožňuje dojazd obmedzenou rýchlosťou aj po úplnom sľučaní pneumatiky. Maximálna rýchlosť je 100 km/h a dojazd 500 km. Dôležitou súčasťou výbavy vozidla je elektronika. Počítače umožňujú posádke sledovať pohyb vlastných i nepriateľských vozidiel v reálnom čase.

Dvojité dno

Operácie v Iraku a v Afganistane ukázali, že ploché dno dostatočne nechráni posádku vozidla proti účinkom výbuchov mín a nástražných systémov. Strykery preto začali dostávať dvojité dno tvarované do V. Modernizované vozidlá majú okrem toho lepší podvozok so širšími pneumatikami, nezávisle zavesené sedadlá tlmiace otrasy pri výbuchu a ďalšie úpravy. Ukázalo sa, že Strykery sú náchylnejšie na prevrátenie ako iné vozidlá. Majú totiž vyššie ťažisko. Táto nevýhoda je však vyvážená lepšou ochranou posádky, ktorú vyšší podvozok poskytuje. Bolo rozhodnuté, že dvojité dno v tvare V dostane 7 z 10 variant vozidla – nebude ho mať prieskumná verzia M1127, kanónová verzia M1128 a vozidlo RCHBO prieskumu M1135. Postupne bolo upravených vyše 1 000 vozidiel z celkového počtu 4 900, ktoré doteraz vyrobili.

Text: Miro Barič
Foto: US Army

Nový dravec na oblohe

Projekt cvičného prúdového lietadla L-39NG predstavila česká spoločnosť Aero Vodochody vlani na airshow v britskom Farnborough. Dnes už lieta prvý demonstrátor.

Porovnanie L-39C a L-39NG		
	L-39C	L-39NG
Maximálna životnosť draku	3 000-4 500 LH*	Viac než 15 000 LH*
Maximálny čas do generálnej opravy draku	1 000 LH*	Bez obmedzenia
Typ motora	Ivčenko AI-25	FJ44-4M
Životnosť motora	4 000 LH*	Bez obmedzenia
Maximálny čas do generálnej opravy motora	1 000 LH*	Záleží na cykloch
Posádka	2	2
Počet závesných bodov	2	4 (5)
„Mokrý“ závesy (pre prídavné nádrže)	0	2
Prázdna hmotnosť	3 460 kg	3 100 kg
Maximálna vzletová hmotnosť	4 700 kg	6 300 kg
Maximálna pristávací hmotnosť	4 600 kg	5 800 kg
Užitočný náklad	250 kg	1200 kg
Vnútorne nádrže	1 050 kg	1 450 kg
Vonkajšie nádrže	0 kg	570 kg
Kapacita výcviku zbraňových systémov	Obmedzená	Bez obmedzenia
Neradené rakety	2 bloky	4 bloky
Bomby	125 kg	125 kg - 370 kg
Podves pre kanónovú výzbroj	Nie	Voliteľne
Podves pre prieskumný kontajner	Nie	Voliteľne
Pristávacia rýchlosť s 200 kg paliva	181 km/h	174 km/h
Cestovná rýchlosť v optimálnej výške	481 km/h	510 km/h
Maximálna rýchlosť (6000 m.n.m.)	740 km/h	777 km/h
Stúpavosť s 1 000 kg paliva	22 m/s	23 m/s
Dostup	9 810 m	11 580 m
Výdrž vo vzduchu	2 h a 35 min	4 h a 30 min
Preletová vzdialenosť (vnútorne nádrže)	1 300 km	2 590 km
Maximálny ťah	16,87 kN	16,89 kN
Akcelerácia z pokoja na maximálny výkon	10 sekúnd	5 sekúnd
Ovládanie motora	Hydro-mechanické	2×FADEC
Obmedzenie maximálneho výkonu	20 minút	Bez obmedzenia

* LH – Letových hodín

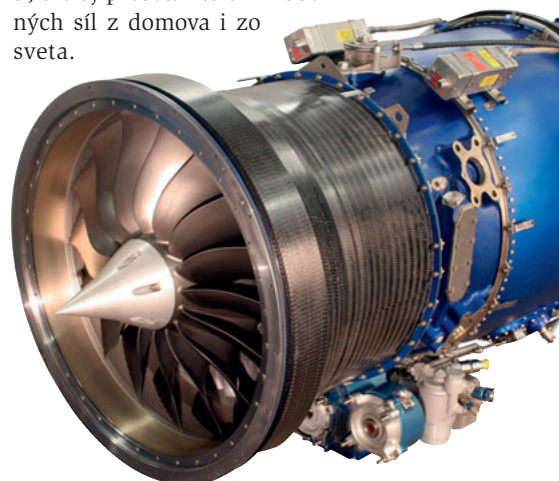
Projekt L-39NG je rozdelený do dvoch fáz. V prvej Aero ponúka užívateľom L-39 inštaláciu nového motora a voliteľne tiež avioniky z projektu L-39NG do existujúcej rodiny lietadiel L-39. Druhá fáza počíta s dodávkou nových L-39NG, na ktoré bude možné použiť komponenty z prvej fázy.

V pondelok 14. septembra 2015 vykonala továrenskú posádku Aero Vodochody AEROSPACE, a. s. v zložení Miroslav Schützner a Vladimír Kvarda zálet prototypu demonstrátora cvičného lietadla L-39NG s novým motorom FJ44-4M firmy Williams International, avionikou postavenou na multifunkčných displejoch firmy Genesys Aerosystems a HUD displeji spoločnosti SPEEL Praha.

Účastníkmi záletu boli aj veliteľ Vzdušných síl Armády Českej republiky brig. gen. Libor Štefánek a zástupcovia Ministerstva obrany Českej republiky.

Premiéra v Ostrave

Návštevníci Dní NATO v Ostrave mali o tri dni neskôr unikátnu príležitosť ako prví sa oboznámiť s novým lietadlom. Demonstrátor prilákal pozornosť nielen verejnosti, ale aj predstaviteľov vzdušných síl z domova i zo sveta.

Pohodlie kabíny vyskúšali zástupcovia armád Česka, Slovenska, Maďarska, Poľska, Nigérie či švédsky minister obrany Peter Hultqvist. Ten si spolu s českým kolegom Martinom Stropnickým lietadlo dôkladne prezrel a vypočul si výklad továrenského pilota Miroslava Schütznera.

Demonštrátor L-39NG v Ostrave predviedli s podvesenou výzbrojou – závesnými kontajnermi FN Herstal, každý s 12,7 mm guľometom. Aero tak predstavilo jeden z mnohých variantov výzbroje L-39NG, ktoré vďaka kombinácii modernej avioniky a palubného vybavenia, blízke riešeniu použitému na najmodernejších bojových lietadlách, a možnosti použitia širokého spektra simulovanej aj skutočnej výzbroje, predstavuje veľmi účinný nástroj výcviku na pilotáž moderných bojových lietadiel.

Prvý bude LOM

Prvým používateľom modernizovaných cvičných lietadiel Albatros L-39NG bude česká štátna letecká spoločnosť LOM Praha, ktorá zabezpečuje výcvik armádných pilotov. Prevádzkuje sedem albatrosov, ktoré získajú nový motor Williams International FJ44-4M aj avioniku z L-39NG. Získal tiež opciu na obstaranie nových L-39NG.

„LOM Praha je perspektívnym zákazníkom, lebo jeho centrum leteckého výcviku zabezpečuje kvalitné komplexné výcvikové služby nielen pre českú armádu, ale aj pre viacero zahraničných zákazníkov,“ uviedol prezident Aera Ladislav Šimek.

Podľa generálneho riaditeľa LOM-u Romana Pláničku znamená modernizácia lietadiel na štandard NG zásadné zvýšenie úrovne centra leteckého výcviku: „Bude schopné ponúkať prúdový výcvik širšej skupine užívateľov, pretože avionika L-39NG je koncipovaná tak, aby umožňovala ľahký prechod na moderné stíhacie lietadlá.“

Záujem zo zahraničia

O úpravy L-39 vrátane výmeny motorov prejavili záujem aj dva špičkové letecké akrobatické tímy Breitling Jet Team a Black Diamond Jet Team. Black Diamond Jet Team, ktorý má záujem o modernizáciu šiestich lietadiel je divíziou spoločnosti Draken International, s ktorou Aero vlni na Air Show vo Farnborough uzavrelo dohodu o širšej spolupráci. Draken International sa tak stal výhradným zástupcom programu L-39NG v Severnej a Južnej Amerike.

Aero oznámilo aj podpis memoranda o porozumení so spoločnosťou VR Group, ktorá sa pre program L-39NG stane hlavným dodávateľom simulačných

technológií. Súčasťou dohody je nielen dodávka štvorstupňového výcvikového simulačného systému umožňujúceho výrazne zefektívniť výcvik, ale aj dátové prepojenie zákazníckych simulačných centier s Taktickým simulačným centrom (TSC) LOM Praha v Pardubiciach. Používatelia prvýkrát získajú nielen simulátor na výcvik obsluhy lietadla, ale aj schopnosť taktického výcviku a členstvo v L-39 Users Group.

Od Delfína k Alke

História českých cvičných prúdových lietadiel sa začala písať v roku 1959, keď sa do vzduchu dostalo jednoduché cvičné prúdové lietadlo L-29 Delfín. V 60. rokoch sa stalo hlavným cvičným lietadlom Var-

šavskej zmluvy. Výroba trvala 11 rokov s produkciou 3 500 strojov.

V roku 1968 vzlietol podzvukový cvičný L-39 Albatros. Dodnes sa vyrobilo 2 960 kusov a L-39 zostáva najpoužívanejším cvičným lietadlom na svete. Ešte dnes ich po svete lietajú štyri stovky.

Hlbkovo modernizovaný L-39MS, pre export označovaný ako L-59 Super Albatros, prišiel v roku 1986. Vtedajšia Československá armáda však prevzala len šesť strojov, v rokoch 1993-94 kúpil 48 lietadiel Egypt, v rokoch 1995-96 ďalších 12 strojov Tunisko.

Najpokročilejším českým lietadlom sa stalo v roku 1997 ľahké bojové a cvičné lietadlo L-159 ALCA (Advanced Light Combat Aircraft). Dodnes bolo vyrobených 72 kusov, pôvodne všetky pre potrebu Armády Českej republiky.

Napriek svojej pokrokovosti sa L-159 ALCA nikdy nepresadila v zahraničných ozbrojených silách. Len nedávno bola s americkou firmou Draken International uzatvorená zmluva na predaj 14 preby-

točných lietadiel do Spojených štátov. Vedú sa tiež rokovania s Irakom.

Noviniek je veľa

Zásadnou výhodou novinky by mala byť ľahká údržba i prevádzka. Náklady na obstaranie lietadla sú oproti porovnateľnej konkurencii o polovicu až dve tretiny nižšie a ešte väčší rozdiel má byť v prevádzkových nákladoch. L-39 NG teda nemieri len k existujúcim užívateľom L-39, ale aj do krajín, ktoré ešte nemajú vybudované vojenské letectvo.

L-39NG prevezme najlepšie vlastnosti pôvodných lietadiel, ako sú vynikajúce ovládanie, jednoduchá údržba, robustný dizajn overený vo viac ako piatich miliónoch nalietaných hodín, skvelú adaptabilitu na extrémne klimatické podmienky. Pýši sa však najmä modernizovanou technikou. Predovšetkým ide o nový prúdový motor FJ44-4M od firmy Williams International s maximálnym ťahom 16,87 kN. Motor má elektrické štartovanie a plné digitálne riadenie FADEC (Full Authority Digital Engine Control). Výhodou je aj jeho nízka hmotnosť (305 kg), o 45 kg nižšia než pôvodnej ukrajinskej verzie.

Na prvý pohľad najviditeľnejšou konštrukčnou zmenou je použitie tzv. „mokrého krídla“, teda umiestnenie palivových nádrží dovnútra krídel. Odpadajú tak typické valcové nádrže na konci krídel známe z L-39 i L-159 ALCA. Vďaka tomu vzrástol objem palivových nádrží na 1 450 kg a poklesol aerodynamický odpor lietadla.

Výraznou zmenou je použitie moderných konštrukčných materiálov. Výsledkom je menšia hmotnosť, väčšia odolnosť proti korózii a tiež životnosť draku viac ako 15 000 letových hodín.

Hmotnosť prázdneho L-39NG je 3 100 kg a maximálna vzletová hmotnosť 6 300 kg. Na piatich závesníkoch môže prevážať zbraň až do hmotnosti 1 200 kg alebo externé nádrže s 570 kg paliva.

Nové lietadlo ponúka aj prehľadový displej, vystreľovacie sedadlá pre bezpečné opustenie stroja i pri nulovej rýchlosti a v nulovej výške či ďalšie nové prvky.

Text: Karel Traut
Foto: AERO

Vojvoda
z Malborough
na bojisku pri
Ramillies

Slávne bitky histórie

Ramillies

V rámci Vojny o španielske dedičstvo (1701 – 1714) sa v máji 1706 pri Ramillies v dnešnom Belgicku odohrala významná bitka medzi anglicko-holandskou armádou a francúzsko-bavorským vojskom. Francúzi a ich spojenci utrpeli veľkú porážku a následne sa museli definitívne vzdať tzv. španielskeho Holandska a opustiť i Taliansko.

Predohra – bitka pri Höchstädte

Spočiatku sa Vojna o španielske dedičstvo pre Francúzsko Ľudovíta XIV. (1643 – 1715) a Španielsko jeho vnuka Filipa V. (1700 – 1724) nevyvíjala zle. Hoci v zátoke Vigo (1702) prehrali, čoskoro sa k nim pridalo Bavorsko vojvodu Maxmiliána II. Emanuela, z protitureckých vojen slávou ovenčeného „Modrého kurfirsta“, ktorý spravoval aj španielske Holandsko. Ten, vedený mocenskými ambíciami a inšpirovaný príkladom brandenburského vojvodu Fridricha III., ktorý sa v roku 1701 ako Fridrich I. stal prvým pruským kráľom, chcel na kráľovstvo povzniesť i Bavorsko a stať sa jeho panovníkom. Keď to cisár Leopold I. Habsburský (1658 – 1705) nedovolil a francúzsky „kráľ Slnko“ mu naopak sľúbil pomoc, jednoducho „zmenil dres“. Kráľom sa nikdy nestal, ale citeľne oslabil koalíciu Habsburgovcov, Anglicka a Holandska, rozšírenú v roku 1703 aj o Portugalsko. Po bitke pri Ramillies Bavorsko i španielske Holandsko definitívne stratil a nástupca Leopolda I.

cisár Jozef I. (1705 – 1711) naňho dokonca uvalil ríšsku kľatbu!

V roku 1703 francúzsky vojvoda z Vendôme porazil na Rýne vojsko bádenského kurfirsta Ľudovíta Wilhelma, na hornom

Prince Eugen
Savojský

Dunaji sa spojil s bavorskými oddielmi a chystal útok na Viedeň. Habsburská ríša, sužovaná i povstaním Františka II. Rákociho v Uhorsku, sa ocitla vo vážnom ohrození. V auguste 1704 ale habsbursko-anglické vojsko princa Eugena Savojského a vojvodu z Malborough v Bavorsku medzi Höchstädtom a Blenheimom v bitke, ktorú Habsburgovci nazvali bitkou pri Höchstädte a Angličania bitkou pri Blenheime, na hlavu porazilo francúzsko-bavorskú armádu maršala Tallarda a vojvodu Maxmiliána II. Emanuela a vo vojne nastal rozhodujúci zvrät.

Vojvodcovia a ich vojská

Vo Vojne o španielske dedičstvo viedol habsburskú armádu jej hlavný veliteľ generalissimus princ Eugen Savojský. Bol pôvodom Francúz, ale keď mu kráľ Ľudovít XIV. nezveril regiment (pluk), o ktorý žiadal, a navyše ho urazil návrhom, aby sa radšej dal na cirkevnú dráhu, ponúkol svoje služby rímsko-nemeckému cisárovi a ten si nič lepšie nemohol želať. Šťúply Eugen, výzorom

Prvý vojvoda z Malborough na honosnej olejomalbe

skutočne pripomínajúci skôr kňaza ako vojvodu, významne prispel k porážke Turkov pri Viedni (1683) i pri Nagyvarsány (1687) a napokon rozdrvil ich armádu pri Zente (1697). Po víťazstve pri Höchstädte (Blenheime) sa od svojho priateľa vojvodu z Malborough oddelil, takže pri Ramillies nebol, ale vyrazil do Talianska, ktorého sever po víťazstve pri Turíne (1706) ovládol a napokon prinútil Ľudovíta XIV. opustiť celý Apeninský polostrov. Za víťazstvo pri Ramillies teda sláva plne pripadla Johnovi Churchillovi, vojvodovi z Malborough, predkovi neskoršieho britského premiéra sira Winstona Churchilla.

John bol od mladosti dobrodruh a zúčastnil sa na výpadoch anglických lodí do Stredomoria i na expedícii do Alžírsku. Po návrate ako dvadsaťročný gardový dôstojník zviazol milenkou kráľa Karola II. (1660 – 1685), ale ten mu odpustil. V roku 1688 ho kráľ Jakub II. (1685 – 1688) vyslal proti katolíckemu princovi Viliamovi Oranžskému, ktorý sa vylodil pri Torbay, a John k nemu prebehol, hoci zostal protestantom. Keď sa princ čoskoro ako Viliam III. (1689 – 1702) stal anglickým kráľom, zahrnul ho priazňou. Ešte viac si ho obľúbila nasledujúca kráľovná Anna Stuartová (1702 – 1714), ktorá ho povýšila na vojvodu a vymenovala za hlavného veliteľa armády.

Francúzom pri Ramillies velil maršal François de Neufville, vojvoda z Villeroi a Bavorov viedol opäť vojvoda Maxmilián II. Emanuel, ktorý ani tu nemal šťastie. Maršal ako vojvodca dovedty tiež príliš nevynikal, ale treba povedať, že za porážku pri Ramillies vinu nenesie. Angličania mali síce iba nepa-

Kráľovná Anna s manželom princom Jurajom Dánskym

trnú prevahu (asi 62 000 proti 60 000 mužom), no ich vojaci boli disciplinovanejší a lepšie vycvičení, zatiaľ čo najlepšie jednotky Francúzov bojovali v severnom Taliansku.

Zbrane, zbroj a taktika

Pri Ramillies na oboch stranách bojovala najmä pechota, a to väčšinou taktikou manévrujúcich bataliónov (práporov), a eskadrony (švadróny) ťažkej jazdy (kyrýsniči), podporované ľahkou jazdou (husári). Poľné delostrelectvo, hoci ním súper disponovali, sa v dobových prameňoch takmer nespomína, čo je logické, pretože k stretu prišlo takpovediac z chodu a na vybudovanie solídnych delostreleckých pozícií nezoostal čas.

Pešiáci začiatku 18. storočia, vyzbrojení dlhými kresadlovými predovkami s tulejovými bodákmi, ojedinele kresadlovými piš-

Maršal François de Neufville, vojvoda z Villeroi

tolami takisto nabitými spredu a dlhými jednosečnými šablami, nemali žiadnu účinnú ochranu tela ani hlavy. Iba ich veliteľia sa chránili kyrysmi a v zrážke používali krátke dôstojnícke halapartne (partyzány), kresadlové pištoly, šable a ľahšie dvojsečné kordy a rapiere. Ochranou ťažkých jazdcov sa už štandardne stali dôkladné kyrisy, niekedy aj s tzv. zbrojnými šosmi, kryjúcimi spredu stehná, a oceľové prilby (tzv. pappenheimky) s predným štítkom, nánosníkom, lícnicami a zadným závesom na ochranu krku. Bojovali jazdeckými kopijami, kratšími kresadlovými karabínami, pištoľami a ťažkými rovnými dvojsečnými mečmi s plným košom, zvanými paloše. Ľahkí husári kyrisy nemali, iba hlavy si chránili vysokými čákovmi z hrubej kože so štítkom a k ich výzbroji okrem jazdeckých kopijí patrili tiež krátke kresadlové karabíny, pištoly v sedlových puzdrách a ťažké jazdecké šable.

Bitka v belgických mokradiach

Maršal Villeroi v rokoch 1701 – 1702 dostal v Taliansku od Habsburgovcov niekoľko výpraskov (napr. pri Chiari či Cremona) a ďalšie bitky ho príliš nelákali. Ľudovít XIV. ho však v snahe odčiniť Höchstädt (Blenheim) prinútil vyraziť k pevnosti Léau, ktorú

Francúzi stratili v roku 1705. Vojvoda z Malborough sa mu vydal naproti k St. André, kde chcel založiť tábor, ale nevedel presne, kde sa nepriateľ nachádza, ani čo zamýšľa. Predpoludním 23. mája 1706 sa od svojho prieskumu zrazu dozvedel, že práve na uvedenom mieste už maršal buduje tábor! Aby mu znemožnil opevniť sa, vrhol proti jeho štyri míle dlhej línii, chránenej z bokov bažinatým terénom nevhodným pre útok jazdy, najelitnejší holandský peší regiment – tzv. Modrú gardu. Tá krátko po poludní dobyla dve dediny obsadené Francúzmi a Bavori a maršal Villeroi, aby ich získal späť, vyslal k nim bavorské zálohy a ďalšie jednotky zo stredu svojej línii, čím ju vážne oslabil. Akoby to nestačilo, niekoľko bataliónov odvelil i na pravé krídlo, kde sa začal silný anglický útok.

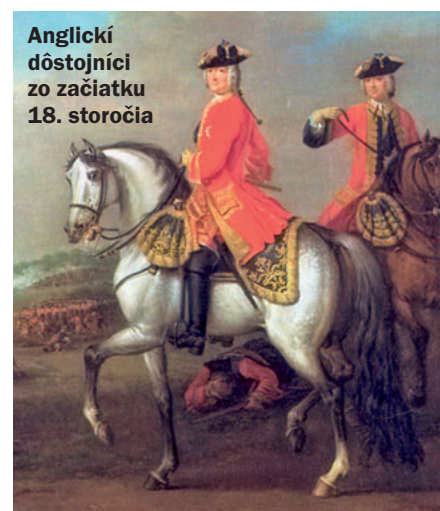
Angličania zároveň zaútočili i v strede bojiska, ale nepriateľ ich odrazil, ba dokonca na ľavom krídle začal holandské jednotky zatláčať! Nato Malborough sústredil takmer celú svoju jazdu a udel na ľavé krídlo a najviac oslabený stred francúzskej línii medzi Tavieres a Ramillies, ktorá sa napokon v podvečer zrútila skôr, ako k nej dorazili posily z krídel. Bolo rozhodnuté.

Epilóg

Maršal Villeroi pri Ramillies napriek porážke odviedol asi najlepší výkon vo svojej vojenskej kariére a k nešťastným presunom jednotiek ho väčšinou donútili okolnosti. Tie však kontroloval geniálny vojvoda z Malborough a bitka pri Ramillies sa považuje za jeho najväčšie víťazstvo. Faktom zostane, že život v nej stratilo takmer 4 000 jeho vojakov a až 12 000 mužov protivníka.

Historici sa dodnes sporia, či dôležitejšou bola bitka pri Höchstädte (Blenheim) alebo pri Ramillies. Jedni hovoria, že tá prvá, v ktorej síce na francúzsko-bavorskej strane padlo „len“ asi 6 000 mužov a habsbursko-anglická koalícia mala dovedna sotva 4 500 mŕtvych a zranených, ale zabránila vpádu nepriateľa na územie „dedičných krajín“ habsburskej ríše a navždy skončila sen Ľudovíta XIV. o ovládnutí Európy. Iní preferujú bitku pri Ramillies, ktorá vzala Francúzom Holandsko a vlastne i Taliansko, keďže im znemožnila poslať posily na talianske bojisko. Odpoveď sa hľadá ťažko a pravda bude asi niekde uprostred.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Anglickí dôstojníci zo začiatku 18. storočia

Práškovací bombardér

Jemenskí piloti koncom októbra prvýkrát zaútočili na pozície povstalcov pomocou nezvyčajných lietadiel. Na útoky použili stroje AT-802U, ktoré vznikli úpravou práškovacích lietadiel. Air Tractor AT-802 sa vyrába v USA od roku 1990. V roku 2008 vyvinuli ľahkú bojovú verziu. Zosilnené krídlo môže niesť až 4 000 kg výzbroje na šiestich závesníkoch. Stroje môžu operovať z krátkych neupravených dráh v teréne. Spojené arabské emiráty kúpili v rokoch 2010 až 2012 v dvoch blokoch spolu 24 lietadiel tohto typu. V Emirátoch ich používalo Veliteľstvo špeciálnych operácií a dočkali sa nasadenia v Líbyi, Egypte a Jemene. Lietadlá sa osvedčili pri prieskumných a spravodajských úlohách aj ako ľahké útočné stroje. Už po niekoľkých rokoch ich Emiráty vyradujú a odovzdávajú spojeneckým krajinám. Šesť strojov dostalo Jordánsko a neznámy počet využívajú jemenskí piloti. Emiráty kúpili najnovšiu verziu týchto lietadiel, Iomax Archangel. Ako základ poslúžili lietadlá S-2R Turbo Thrush 660. Podobne ako AT-802 vychádzajú zo staršieho práškovacieho lietadla Snow S-2, ktorého história siaha až do 50. rokov minulého storočia. V pancierovanom kokpite má dvojčlenná posádka k dispozícii multifunkčné displeje. Pod trupom nesie pozorovací a zameriavací kontajner a pod krídlami má šesť závesníkov s možnosťou vešať výzbroj v pároch. Archangel tak unesie dvojnásobok výzbroje oproti AT-802U. Všetkých 24 nových strojov by mali dostať postupne v pravidelných mesačných dodávkach do septembra 2016.

Foto: Iomax

Oživilí ideu tankových člnov

Indonézska-švédsko-firma North Sea Boats oživuje myšlienku starú viac ako sedem desaťročí. Počas druhej svetovej vojny Sovietsky zväz používal malé člny vyzbrojené vežami z tankov. V rámci Dunajskej flotily sa podieľali aj na oslobodzovaní Bratislavy. Po skončení vojny sa však rýchlo vytratil. Švédsky majiteľ firmy John Lundin predstavil maketu 20 m dlhého katamaranu X18, ktorý môže prepravovať 20-členný výsadok a podporovať ho strelbou. Na strope kabíny má buď menšiu vežu s 30 mm kanónom a guľometom alebo väčšiu vežu s húfnicou kalibru 105 mm. Tá by mala námer 42 stupňov a dosť 10 km. Na veži s húfnicou môže byť aj diaľkovo ovládaný guľomet kalibru 12,7 mm. Člny tak môžu poskytovať účinnú palebnú podporu pri výsadekových operáciách. Mali by dosahovať rýchlosť 54 km/h a dosah 1600 km. Projekt plavidla počíta s ľahkým pancierom, ktorý by odolával strelám kalibru 7,62 mm a črepinám delostreleckých granátov. Základná posádka by bola štvorčlenná. Projekt existuje zatiaľ iba na papieri, ale firma ho už začala ponúkať potenciálnym zákazníkom. Veľký záujem o väčší počet X18 údajne prejavili Spojené arabské emiráty.

Foto: PT Lundin

Watchkeeper dostal výzbroj

Bezpilotné prostriedky britskej armády WH450 Watchkeeper získali schopnosť nosiť riadené strely. Stroje zaradili do výzbroje v roku 2013 a v roku 2014 ich nasadili aj v Afganistane. Teraz môže pri misiách nosiť dve rakety typu Hellfire, prípadne menšie strely. Watchkeeper 450 vychádza z izraelského typu Hermes 450. Lietadlo má rozpätie 11,3 m a dĺžku 6,5 m. Vo vzduchu vydrží až 20 hodín a jeho dostup je 6 500 metrov. Na závesníkoch pod krídlami môže nosiť aj prídavné nádrže alebo kontajner s radarom, ktorý dopĺňa denné a nočné kamery na palube. Stroj váži 450 kg a jeho nosnosť je 150 kg. Britská armáda ich zatiaľ prevzala 30, ďalších 24 má objednaných.

Ľahká trofej

Izrael vyvinul odľahčenú verziu svojho systému aktívnej ochrany pre vozidlá Trophy. Bežná verzia Trophy má hmotnosť približne tonu a montuje sa do tankov Merkava. Pri prvom ostrom nasadení v roku 2011 dokázal systém zastaviť strely z pancierových pást i riadené protitankové rakety. Posádka tanku si pritom ani nevšimla, že bola cieľom útoku, systém pracoval úplne automaticky. Trophy pozostáva zo štyroch plochých radarov, ktoré sledujú priestor okolo tanku a dvoch otočných vypúšťacích zariadení, ktoré raketu zneškodnia dávkou brokov. Firma Rafael odvtedy vyvinula verziu Trophy Light, ktorá je určená pre obrnené vozidlá stredných kategórií a najnovšie predstavila systém Trophy LV, ktorý váži len 200 kg a je určený pre vozidlá kategórie 4x4.

Drony bude riadiť jeden pilot

Americké letectvo rieši nedostatok operátorov bezpilotných prostriedkov MQ-1 Predator a MQ-9 Reaper. Väčšina z 1 200 pilotov totiž po skončení kontraktu nepredĺži službu a odchádza z letectva. Dôvodom je najmä stres, ktorý táto práca prináša. Nových záujemcov sa nedarí prilákať v dostatočnom počte. Americké letectvo ešte v prvej polovici roka zo svojej základne v Nevade riadilo denne 65 letov dronov nad Blízkym východom, dnes je to len 60 letov denne. Riešením by mala byť zmena systému pozemného riadenia. Doteraz každý dron ovládali dvaja operátori, po novom by to mal byť len jeden.

Turci darovali Pakistanu lietadlá

Turecko darovalo Pakistanu 34 cvičných a ľahkých bojových strojov Cessna T-37. Pakistan už tieto lietadlá objednal v roku 2008 v USA, teraz ich počet prekročil šesťdesiat. Nejde o žiadnu novinku, stroje sa vyrábali v rokoch 1955 až 1975. Američania ich bojovo používali už vo Vietname. Lietadlá poháňajú dva úsporné prúdové motory. Maximálna rýchlosť je 680 km/h. Dvojčlenná posádka sedí vedľa seba. Pod každým krídlom majú dva závesníky pre neriadené rakety a bomby do hmotnosti 227 kg.

Taiwan chce Seahawky

Taiwan potvrdil záujem o desať nových protiponorkových vrtuľníkov Sikorsky MH-60R Seahawk. Tie by mali nahradiť zastarané typy, ktoré Taiwan dodnes používa. Seahawky by mali slúžiť na palube dvoch nových fregát triedy Perry, ktorých nákup schválili minulý rok. Verzia MH-60R nesie viacero senzorov na detekciu ponoriek a má tiež výrazný ofenzívny potenciál – môže niesť torpéda či rakety Hellfire.

Vojenský hudobník tretej generácie

Veliteľ Vojenskej hudby Ozbrojených síl SR major Boris Hokina má hudbu aj uniformu v génoch. Najprv hrával v Hudbe ministerstva vnútra na trúbku jeho deda (v rokoch 1948 – 1970). Otec bol v Hudbe ministerstva vnútra SR klarinetista (1970 – 2004), rovnako ako Boris vo vojenskej hudbe.

„Doma ma do muzikovania nenútili, ako malý som mal bližšie k futbalu a bicyklovaniu. Hudbe som sa začal venovať až v jedenástich rokoch, no o to intenzívnejšie,“ spomenie major Hokina

Sto sklamaní na jeden úspech

Po základnej škole začal v roku 1990 študovať na Vojenskom konzervatóriu v Rudnici nad Labem a po rozdelení štátu dokončil konzervatórium v roku 1996 v Košiciach. „Hudba vás stokrát sklame, aby vás jeden raz potešila. Najmä keď ste začínajúci hráč je to veľmi veľa driny, až potom príde úspech,“ vyjadrí mieru úsilia, ktorú treba na zvládnutie svojho nástroja. Po maturite začínal v Posádkovej hudbe Banská Bystrica. O dva roky sa vrátil do rodnej Bratislavy, kde získal miesto, ako inak – vo Vojenskej hudbe Armády SR. „To je jedno, či hráte na hudobný nástroj v uniforme, alebo vo filharmónii, hudba vás musí naplňovať a naplňa vás predovšetkým vtedy, ak sa vaša hra páči divákovi,“ dodá vojenský hudobník, ktorý dokázal popri práci absolvovať bratislavské konzervatórium v odbore dirigovanie, hudobnú vedu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského a európske štúdiá na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Dirigentom je od roku 2005 a veliteľom od roku 2015. Spolu s kolegami musí pritom každoročne absolvovať výcvik v oblasti základných bojových zručností, čo je práca so zbraňou, streľba, pohyb na bojisku, prechod cez zamorené územie, spojenie, topografia či maskovanie. „Samozrejme, oveľa viac sa tešíme na našu hudobnú produkciu, čo je naše poslanie,“ dodá úprimne. Koncerty, kde hrá orchester v plnej zostave pol stovky hudobníkov, sú však

skôr tou troškou smotany po desiatkach pietnych aktov, vojenských pohrebov či slávnostných nástupov. „Ročne zabezpečujeme asi 160 akcií, vlni ich boli až dve stovky.“

Radecký, Elán aj Rihanna

Zwischen Tradition und Moderne je názov aktuálneho dvojalbumu vojenskej hudby nemeckého Bundeswehru. Fínska vojenská hudba sa prezentuje CD s titulom Päivää Pän, a tak by sme mohli pokračovať. A čo hudba Borisa Hokinu? „Najmä z finančných dôvodov sa nám ešte nepodarilo vydať CD.“ Od vypuknutia finančnej krízy sú zriedkavejšie aj vystúpenia bratislavskej vojenskej hudby v zahraničí. Naposledy v roku 2013 boli v Olomouci a Kroměříži na 12. ročníku medzinárodnej prehliadky vojenských hudieb pod názvom Oslavy maršala Radeckého.

Verejné vystúpenia či festivaly vojenských kapiel v Európe sú pritom veľmi populárne. Ako uviedol zástupca šéfredaktora nórskeho vojenského časopisu Forsvarets Forum a jeden z najvýznamnejších znalcov európskej vojenskej hudby Erling Eikli, na týždennom festivale Norwegian Military Tattoo, ktorý sa od roku 1996 koná každý druhý rok v Oslo, vystúpi na centrálnej Spektrum aréne približne 800 účastníkov a býva najväčšou nórskou šou „pod strechou“, ktorú pravidelne vysielajú verejné televízie. Najvýznamnejším festivalom vojenských kapiel v Európe je škótsky Edinburgh, na ktorom sa zúčastňujú telesá z pol stovky krajín. Trvá až tri týždne, zvykne hostiť vyše 220-tisíc návštevníkov a podľa informácií E. Eikliho si v 40 krajinách časť z neho pozrie sto miliónov divákov. Eikli pritom zdôrazňuje, že tieto festivaly sa stali aj dynamickými

zábavnými šou. Po takejto ceste vie kráčať aj vojenská hudba Borisa Hokinu. Napríklad v rámci Dňa bezpečnostných zložiek na Tyršovom nábreží v Bratislave 30. mája 2015 mimoriadne zaujalo ich vystúpenie spolu s tanečnou šou Laciho Strikea. „Bol to výborný nápad, ktorý sa nám podarilo realizovať s podporou komunikačného odboru ministerstva obrany,“ spomenie. Dodá, že v súčasnosti hrajú okrem tradičných vojenských skladieb aj tie od Jamesa Blunta, Elánu či Rihanny.

Priemerný vek príslušníkov Vojenskej hudby Bratislava, ktorá je organizačným prvkom Veliteľstva posádky Bratislava, je približne 37 rokov. Takmer 50 % vojenských hudobníkov má vysokoškolské vzdelanie. Služobne najstarší je nadporučík Peter Hudec, dirigent, ktorý ako hráč na hoboj začínal v roku 1991. Vojak 2. stupňa a hráč na lesný roh Lukáš Golej je najmladší, slúži od tohto leta. Dvaja z hudobníkov sú dôstojníci, ostatní slúžia v poddôstojníckych hodnostiach. Iste, aj oni by radi privítali viac financií na nákup hudobných nástrojov, aranžmány či obstaranie nových uniforiem. Veď hrajú v úpeku, daždi aj snehu – a na nástroje, ako aj na ľudí, to má vplyv. Vojenský dirigent Boris Hokina však dodáva: „Je dôležité podporiť hudbu medzi vojakmi v ozbrojených silách. No cieľom našich vojenských hudieb je popri profesionálnom zabezpečení úplných vojenských pôct, slávnostných nástupov, pietnych aktov či vojenských pohrebov získať väčšiu podporu a priestor aj pre naše koncerty. Som presvedčený, že aj ony môžu prispieť k popularite a prestíži Ozbrojených síl SR.“

Text: Pavol Vitko
Foto: Michal Psota

Vojaci s policajtmí a hasičmi

V 11 okresoch sa na 126 kontrolných monitorovacích bodoch konalo spoločné cvičenie policajtov, vojakov a hasičov JUH 2015. Do zmiešaných hliadok s príslušníkmi policajného zboru bolo zaradených 119 vojakov s piatimi vojenskými policajtmí. Cieľom cvičenia bolo preveriť reakčný čas a zlaďiť postupy medzi zložkami oboch rezortov.

„Chránime Slovensko, čo je pre nás mimoriadne dôležité. Naši ľudia musia mať pocit, že hranica je dostatočne chránená a monitorovaná, že v prípade nelegálnej migrácie sme schopní zakročiť,“ povedal predseda vlády SR Robert Fico.

„Vždy som hovoril, že vojaci budú viac cvičiť a to aj s inými bezpečnostnými zložkami, aby sme vedeli promptne reagovať na bezpečnostné hrozby okolo nás. Ozbrojené sily začali so spoločnými cvičeniami s ministerstvom vnútra už v roku 2014, bolo to v kontexte ukrajinskej krízy. V rámci cvičenia Nový horizont sme nacvičovali zvládnutie problematických situácií, ktoré môžu nastať,“ uviedol minister obrany SR Martin Glváč.

Foto: Michal Psota

Martinčania cvičili v Bosne

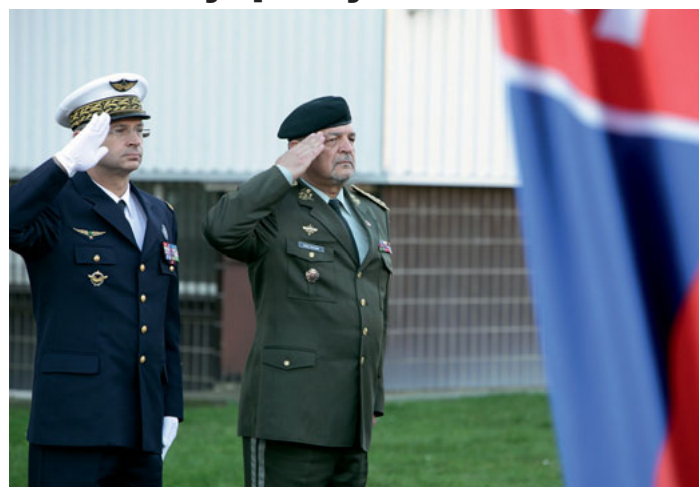
Príslušníci rotý IR (Intermediate Reserve) z 11. mechanizovaného práporu Martin v rámci cvičného nasadenia záložných síl operácie EUFOR-ALTHEA v Bosne a Hercegovine QUICK RESPONSE 2015 vzorne reprezentovali naše ozbrojené sily. V dňoch 14. - 15. októbra sa presunuli z Campu Butmir v Sarajeve do FOB Manjača, vybudovali stanový tábor a zriadili taktické operačné centrum. V dňoch 16. - 18. októbra manévrové jednotky precvičovali hliadkovanie, eskortovanie VIP hostí, činnosť na kontrolnom prepúšťacom mieste, operácie CRC a rôzne aktivity s podporou vrtuľníkov typu Black Hawk vrátane výsadku malých jednotiek s plným CRC vybavením. Druhá fáza cvičenia sa konala 19. - 21. októbra na tému zabezpečenia medzinárodného summitu a bezpečnosti jeho účastníkov spoločne s jednotkou ozbrojených síl Bosny a Hercegoviny. Veliteľ EUFOR genmjr. Johann Luif konštatoval, že v prípade potreby má EUFOR pripravenú podporu.

Foto: Eufor-Althea

Národná a medzinárodná bezpečnosť

Slovensko je platným členom Aliancie

Na pozvanie náčelníka Generálneho štábu OS SR genpor. Milana Maxima navštívil v novembri Slovenskú republiku generál Denis Mercier, veliteľ Spojeneckého veliteľstva pre transformáciu. Išlo o jeho prvú návštevu členského štátu Aliancie od nástupu do funkcie. S genpor. Maximom sa zhodli na potrebe transformácie NATO v súvislosti so súčasnými bezpečnostnými hrozbami. Témou bol slovenský príspevok do konceptu Smart Defence a úspešná certifikácia Centra výnimočnosti pre oblasť EOD v Trenčíne. „Slovenská republika a jej ozbrojené sily prešli zložitým procesom transformácie a sú platným členom Aliancie. Svoje záväzky nielen v operáciách plnia na vynikajúcej úrovni,“ konštatoval generál Mercier. Medzi nové výzvy transformačného procesu patrí aj zriadenie styčných a integračných tímov v ôsmich krajinách Aliancie a vytvorenie síl veľmi rýchlej reakcie. Generála Merciera prijal aj predseda NR SR Peter Pellegrini a podpredseda výboru pre obranu a bezpečnosť NR SR Peter Šuc. Po rokovaní v NR SR sa generál Mercier stretol so štátnym tajomníkom MZV a EZ Igorom Slobodníkom.

Foto: Ivan Kelement

Problémy masovej imigrácie do Európy, sociálna zraniteľnosť ako činiteľ národnej bezpečnosti či vytváranie zásob pre krízové situácie sú niektoré z tém, ktoré odzneli na 6. ročníku medzinárodnej konferencie Národná a medzinárodná bezpečnosť 2015. Konala sa 22.- 23. októbra v Liptovskom Jáne za účasti 65 odborníkov z Českej republiky, Maďarska, Poľska, Ukrajiny, Rakúska a Slovenska. Profesor Vojtech Jurčák, vedúci Katedry bezpečnosti a obrany Akadémie ozbrojených síl, ktorá konferenciu organizovala, povedal: „Problematika bezpečnosti v súčasnosti silne rezonuje, preto cieľom konferencie je analyzovať a prehodnotiť aktuálny stav bezpečnosti stredoeurópskeho regiónu.“ Konferencia sa konala pod gesciou štátneho tajomníka MO SR Miloša Koterca a náčelníka GŠ OS SR genpor. Milana Maxima.

Text: Alena Haračová • Foto: Danuša Spilá

Veliteľ aliančných špeciálov

Štátny tajomník MO SR Miloš Koterec prijal 10. novembra veliteľa Veliteľstva špeciálnych síl NATO genpor. Marshalla Bradleyho Webba, ktorý po prvý raz navštívil SR na pozvanie náčelníka Generálneho štábu OS SR genpor. Milana Maxima. Témou stretnutia bola prezentácia úrovne dosiahnutých spôsobilostí našich ozbrojených síl pre špeciálne operácie. Žilinský 5. pluk špeciálneho určenia je tento mesiac v procese národnej certifikácie podľa štandardov Severoatlantickej aliancie. „Slovenské sily pre špeciálne operácie sú kompatibilné so štandardmi NATO. 5. pluk špeciálneho určenia už mnohokrát spolupracoval s americkými aj inými špeciálnymi silami našich spojencov,“ povedal štátny tajomník ministerstva obrany SR Miloš Koterec. Genpor. Webb sa na generálnom štábe oboznámil so štruktúrou a spôsobilosťami OS SR, najmä so zameraním na špeciálne sily. „Naše vzťahy sú vynikajúce. Spolupracujeme v Afganistane, aj na rôznych iných úrovniach,“ uviedol Marshall B. Webb, ktorý sa spolu s ďalšími príslušníkmi Veliteľstva síl pre špeciálne operácie NATO zúčastňuje na certifikačnom cvičení Salamander 2015. Pri tejto príležitosti ocenil vynikajúcu úroveň miesta cvičenia – Centra výcviku Lešť.

Foto: Ivan Kelement

Štábný nácvik Wild Lynx 2015

1. mechanizovaná brigáda vykonala komplexný štábný nácvik WILD LYNX 2015. Základ cvičiacich jednotiek tvorili martinský 11. a nitriansky 12. mechanizovaný prápor s podporou konštruktívnej simulácie Centra výcviku Lešť a Základne mobilných komunikačných a informačných systémov Ružomberok. Päťdňový komplexný štábný nácvik preveril operačné postupy, schopnosť kooperovať a spolurozhodovať pri náročných úlohách s podporou prostriedkov komunikačných informačných systémov. Zároveň precvičil štáby z vedenia útočnej operácie v konflikte vysokej intenzity.

Centrum potrubnej dopravy naostro

Po nedávnom cvičnom rozvinutí pracoviska na západnom Slovensku kapacity Centra potrubnej dopravy využili v dňoch 14. až 17. októbra pri reálnom prečerpávaní ropy počas technologickej odstávky časti ropovodnej siete. V ťažkých terénnych a poveternostných podmienkach príslušníci centra rozvinuli a prepojili linku s dĺžkou viac ako 300 metrov a zabezpečili prečerpanie viac ako 200 m³ ropy. Spájanie potrubí, pripájanie čerpadiel aj prevádzka linky dôkladne preverili ich pripravenosť.

Rozlúčil sa plk. Grivna

Po vyše 35 rokoch ukončil aktívnu službu náčelník odboru plánovania použitia a rozvoja Vzdušných síl OS SR plk. Juraj Grivna. Rozlúčil sa s ním veliteľ vzdušných síl brig. gen. Miroslav Korba. Poďakoval mu za vynikajúcu dlhodobú prácu, zaželal veľa úspechov v osobnom živote a odovzdal Pamätnú medailu náčelníka Generálneho štábu OS SR II. stupňa.

Koncert v Rudolfíne

V pražskom Rudolfíne sa 28. októbra konal slávnostný koncert pri príležitosti 70. výročia ukončenia druhej svetovej vojny a 97. výročia vzniku Československa. Zúčastnil sa na ňom aj náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim s delegáciou ozbrojených síl. Po slávnosti odcestoval genpor. Maxim na rokovanie Vojenského výboru Európskej únie do Bruselu.

Harmonizácia vzdušného priestoru

Cieľom pracovného rokovania veliteľa Vzdušných síl OS SR s riaditeľmi Letových prevádzkových služieb, Dozradného úradu a úradu vojenského letectva, ktoré sa uskutočnilo 15. októbra, bolo vzájomne sa informovať o prebiehajúcej spolupráci civilných a vojenských zložiek oblastného, letiskového a bojového riadenia vzdušného priestoru SR. Účastníci sa zhodli na potrebe ďalšieho rozvoja harmonizácie a integrácie poskytovaných služieb riadenia vzdušného priestoru tak, aby sa postupne odstraňovali rozdiely v úrovni prípravy a výcviku riadiacich letovej prevádzky i manažmentu plánovania využitia vzdušného priestoru.

Hostia z Nemecka

V stredu 21. októbra 2015 sa na veliteľstve pozemných síl uskutočnili veliteľsko-štábné rozhovory medzi Pozemnými silami OS SR a príslušníkmi Bundeswehru Spolkovej republiky Nemecko. Nemeckú delegáciu pod vedením brigádneho generála Michaela Adolfa Hochwarta prijal veliteľ Pozemných síl OS SR brigádny generál Ondřej Novosad. Rozhovory pokračovali pod vedením zástupcu veliteľa plukovníka Ľubomíra Gacka. Nemecká delegácia rokovala aj na ministerstve obrany a na generálnom štábe, navštívila tiež Centrum výcviku Lešť.

Kybernetizácia operačného prostredia

Spektrum kybernetických operácií

Tradičný konvenčný útok podporovaný kybernetickou operáciou môže obrancovi, ktorý nepoužíva kybernetické spôsobilosti, spôsobiť až o 80 % vyššie straty v porovnaní s obranou, ktorá má v sebe integrovanú efektívnu kybernetickú zložku.

Tieto závery výskumu a simulácií z prostredia poľskej armády ukazujú realitu, ktorú si dnes len veľmi ťažko pripúšťame: v súčasnom operačnom prostredí by akákoľvek z bojujúcich strán bez použitia účinných kybernetických spôsobilostí ťahala za kratší koniec.

Digitálna letálnosť

Dosiahnutie kinetických dôsledkov a účinkov na určený objekt v rámci operačného prostredia aj mimo kybernetickej domény, ale prostredníctvom kybernetického domény, je dnes už možné a uskutočniteľné. Vhodným slovným výrazom na pomenovanie tejto skutočnosti je „digitálna letálnosť“. Kybernetickú doménu a spektrum možných operácií a aktivít v nej môžeme považovať tiež za tzv. „kybernetické zbrane či kybernetické zbraňové systémy“. Môžu pôsobiť kineticky, alebo nekineticky.

Nekinetické dôsledky kybernetických operácií môžu mať za následok ovplyvnenie verejnej mienky, narušenie či zastavenie digitálnej ekonomiky (logistika firiem, on-line služby, bankovníctvo, letectvo, zdravotníctvo), vytvorenie verejného tlaku na politické vedenie štátu, narušenie vôle rozhodovať a konať, navodenie strachu a neistoty obyvateľstva, a mnoho ďalších.

Kinetické dôsledky kybernetických operácií môžu byť: narušenie a zničenie konkrétneho objektu v rámci operačného prostredia – časti bežnej, ale aj kritickej infraštruktúry štátu, ako sú prenosové energetické sústavy, železnice, systémy riadenia konkrétnych industriálnych celkov s následkom priemyselných havárií. No aj priamo časti výzbroje a zbraňových systémov nepriateľa, jeho logistiky, spojenia a velenia, možnosti prieskumu a mnoho ďalších.

Spektrum kybernetických operácií

Kybernetické operácie možno členiť viacerými spôsobmi. My sa na ne pozrieme podľa toho, na aký účel a cieľ sú predurčené. Uvádzané druhy kybernetických operácií či spôsobilostí však nie sú používané samostatne. Zväčša sa navzájom prelínajú a dopĺňajú. Kybernetické operácie možno rozčleniť do štyroch širších kategórií: Umožňujúce, Rozvracajúce, Útočné kybernetické operácie a Kybernetická obrana. Ich súvislosť a interakcia je vyjadrená na obrázku.

Kybernetická obrana

Podľa jednej z definícií je kybernetická obrana súbor opatrení (nastavení, softvérových a hardvérových nástrojov), používaných na obranu (zníženie rizika) voči kybernetickému útoku, ale tiež voči neštandardnému správaniu systémov (respektíve prevádzky v systéme), určených na dátovú komunikáciu. Niektoré definície ďalej rozčleňujú kybernetickú obranu na aktívnu a pasívnu. Potreba kybernetickej obrany je priamo úmerná rozsahu a intenzite používania kybernetickej domény. Cieľom

kybernetickej obrany z pohľadu spektra vojenských kybernetických operácií je ochrana a obrana vlastných vojenských prvkov, sietí, infraštruktúry, zbraňových systémov a jednotiek operujúcich alebo využívajúcich kybernetickú doménu.

Napriek tomu, že kybernetická obrana a kybernetická bezpečnosť majú veľa spoločné, nie sú to isté. Kybernetickú bezpečnosť treba chápať skôr ako jednu zo zložiek širšej a nadradenej informačnej bezpečnosti. Kybernetickú obranu, aj keď je veľmi úzko spätá s kybernetickou bezpečnosťou, treba vnímať skôr ako vojenskú spôsobilosť s jasne stanoveným rozsahom a cieľom.

NATO a kybernetická obrana

Súčasný operačný prostredie priam vyžaruje nové kybernetické hrozby. Formujú operačné prostredie, v ktorom ozbrojené sily operujú. Kybernetická obrana je už niekoľko rokov poznanou a mohutne budovanou základnou spôsobilosťou každých moderných ozbrojených síl, ktoré majú aspoň minimálnu ambíciu integrácie kybernetickej domény do svojich operačných spôsobilostí. NATO považuje kybernetickú obranu za jednu z dôležitých spôsobilostí na zabezpečenie kolektívnej obrany svojich členov. Jej dôležitosť sa prejavuje aj v rámci tzv. národných cieľov NATO, ktoré plnia jednotlivé členské krajiny ako záväzky pre ďalší rozvoj a budovanie svojich ozbrojených síl, Slovensko nevynímajúc. Strategickými dokumentmi, cez ktoré NATO implementuje svoju kybernetickú stratégiu, sú tzv. Cyber Defense Concept, Policy a plán implementácie tzv. Action plan. V krátkej histórii NATO a kybernetickej domény sa zatiaľ ukázalo, že akákoľvek nová stratégia má len krátku životnosť, zatiaľ čo dôležitosť budovania kybernetických spôsobilostí stúpa. Kybernetická obrana je spôsobilosť so širokým záberom a vyžaduje si veľké investície nielen do technológií, ale aj do ľudí, ich zručností a myslenia. Investíciám do kybernetickej obrany sa nevyhýbajú ani ozbrojené sily mimo členských krajín NATO, trendom je budovanie kybernetickej obrany ako základnej kybernetickej spôsobilosti, bez ktorej nie je možné efektívne fungovanie a pretrvanie ozbrojených síl v rámci súčasného operačného prostredia.

Prvý Slovák absolvoval Komando

Už desať rokov organizuje veliteľstvo výcviku – Vojenskej akadémie vo Vyškove v Českej republike kurz Komando. Je určený pre veliteľov malých jednotiek, a vlastne voľne nadväzuje na pôvodný kurz, ktorý v čase druhej svetovej vojny absolvovali čs. vojaci v Škótsku. Medzi nimi aj Jozef Gabčík so svojimi kolegami, ktorí uskutočnili atentát na zastupujúceho ríšskeho protektora Reinharda Heydricha.

Spomínaný kurz je náročný po fyzickej i psychickej stránke. Medzi jeho 8 absolventmi, ktorí napokon zostali z 92 uchádzačov, bol po prvý raz aj Slovák: čatár Peter Sedliak z ružomerskej základne mobilných KIS (MOKIS). Rodák z Hriňovej bol vždy športovo založený. V centre výcviku Lešť úspešne absolvoval kurz inštruktorov bojovej streľby i boja zblízka. V útvaru vedie špeciálnu telesnú prípravu. „Keď prišla k útvaru ponuka na národný prvý výber do kurzu Komando, tak som sa prihlásil. Ocitol som sa na Lešti. Boli tam vojaci z rôznych útvarov a jednotiek, najmä prieskumných. Pozerali sa na mňa, čo tam vlastne hľadá nejaký spojár. Či som nezablúdil niekam, kam nepatrím. Po prvom 20-kilometrovom presune reči zmĺkli. Nakoniec som uspel a dostal sa na výber do Čiech. Podarilo sa mi ho taktiež úspešne absolvovať,“ spomína čatár Sedliak.

Potom ho už čakalo náročných 26 októbrových dní samotného kurzu. Niečo tušil, keď čítal propozície. Realita však bola podstatne náročnejšia. Neskutočná fyzická a psychická záťaž, minimum spánku, slabá strava a aj málo jedla. A k tomu sa pridali vrtochy počasí vo výcvikovom priestore. Každý deň začínali o šiestej ráno a končili o polnoci, o jednej. Dodnes spomína na tzv. hviezdicový pochod, pri ktorom niektorí svoju účasť v kurze skončili. Išlo o orientáciu v teréne. Bolo treba nájsť v časovom limite 7 bodov (niečo podobné ako orientačný

Čatár Peter Sedliak v hornom rade druhý zľava.

Ochraňoval veľvyslanca NATO

Keď vstupoval rodák z Bardejova Marián Soroka v roku 1998 do Liptovského Mikuláša na ročnú práporčicku školu, ani vo sne mu nenapadlo, že raz bude ochraňovať v Kábule veľvyslanca NATO v Afganistane. Teda najvyššieho nevojenského predstaviteľa Aliancie v krajine.

Po ukončení školy pôsobil ako veliteľ mechanizovanej čaty, neskôr inštruktor výcviku v Kežmarku, potom veliaci poddôstojník školských jednotiek a jeden čas dokonca celej Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši. Medzitým rok strávil v misii OSN UNFICYP na Cypre. V roku 2010 sa nadrotmajster Marián Soroka stal príslušníkom Vojenskej polície. Najskôr v jej útvaru v Banskej Bystrici, po reorganizácii bol náčelníkom skupiny oddelenia krízového manažmentu Vlkanová – Hronsek.

Pancierové Toyoty

V júni 2014 sa spolu so svojim kolegom, rotmajstrom Vladimírom Fecúrom v rámci pilotného projektu mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO ocitol v Afganistane. Tím predstavovali dvaja Chorváti, dvaja Slováci, dvaja Poliáci a jeden Čech. Ako vôbec prví Slováci plnili úlohy ochrany najvyššieho nevojenského predstaviteľa NATO v Afganistane. Prvý mesiac pôsobili v Kandaháre ako medzinárodní vojenský policajti.

Nasledoval presun do Kábulu. „Prebrali sme si techniku, materiál, priestory. Turci, ktorí plnili túto úlohu pred nami, nám postupne odovzdávali skúsenosti. Absolvovali sme s nimi obhliadku terénu, záujmových miest. Ale na dôkladné oboznámenie so všetkými trasami nebolo čas. Začali sme plniť úlohy,“ spomína nadrotmajster So-

roka. Vždy večer dostali náplň práce na nasledujúci deň. Naštudovali si trasy, pozreli mapy. Označili nebezpečné body, prejazdy, miesta možného útoku, alebo také, kde by mohli byť umiestnené nástražné výbušné systémy. Denne išlo o niekoľko ciest. Buď priamo s veľvyslancom, alebo jeho zástupcami a ďalšími pracovníkmi.

Začalo sa to nasadnutím osoby do vozidla (používali sa zväčša pancierované Toyoty Land Cruiser až so štvrtým balistickým stupňom ochrany), nasledoval prejazd mestom do určeného objektu a návrat naspäť. Situácia sa neustále vyvíjala. Trasa, ktorou ešte včera Marián so svojimi kolegami bezpečne prešli, už dnes taká nebola. „Asi desaťkrát sa nám stalo, že sme boli už na ceste, keď nastal výbuch. Buď sme sa museli vrátiť, alebo urýchlene zmeniť trasu. Stalo sa, že nálož vybuchla krátko po našom odchode z miesta. Šťastie vtedy stálo pri nás. Aj počas jazdy, keď sa nám niečo na trase nezdalo, zmenili sme ju a použili záložnú. A práve na tej hlavnej, po ktorej sme mali ísť, sa udial incident. Bolo to na kruhovom objazde pri veliteľstve celej misie. Nastal výbuch a zahynuli dvaja Poliáci...“ aj dnes, s odstupom času si Marián vzdychne.

Takmer ukameňovanie

Nechýbalo veľa a boli by ukameňovaní. Boli práve na jednom vrchu nad Kábulom (televíznom) s jednou chránenou osobou, ktorá tam mala neformálny brífing. „Všetko prebehlo bez problémov. Až do momentu, keď sme sa vracali dolu. Zhromaždil sa dav ľudí. Zobrali do rúk kamene a začali ich hádzať po našom vozidle. Vtedy sme mali Toyotu len s ľahkým pancierovaním. Iba vnútorná škrupina vozidla je pancierová, zadné okno

beh). Ale aj presun na 20 kilometrov s 20 kilogramami do štyroch hodín. Obával sa ho aj Peter, ale nakoniec ho zvládol s polhodinovou časovou rezervou. Vtedy už začínal tušiť, že ak ho nevyradí nejaké zranenie, mohlo by to dopadnúť dobre.

Výsadek z výšky asi päť metrov z vrtuľníka na vodnú plochu si už doslova užíval. Na konci zostali ôsmi. Úlohy plnili ako tím. Striedali sa na jednotlivých pozíciách. Aj Peter si prešiel úlohami guľometníka, pátrača, navigátora či pyrotechnika. „Najviac mi sedeli pyrotechnické úlohy, lebo som vedel v pokoji odpaľovať nálože. Nepociťoval som stres. Vychádzalo mi to vždy zapáliť na prvú zápalku. Preto ma využívali na túto činnosť, ako aj na nadväzovanie spojenia. Aj keď určitý stres bol stále. Nevedeli sme, či niekoho náhodou nevyradia. O to väčší bol pocit zadosťučinenia, že som to zvládol,“ hovorí Peter.

Naplnilo si to podľa vlastných slov uvedomil až pri slávnostnom odovzdávaní certifikátov o ukončení kurzu v krypte Národného pamätníka v Resslovej ulici v Prahe, kde v roku 1942 zviazli svoj posledný boj členovia výsadku Antropoid. „Nášivku a odznak mi odovzdal posledný priamy účastník paravýsadku Platinium generálmajor v. v. Petr Mikulenko, ktorý obdobný kurz absolvoval v čase druhej svetovej vojny vo Veľkej Británii, bol to nezabudnuteľný zážitok.“

Text: Jozef Žiak

Foto: AČR

bolo priestrelné a rozbitné. To najskôr prasklo, rozbito sa. Kamene lietali do vozidla. Už sme len čakali, či niekto nehodí do vnútra nášho vozidla zápalnú fľašu, nakoniec to dobre dopadlo...“ spomína Marián. Podľa neho najväčší stres pociťovali pred akciou. Najmä počas volieb. Vtedy chodili asi tri týždne vkuse s tými istými vozidlami na tie isté miesta, čo bolo veľmi nebezpečné (na sčítavanie hlasov, na rôzne ministerstvá do prezidentského paláca). Preto ich menili, aby ich neodsledovali a nepoložili nástražný systém na trasu. Na každú akciu chodili vždy dve vozidlá.

Podľa nadrotmajstra Soroku kapitolou osebe bola jazda pancierovými vozidlami. Majú predsa len iné jazdné vlastnosti (sú o nejakú tónu ťažšie, a preto aj menej pohyblivejšie, majú slabšiu akceleráciu). Problém bol niekedy prejsť aj spomaľovacie prahy – retardéry. Treba tam ísť pomaly, ale práve vtedy je vozidlo dobrým terčom. Stalo sa aj Britom, že práve tam bola nastražená usmernená výbušnina, odpálená rádiom a výsledok bol otrasný.

Text: Jozef Žiak

Foto: archív MS

• Veliaci poddôstojník veliteľstva posádky Bratislava šnrtm. Gabriel Zelei ukončil 11. novembra kariéru v OS SR. Veliteľ VePBA plk. Ján Marek mu poďakoval za vzorné plnenie povinností, poprial veľa úspechov a odovzdal pamätný odznak veliteľa VePBA I. stupňa.

• Na tankovo-pechotnej strelnici Devičany organizoval 12. mechanizovaný prápor v dňoch 7. – 8. októbra sústredený výcvik strelcov operátorov bojových vozidiel BVP-2, ktoré tvoria hlavnú výzbroj mechanizovaného práporu v Nitre. Strelci operátori zo všetkých mechanizovaných rôt precvičovali strelbu z PKT (univerzálny ľahký guľomet 7,62 mm), obsluhu protitankového kompletu a vkladanie munície do nábojových pásov.

• V dňoch 5. – 9. októbra sa v priestoroch Vojenskej polície Odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek uskutočnil základný kurz krízovej intervencie vyjednávania. Zúčastnili sa na ňom nielen vojenský policajti, ale aj psychológovia z OS SR a MO SR. Súčasťou výcviku boli okrem teórie aj ukážky s vysvetlením a riešením modelových situácií.

• Výcvik v preprave po železnici 13. a 14. októbra absolvovali príslušníci prvej brigády v priestoroch železničnej stanice v obci Ludanice. Praktická časť rozdelená do šiestich pracovísk bola zameraná na zabezpečenie vlakových prevozov príslušníkmi stráže a funkcionármi prevozu, na pravidlá a bezpečnostné opatrenia, spôsoby nakladania, upevňovania a vykladania rôznych druhov techniky. Uskutočnil sa praktický nácvik navádzania kolesovej techniky na železničné vozne z čelnej a bočnej rampy a nácvik výstavby univerzálnej nakladacej oceľovej rampy.

• V dňoch 20. – 23. októbra sa v priestoroch taktického krídla Sliač konal kurz zameraný na rozvinutie a použitie prostriedkov kolektívnej ochrany. Frekventanti z 5. pluku špeciálneho určenia, vrtuľníkového krídla Prešov, krídla velenia riadenia a prieskumu Zvolen a taktického krídla Sliač sa oboznámili s účelom, zložením, postupom rozvíjania a použitia systému COLPRO 300 HTN 6.

• V dňoch 20. – 22. 10. sa uskutočnil na oddelení výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy odboru špecializovaných zdravotníckych a veterinárnych činností ÚHL Ružomberok s pracoviskom v Liptovskom Mikuláši kurz zameraný na poskytovanie prvej pomoci, praktický nácvik obväzovej techniky a KPR.

• V dňoch 27. – 28. 10. sa v priestoroch Odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek konala odborná príprava kriminalistických technikov oddelenia vyšetrovania Vojenskej polície. Oboznámili sa s novými fotografickými prístrojmi a príslušenstvom k nim a prakticky si precvičili fotografické dokumentovanie kriminalistických stôp s novou fotografickou technikou.

• 19. ročník streleckej súťaže riaditeľa Vojenskej polície a 9. ročník Memoriálu pplk. Ing. Ľuboša Beláka sa uskutočnil 28. 10. v priestore Odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek. V kategórii jednotlivcov zvíťazil npor. Marek Šúlek (KR PZ BB) pred rtm. Vladimírom Fecúrom (OPV Prešov). V kategórii družstiev triumfovalo družstvo KR PZ BB pred tímom OPV Prešov. Titul najrýchlejšieho strelca získal ppráp. Ondrej Bahýl (ÚVVaÚTOS BB).

• V rámci Veliteľstva posádky Bratislava sa v dňoch 28. – 29. 10. uskutočnil zdokonaľovací výcvik profesionálnych vojakov určených na riadenie cestnej premávky. Cieľom bolo pripraviť a vyškoliť príslušníkov VePBA, spôsobilých a oprávnených zabezpečovať a vykonávať vojenskú poriadkovú službu na pozemných komunikáciách.

Polstoročie v rezorte

Jedným z našich kolegov, ktorí sa v roku 2015 rozlúčili s rezortom obrany bol aj generálmajor v. v. Rudolf Židek. Stalo sa tak presne po piatich desaťročiach odvtedy, ako si obliekol uniformu vojaka.

„Po maturite v Levoči som nastúpil 1. septembra 1965 do Technického učilišťa v Liptovskom Mikuláši kde som ako vojak študoval rádiolokačnú techniku,“ spomenie energický muž, ktorý už ako 33 ročný v hodnosti majora pôsobil v generálskej funkcii a jeho zástupcom bol plukovník. Bol vtedy náčelníkom štábu divízie protivzdušnej obrany štátu. Ešte predtým absolvoval vysokú Vojenskú akadémiu v Brne so špecializáciou na protiletadlové raketové vojsko. Po vzniku Armády Slovenskej republiky bol náčelníkom štábu Veliteľstva letectva a PVO a vzápätí vedúcim služobného úradu ministerstva obrany. V rokoch 1995 až 2004 bol vojenským diplomatom, zastával aj pozíciu vojenského prídelenca v Číne a Egypte. Po odchode do výslužby mal ambíciu odovzdávať svoje skúsenosti mladším. Desať rokov pôsobil na Katedre bezpečnosti a obrany Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. V súvislosti s transformáciou armády a vstupom Slovenska do NATO sa venoval budovaniu nových štruktúr, kompatibilitie jednotiek, ich výcviku, ako aj demokratickej kontrole ozbrojených síl. „Netransformovali sme sa iba my, transformovalo sa NATO aj celý svet,“ charakterizuje zložitosť vtedajších čias. „V každom kurze som zdôrazňoval, že ak vojak chce niečo v armáde dosiahnuť, nesmie sa báť ísť do problémov, no musí ich riešiť pripravený. Keď kľže po povrchu a nejde do hĺbky problém vyrieši len zdanlivo. Ten mu zmutuje, objaví sa znova a môže vyústiť do neriešiteľnej situácie“. Dopovie ešte obľúbenú Einsteinovu myšlienku o tom, že ak sa problém správne definuje, ostatné je už len vecou prístupu a postupu.

„Keby mi moja manželka aj dva razy denne vyhubovala bolo by to sto razy lepšie, ale, žiaľ, už mi zomrela a som dva roky sám,“ povie so smútkom. „Mám troch synov, sú to úspešní muži, no za ich výchovu, ako aj za to, že som sa mohol naplno venovať vojenskej kariére, vďačím predovšetkým jej. Aj to by si mal každý vojak poriadne uvedomiť,“ dodáva generálmajor v. v. Rudolf Židek, muž, ktorý rezortu obrany venoval polstoročie svojho života.

Text a foto: Pavol Vitko

Minulosť nikdy nezomiera

Légiovlak predstavuje zaujímavý projekt Československej obce legionárskej a ďalších zložiek. Tajomník projektu LEGIE 100 Jiří Charfreitag zdôrazňuje, že ide vlastne o vernú repliku legionárskeho vlaku z obdobia rokov 1918 až 1920. Československí legionári ho používali na Transibírskej magistrále, ktorej podstatnú časť v uvedenom období ovládali.

Légiovlak pozostáva z 11 rekonštruovaných vagónov, ktoré čs. obec legionárska zakúpila v roku 2008 ako vyradené od železníc (v roku 2016 bude vlak doplnený ešte o ďalšie dva vozne).

Légie 100 cválajú

Spoločný česko-slovenský projekt Légie 100, ktorý je v rokoch 2014 až 2018 zameraný na zvýšenie povedomia o Čs. légiiach pôsobiach v prvej svetovej vojne, mal od 16. do 18. septembra pokračovanie medzi mohylami generála Milana Rastislava Štefánika na Bradle a v Ivanke pri Dunaji. Štvorica jazdcov z Klubu vojenskej histórie 2. jazdecký klub Sibírsky túto 135-kilometrovú trasu absolvovala s prestávkami v Plaveckom Podhradí a vo Svätom Jure. Na sebe mali verné repliky uniforiem a výstroja 2. jazdeckého pluku Sibírsky, po ktorom je ich klub pomenovaný. Tento pluk pôsobil v rámci čs. légii v závere prvej svetovej vojny na území Ruska. Pred takmer sto rokmi v ňom slúžilo 490 jazdcov a 502 koní.

Na projekte Légie 100 participujú oba rezorty obrany. Slovenské ministerstvo v rámci grantového programu podporilo aj viaceré verejné prezentácie klubu vojenskej histórie, ktorý vedie podplukovník v. v. Dušan Majerčík.

Text a foto: Pavol Vitko

Spoločný projekt

Spolu predstavujú vojenský ešalón, aký reálne využívali čs. legionári počas svojich bojov v Rusku. Prvé tri rekonštruované vagóny boli premiérové predstavené verejnosti v roku 2013 na vojenskom veľtrhu IDET v Brne. V roku 2014 mal vlak už sedem vagónov. Ďalší vagón dlhodobu zapožičali České dráhy a rekonštruovaný kováčsky vagón dodala nadácia Milana Rastislava Štefánika a Klub historickej techniky Zvolen. Predstavuje slovenský príspevok k légiovľaku.

Celú zostavu vlaku bude tvoriť plošinový vagón s obrneným automobilom, obytný vagón, strážny, obrnený a velitelský vagón. Ďalej vozeň poľnej pošty, kováčsko-dielenský, zdravotnícky, krajčírsky a predajný vozeň YMCA, ako aj tzv. tepluška. Teda zateplený vozeň na prevoz vojakov. Vlak je navyše doplnený o parnú lokomotívu. Uvedená skladba vlaku má za cieľ verejnosti čo najviac priblížiť skutočnú podobu legionárskych vlakov, ale aj každodenný život českých a slovenských legionárov počas ich bojov proti Červenej armáde.

V lete minulého roku sme si pripomenuli 100 rokov od vzniku Československých dobrovoľníckych jednotiek na území Ruska a Francúzska v auguste 1914. Od roku 1917 vznikali čs. vojenské jednotky aj v Taliansku. Na konci roku 1918 mali celkovo československé légie v týchto troch krajinách vyše 100-tisíc vojakov. Počas bojov v Rusku zahynulo viac ako 4 100 Čechov a Slovákov, vo Francúzsku 650 a v Taliansku 350 legionárov. V Rusku sa čs. legionári vyznamenali v roku 1917 v bitke pri Zborove proti rakúsko-uhorskej a nemeckej armáde, v roku 1918 pri Bachmači, kde bojovali spoločne s predchodcom Červenej armády proti nemeckým vojskám a v rokoch 1918 až 1920 na mnohých miestach Povolžia a Sibíri v bojoch proti Červenej armáde. Vo Francúzsku legionári uspeli najmä v bitke pri Terrone, v Taliansku v ťažkých bojoch na Piave, kde zhodou okolností legionári bojovali proti slovenským vojakom rakúsko-uhorskej armády a v bitke pri Doss Alto.

Múzeum na koľajniciach

Podľa Jiřího Charfreitaga Légiovľak zatiaľ zavítal do 7 miest v Čechách a navštívilo ho vyše 40-tisíc návštevníkov. V bratislavskom Múzeu dopravy bol vlak v dňoch 25. 11. - 4. 12. 2015 (v októbri a v novembri bol vlak v Jihlave, Brne, Zlíne a v Břeclavi). Svojou expozíciou v jednotlivých vagónoch chce pripomínať najmä mladšej generácii túto významnú dejinnú udalosť: spoločné boje českých a slovenských legionárov v zahraničnom čs. vojsku. To bolo, mimochodom, najpočetnejšie zahraničné vojsko v rámci dohodových mocností.

Text a foto: Jozef Žiak

Partnerstvo v uniforme aj v živote

V druhom polroku 2009 končila svoju činnosť prvá česko-slovenská bojová skupina EÚ. Majorky Zdenky Kočovej z Armády Českej republiky a vtedy kapitána Jozefa Dediča z Ozbrojených síl SR, ktorí pôsobili v spoločnom medzinárodnom štábe skupiny, sa však pomyselný povel „rozchod“ netýkal. Naopak. Začal sa ich spoločný partnerský život. Dnes sa tešia z dvoch detí.

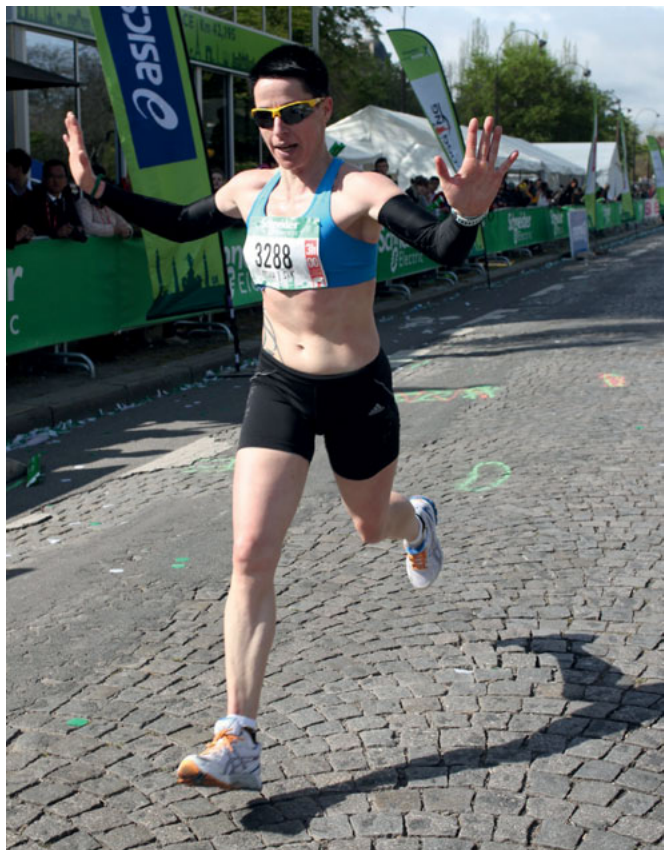

V prípravnej fáze pred uvedením bojovej skupiny do pohotovosti mal dnes už major Jozef Dedič na starosti plánovanie jej finančno-ekonomického zabezpečenia prostredníctvom mechanizmu ATHENA. „Zdenka za českú armádu plánovala logistické zabezpečenie, takže sme spolupracovali. No čo sa týka plánovania spoločného života, tak to prišlo predsa len o čosi neskôr,“ zasmieja sa mjr. Dedič, rodák z Martina, kde v dnešnom 11. mechanizovanom prápore zároveň začínal svoju vojenskú kariéru. Od roku 2005 prešiel na Generálny štáb a ako dôstojník finančno-ekonomickej služby slúžil na odbore rozpočtu a financovania. Majorka Zdenka Kočová pôsobila na niekdajšom Veliteľstve spoločných síl v Olomouci. Keď sa im narodil prvý syn, presťahovala sa k Jozefovi do Senca. „Okrem štvorročného Dominika máme aj dvaapolročnú dcérku Nelku,“ pochváli sa hrdý otec, ktorý má v rámci 20-ročnej vojenskej služby za sebou aj sedemmesačné pôsobenie v operácii KFOR v Kosove a v rámci skupiny metodickej pomoci bol za našimi vojakmi v Afganistane, na Cypre či v Bosne. Medzitým ho prevelili na oddelenie vzdelávania a športu odboru rozvoja ľudských zdrojov sekcie ľudských zdrojov ministerstva obrany, čo je opäť v Bratislave. Zdenka, ktorá má odslúžených 18,5 roka, to však tak blízko domov nemá. Po štvorročnej rodičovskej dovolenke dostala v apríli tohto roku miesto v Agentúre logistiky v Starej Boleslavi. „Bolo nám od začiatku jasné, že sme obaja vojaci a že k takému odlúčeniu prísť môže. Realizácia takéhoto modelu však nie je jednoduchá,“ poznamená mjr. Dedič. Jeho partnerka totiž odchádza na týždňovky v nedeľu večer a prichádza v piatok neskoro popoludní. „Našťastie k nám z Mohelne od Šumperka prišli na výpomoc Zdenkiny rodičia, ktorí sú už na dôchodku, takže ľahšie zvládame nepredvídané situácie. No do budúcnosti musíme niečo vymyslieť,“ avizuje major Jozef Dedič, ktorého partnerský život s majorkou Zdenkou Kočovou má začiatok pri plánovaní jednej z dôležitých etáp česko-slovenskej vojenskej spolupráce. Nuž áno – symbolické.

Text: Pavol Vitko
Foto: archív J. D.

Majsterka v maratónkach

Nadporučíčka Sylvia Šebestian sa stala prvý raz majsterkou Slovenska v desaťkilometrovom behu na ceste v roku 1999 a posledný slovenský titul si vybojovala v októbri na Medzinárodnom maratóne mieru.

Maratónsky primát medzi slovenskými ženami získala druhý raz, pričom teraz v Košiciach zvíťazila časom 3:01:06. „Neznášam krátke trate, rozbieham sa až po ôsmom kilometri,“ usmeje sa dôstojníčka 5. pluku špeciálneho určenia Žilina, vyštudovaná telocvikárka a mamka jedného syna. Zabehla už 27 maratónov vrátane tých v Paríži, Barcelone či vo Frankfurte. „Aj v Rajci. Ten je najťažší, no má výbornú atmosféru a mám ho veľmi rada,“ dodá. Väčšinou cestuje na preteky s manželom, tiež maratóncom. „Samozrejme, všetko si hradíme sami, veď športujem len ako amatérka,“ odpovedá na našu otázku. Zároveň však vysloví poďakovanie veleniu 5. pluku, ktoré jej umožňuje počas každodenných rozcviek od 6,30 h do 8,00 h sústrediť sa na svoje denné dávky kilometrov. „Pred Košicami som behala týždenne do 100 kilometrov. Už nemusím toľko drieť a výsledky sú lepšie, ako keď som trénovala dvojfázovo,“ poznamená 38-ročná vytrvalkyňa (170 cm, 58 kg). Spomenie, že kedysi beh neznášala. Doma v Púchove hrala hádzanú. No prišla mu na chuť. „Pri ničom inom sa tak dobre neodreagujete. Beh je najlepší liek proti depresii a pre nás ženy je dôležité, že vďaka nemu sa dá celkom dobre udržať postava,“ zasmee sa členka Bežeckého klubu Jozefa Gabčíka a profesionálna vojačka, ktorá má za sebou o. i. aj vyše dvoch desiatok výsadkárskeho zoskokov.

Nadporučíčka Sylvia Šebestian dodáva, že ak by mala trénera, svoj maratónsky „osobák“ 2:59:06 by iste o niekoľko minút zlepšila. Ale to až tak nerieši, lebo naozaj behá najmä pre radosť. No a že popritom získava aj medailové umiestnenia či dokonca titul majsterky Slovenska? Nuž – prečo nie?

Text: Pavol Vitko

Foto: archív sš

800 kilogramov

Desiatnik Peter Zachar, príslušník Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky, získal v októbri v rakúskom meste Imst vo váhovej kategórii nad 120 kg 3. miesto na 21. ročníku prestížnej medzinárodnej súťaže v silovom trojboji s názvom Danube Cup 2015.

Nádejný trojbojár dokázal vo všetkých disciplínach prekonať svoj osobný rekord a celkovo zdvihol 800 kg (drep 315 kg, tlak na lavičke 200 kg a mŕtvy ťah 285 kg.) Podľa vyjadrenia Petrovho trénera Pavla Kovalčíka z ŠK SPC Častá Peter je výborný mladý športovec, ktorý má obrovský potenciál neustále sa zlepšovať. „Silnou stránkou Petra je jeho tréningová disciplína, tá mu je daná a to je veľmi silná zbraň. Má prirodzene urastenú postavu s dominantnými stehnami, čo je ďalšie plus pre silové športy. Treba spomenúť aj jeho veselú povahu, čo je v ťažkom silovom športe taktiež veľká výhoda. Vie sa vyrovnáť s rastúcim tlakom na psychiku najmä v záverečnej fáze súťažného cyklu,“ zdôraznil Kovalčík. Ich spoločným cieľom v roku 2016 je zvýšiť Petrovu výkonnosť tak, aby o. i. rozšíril počet medailí na domácich šampionátoch. Päťnásobný majster Slovenska v silovom trojboji sa v nasledujúcom období pokúsi svojimi výkonmi priblížiť aj k limitom na majstrovstvá Európy a majstrovstvá sveta.

Text: npor. Ing. Andrea Rišianová

Foto: Archív ŠK SPC Častá

Český pohár u nás

Strelci z Klubu vojakov Nové Mesto nad Váhom zvíťazili na 13. ročníku medzinárodných streleckých pretekov Veľká cena aktívnych záloh Armády Českej republiky a získali pohár náčelníka Generálneho štábu AČR. Preteky sa uskutočnili 9. až 11. októbra 2015 na Armádnom streleckom štadióne Plzeň-Lobzy. Zúčastnilo sa na nich približne 150 strelcov. Okrem domácich súťažili aj po dve družstvá z Kanady a Poľska, štyri z Nemecka či dve zo Slovenska. Strieľalo sa z pištole vz. 75 Phantom a z útočnej pušky CZ 805 BREN. Tím z Nového Mesta nad Váhom v zložení nrtm. v. v. Petr Paška, pplk. v. v. Ing. Ján Marek, pplk. v. v. RNDr. Josef Putirka (na fotografii) v tejto súťaži zvíťazil nástrelom 973 bodov, čím vytvoril rekord 13-ročného podujatia. V jednotlivcoch nrtm. v. v. Petr Paška obsadil v streľbe z pištole 3. miesto.

Text: Ján Marek ● Foto: archív jm

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Výsadok zo vzduchu, seržant Rupert Frere, provincia Helmand, Afganistan

Palebná podpora, seržant Rupert Frere, Zharay district, Kandahar, Afganistan

Ja a moji chlapci, vojačka Rebecca Brown

Seržant John S Kabia, desiatnik Paul Shaw, Sierra Leone

Cesta do Afganistanu, seržant Rupert Frere

Kryte sa!, slobodník Paul-Rui Penu

Army Photographic Competition 2015

Aj britská armáda má svoju súťaž vojenských fotografií. Volá sa Army Photographic Competition a je rozdelená do pätnástich kategórií pre amatérov i profesionálov. Tohto roku sa suverénnym víťazom s prvenstvom v piatich kategóriách stal britský seržant Rupert Frere, niekdajší pyrotechnik, ktorý záľubu vo fotografovaní premenil na povolanie a dnes je veliteľom fotografického oddelenia londýnskych logistov Royal Logistic Corps. Ťažiskom portfólia jeho obrázkov boli zábery z troch rotácií v Afganistane. „Mám tam veľa priateľov a o veľa priateľov som tam prišiel, takže obrázky s Afganistanu sú pre mňa veľmi osobná záležitosť. O to viac som šťastný, že práve tieto zábery zvíťazili,“ povedal na slávnostnom vyhlasovaní víťazov v londýnskej The Royal Hospital Chelsea 28. októbra tohto roku.

Foto: Crown Copyright

Víťazi

Profesionálne portfólio: seržant Rupert Frere
Najlepšia profesionálna propagačná fotografia: seržant Rupert Frere

Profesionálny portrét: desiatnik Paul Shaw

Profesionál – šport a výcvik: seržant Rupert Frere

Professional Category Soldiering: desiatnik Tom Evans

Amatérske portfólio: bombardier Murray Kerr

Amatérsky portrét: vojačka Rebecca Brown

Amatér – šport a výcvik: major Andrew Whitehead-Hughes

Amateur Category Soldiering: slobodník Paul-Rui Penu

Profesionálne video: desiatnik Tom Evans, <https://youtu.be/E0Gb1Kk78Q4>

Multimédiá: Melissa Terry, <https://youtu.be/ZH06loL1rsE>

Notebook od Microsoftu

Microsoft s novou generáciou tabletov Surface predstavil najtenší notebook s procesorom Intel i7 – Surface Book. Novinka v kovovom šasi je postavená na platforme Intel Core šiestej generácie (Skylake). Ponúka grafiku Nvidia GeForce s GDDR5 RAM, do 16 GB operačnej pamäte a SSD disk do 1 TB. Surface Book využíva 13,5-palcový displej PixelSense s 267 PPI a dá sa ovládať pomocou dotykového pera. Dá sa používať ako tablet po odobratí podsvietennej klávesnice. Hmotnosť zariadenia aj s klávesnicou je 1,516 kg. Cena štartuje od 1 499 dolárov za najjednoduchšiu konfiguráciu.

Rádio Gaga

Pesničku skupiny Queen nemecká spoločnosť Auna zhmotnila do podoby malého (15,5×16×17 cm) no silného rádioprijímača Gaga. Zvláda rozhlasové vysielanie na vlnách FM s RDS, digitálne formáty DAB a DAB+, vysielanie rádii i zvukových streamov cez internet, prehrávanie z externého média pripojeného prostredníctvom audio jacku, USB alebo počítačovej siete. Prehrá formáty MP3, WMA, WAV, AAC, FLAC. Sprievodné údaje zobrazuje na veľkom displeji s nastaviteľným jasom. Ponúka dva budíky i časovač vypnutia. Hoci zariadenie má vlastný diaľkový ovládač, oveľa pohodlnejšie je ovládanie aplikáciou v mobile či tablete. Ceny sa pohybujú okolo 130 eur.

FILM

Most špiónov

Skutočným príbehom amerického pilota špionážneho lietadla U-2 kapitána Francisa Garyho Powersa, zostrelého v máji 1960 nad Sovietskym zväzom, sa inšpirovali svetoznámi filmoví bratia Ethan a Joel Coenovi. Svoj scenár však tentoraz nerežirovali sami, ale ujal sa ho Steven Spielberg, aby s rozpočtom 40 miliónov dolárov nakrútil drámu o vyjednávaní prepustenia Powersa z ruského zajatia, presnejšie – jeho výmeny za Američanmi zajatých ruských špiónov. V hlavnej role právnika Jamesa B. Donovana účinkuje Tom Hanks, Powersa stvárnil Austin Stowell, v ďalších úlohách uvidíme Amy Ryanovú, Marka Rylancea, Alana Aldu a iných. Scény z dobového Berlína nakrútili v poľskej Wroclawi.

VIDEO

Hobit

Spolu so samostatným vydaním tretej časti série filmov Petra Jacksona podľa svetoznámej predlohy J. R. R. Tolkiena na DVD a BD, v rozšírených a rozšírenejších verziách, špeciálnych baleniach a s pribalenými suvenírmi, sa na predvianočný trh dostáva pestrá paleta edícií celej trilógie. Filmy *Neočakávaná cesta*, *Smaugova pustatina* a *Bitka piatich armád* sú na diskoch v rozšírených verziách, s množstvom bonusov a v niektorých vydaniach okrem bežnej 2D verzie aj v 3D. Nečudo, že najrozsiahlejšia kolekcia predstavuje 15 DVD alebo 9 BD. Desiatky hodín zábavy pre všetkých fanúšikov. A zároveň hodnotný atraktívny vianočný darček, ktorý sa rýchlo nezunuje.

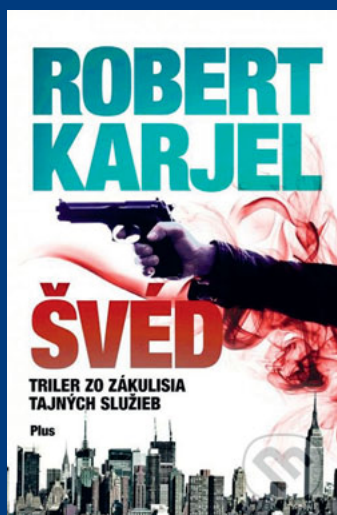

Ak to myslíte vážne

Systémový kompakt Leica SL (typ 601) má snímač s veľkosťou kinofilmového políčka s rozlíšením 24 MPx a maximálnou citlivosťou ISO 50 000. Podporuje 4K video. Obrázky vo formáte JPEG alebo RAW môže ukladať na dve pamäťové karty SD. Obráz spracuje procesor Leica Maestro II rýchlosťou 11 záberov za sekundu. Sľubuje najrýchlejšie ostrenie detekciou kontrastu v kategórii full frame CSC. Zadný dotykový displej sprevádza elektronický hľadáčik s rekordným rozlíšením 4,4 milióna bodov a stavový displej. Hliníkové telo je utesnené proti prachu a vlhku, batéria posluží na záznam 400 obrázkov. Nechýba USB 3.0, HDMI A, Wi-Fi a GPS. Fotoaparát má rozmery 147×104×39 mm a telo s batériou má hmotnosť 847 gramov. Cena je 7 450 dolárov za telo a 14 950 dolárov so základným objektívom 24-90 mm F2.8-4 ASPH.

Najdrahšia ostružina

Mobilný telefón BlackBerry Priv kombinuje vysúvací mechanizmus a zaoblený displej OLED. Klávesnica je citlivá na dotyk a slúži aj ako touchpad. Dotykový je aj displej 5,4" s rozlíšením 2 560×1 440 pixelov (540 ppi). Novinku poháňa procesor Qualcomm Snapdragon 808 hexacore s grafickou jednotkou Adreno 418. Operačná pamäť má kapacitu 3 GB, úložisko 32 GB možno zväčšiť pamäťovou kartou. Zadný fotoaparát s optikou Schneider-Kreuznach má rozlíšenie 18 MPx, dvojité prísvetľovacie diódy a optickú stabilizáciu. Rozmery mobilu sú 147×77,2×9,4 mm, s vysunutou klávesnicou 185 mm na výšku a s hrúbkou 9,4 mm. BlackBerry do prístroja inštaluje upravený, údajne bezpečný Android 5.1.1 Lollipop s vlastnou nadstavbou a balíkom BlackBerry Experience Suite. Ceny sa vyrovnávajú sumám za špičkové telefóny iPhone, Galaxy Edge či Xperia.

Švéd

Thriller zo zákulisia tajných služieb Roberta Karjela Švéd (vydavateľstvo Plus, 2015) prináša napínavé čítanie, ktoré sa na pozadí rýchlej akcie dotýka aj zásadných mravných otázok našich čias. Strhujúci príbeh od profesionálneho vojaka kladie nájstojčivé otázky: Ako ďaleko je možné zájsť v boji proti terorizmu? Ako spolu súvisí thajská vlna cunami, striedanie v americkej Topeke a medzinárodný boj proti terorizmu? Autor Robert Karjel je profesionálny vojak, ako jediný Švéd prešiel výcvikom v amerických námorných silách a ako pilot vojenského vrtuľníka sa zúčastnil aj na misii v Afganistane. Jeho prekvapivo kvalitný debut vyvolal na tohtoročnom frankfurtskom knižnom veľtrhu senzáciu.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

2. december

1805 Pri Slavkove (Austerlitz), neďaleko Brna, sa odohrala bitka troch cisárov. Napoleon zvíťazil nad spojenými rakúsko-uhorskými vojskami a prinútil Rakúsko kapitulovať

5. december

1950 Vojská OSN boli vytlačené z hlavného mesta Kórejskej ľudovodemokratickej republiky, Pchjongjangu. 6. 12. vyhlásil americký prezident Truman národný výnimočný stav vzhľadom na porážky, ktoré utrpeli vojská OSN (24. 12.)

1965 Čína vstúpila do vietnamského konfliktu na strane Severného Vietnamu

15. december

1945 Najvyšší veliteľ spojeneckých vojsk v Japonsku, generál MacArthur, oslobodil japonských politických väzňov

1995 Oficiálne skončila činnosť medzinárodnej misie UNPROFOR na urovnávanie konfliktu v bývalej Juhoslávii. (Bezpečnostná rada OSN rozhodla o vyslaní medzinárodných jednotiek do tejto krajiny vo februári 1992. Od r. 1993 pôsobila v týchto mnohonárodnostných jednotkách aj slovenská ženijná jednotka).

16. december

1645 Mierovou zmluvou v Linzi sa ukončili vojenské akcie medzi uhorským kráľom Ferdinandom III. a sedmohradským kniežaťom Jurajom I. Rákocim. Mier znamenal aj ukončenie protihabsburského povstania uhorskej šľachty

1740 Pruský kráľ Fridrich II. vpadol do Sliezska a rozpútal sa dlhý konflikt, v histórii známy ako vojna o rakúske dedičstvo

18. december

1950 V Bratislave bol popravený Viliam Žingor, účastník protifašistického odboja, veliteľ povstaleckých oddielov (*30. 7. 1912)

1970 Zasadanie ÚV KSS uzavrelo stranícke previerky a schválilo dokument ÚV KSČ „Poučenie z krízového vývoja“

19. december

1950 Generál Dwight Eisenhower (foto) bol menovaný za hlavného veliteľa vojenských síl NATO

22. december

1990 Odišla posledná sovietska jednotka zo Slovenska

24. december

1950 Čínske oddiely prekročili 38. rovnobežku do Južnej Kórey

25. december

1745 Kráľovná Mária Terézia a pruský kráľ Fridrich II. uzavreli v Drážďanoch (Nemecko) mierovú zmluvu. Potvrdzovala stratu priemyselného Sliezska v prospech Pruska

26. december

1805 V bratislavskom Primaciálnom paláci uzavreli splnomocnenci rakúskeho cisára Františka I. a francúzskeho cisára Napoleona mierovú zmluvu. Rakúsko stratilo významné územia v Taliansku a v priestore okolo Jadranu (Benátky, Dalmáciu a Istriu), tiež majetky v Rakúsku

31. december

1555 Turci prepadli Jelšavu a 300 ľudí odvliekli do otroctva
2005 Na Slovensku bola zrušená základná vojenská služba

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Ak som by som chcel zmeniť obvodného lekára a odborného lekára a chcel by som sa zaregistrovať do starostlivosti príslušných lekárov v novej Nemocnici sv. Michala pričom som príslušník rezortu obrany, bude mi to umožnené, respektíve mám pri tom ja a moji rodinní príslušníci nejakú výhodu? Bude existovať pre rezortných pacientov v rámci vyšetrení prednosť?

! Nemocnica má k dispozícii približne 16 000 voľných kapitačných miest u našich všeobecných lekárov. Každý pacient, ktorý chce chodiť do našej nemocnice, musí byť kapitovaný (prihlásený) u jedného z našich všeobecných lekárov. Príslušníci polície, vojaci, vojenský veteráni či policajní výsluhovní dôchodcovia sa môžu objednať na prednostné vyšetrenie cez recepciu nemocnice. K dispozícii je jedna hodina denne na každú ambulanciu. Ide o takzvanú "green line". Ostatní nerezortní pacienti majú k dispozícii tiež jednu hodinu denne na prednostné vyšetrenie. Táto služba zo zákona nie je spoplatnená. Ak je hodina v rámci „green line“ už obsadená, rezortní pacienti sa zaradia do bežného poradia. V prípade akútneho stavu má pacient prednosť a rozhoduje o tom lekár.

MUDr. Marián Križko, PhD., MPH, MHA,
riaditeľ Nemocnice sv. Michala

Foto: Ivan Kelement

To je vojna!

Zbierka básní Martina Rázusa o hrôzach prvej svetovej vojny na bojisku a najmä v zázemí To je vojna! (Cyklus C'est la guerre!) vznikala v rokoch 1914 – 1916. Aj on sa dozvedal o dovtedy nevidaných vojnových operáciách, o nových zbraniach (nemecký plyn, anglický tank), o ťažkých stratách a nesmiernom utrpení na fronte. To ťažké utrpenie v zázemí videl sám. Vojačkova odobierka, Vojna sa prežiť musí, Udaľač, Otcovia, Hrdina, Na bojišti, Na Ježiška, Na mužovom hrobe či Smútok slovenskej chalupy, to sú niektoré zo šiestich desiatok básní, ktoré v októbri vydal Spolok Martina Rázusa. V zbierke sprístupnil aj viacero Rázusových básní, ktoré nevyšli v prvom či druhom vydaní v rokoch 1919 a 1943. Aktuálne vydanie je venované aj „všetkým obetiam vojnových stretov v dejinách“. (pv)

Československá a slovenská vojenská symbolika

Imrich Purdek v publikácii Československá a slovenská vojenská symbolika v priesečníku heraldiky, faleristiky a vexilológie (1914 – 1945) faktograficky mapuje a zároveň precízne vizualizuje vznik a vývoj jednotlivých vojenských symbolov, ich postupné pretváranie v kontexte vojnového diania 20. storočia i udalostí medzivojnového obdobia. Objektom jeho skúmania, analyzovania a popisovania sú konkrétne vojenské zástavy, znaky, rovnosť, vyznamenania, vojenské hodnosti, dištinkcie, druhy vojsk, zbraní a služieb, označenia funkčných zaradení, rukávové znaky, odznaky a podobne. Okrem obdobia 1. svetovej vojny, formovania a bojovej činnosti čs. légii, vzniku a existencie prvej ČSR, ktorým sa autor venoval už v predchádzajúcej monografii, čitateľ získa informácie súvisiace so vznikom a bojovou činnosťou čs. zahraničných jednotiek v rokoch 1939 – 1945, s pôsobením čs. armády na Slovensku v rokoch 1944 – 1945, ako aj s brannou mocou Slovenskej republiky v rokoch 1939 – 1945. Komplexné a viacrozmerné spracovanie problematiky československej a v rámci nej i samostatne tiež slovenskej vojenskej symboliky časovo uzatvára ukončením druhej svetovej vojny v roku 1945. Publikácia predstavuje nielen množstvo informácií pre odborníkov a historikov, ale poslúži aj ako praktická pomôcka pre milovníkov vojenskej histórie.

Vo vzduchu i na zemi

Na prvý pohľad by malo mať Balneologické múzeum v Piešťanoch k vojenstvu ďaleko, ale v skutočnosti má k letisku, kde vojaci lietali od roku 1926 do začiatku tohto tisícročia, iba zo tri kilometre. No a keďže sa okrem balneológie (v celoslovenskom meradle) venuje aj regionálnej histórii, kurátor výstavy Andrej Bolerázsky sa v rámci jesennej výstavy Vo vzduchu i na zemi zameria na letectvo, jednu z niekdajších hrdostí Piešťan. Konkrétne na tamojšie Letecký pluk v rokoch 1939 – 1944 a na príslušníkov pluku v Slovenskom národnom povstaní. Výstava priniesla nový rozmer najmä v časti o nasadení letcov na východnom fronte, čo sa v minulosti v meste príliš neprezentovalo, no i to patrí k histórii. Bolerázskemu sa navyše aj za pomoci výzvy v miestnych médiách podarilo získať v prospech výstavy a múzea množstvo nových fotografií a historických predmetov ako napr. letecký fotoaparát z lietadla Focke-Wulf Fw 189, ktorý slúžil na prieskum i na letecké mapovanie (na fotografii aj s kurátorom). Finále výstavy patrilo piešťanským letcom, ktorí 29. augusta 1944 pod vedením veliteľa letiska stot. let. Ivana Haluzického odišli bojovať v počte tristo mužov do Povstania. Hoci na letisku zanechali leteckú techniku, ktorú získali Nemci, Haluzického prapór bol v úvode Povstania silnou a jedinou plne motorizova-

nou jednotkou. Vyznamenal sa v početných bojoch a po potlačení Povstania boli niektorí letci presunutí do ZSSR a začlenení do 1. čs. zmiešanej leteckej divízie.

Text a foto: Pavol Vitko

MILITARY ENGLISH

THE MILITARY BAND

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: U.S. Navy

A military band is a group of personnel that perform musical duties for military functions, usually for the armed forces. A typical military band consists mostly of wind (horns, trumpets, trombone, clarinet, often saxophone) and **percussion** instruments. The military bands should be capable of playing ceremonial and marching music, including the national anthems and patriotic songs of their own nation and that of the others, both **stationary** and as marching bands. They perform in parades, presidential inaugurations, state funerals, and at a variety of events across the nations. Military bands performances honor those who have served the country and seek to inspire citizens to **heightened** patriotism and service. Members of the bands often come from prestigious conservatories and schools of music. In the U.S. each brand of the Armed Forces – Army, Navy, Air Force, Marines – has its own bands, often **distinguished** by the instruments they use (such as Air Force Strings, Ceremonial Brass, etc.) or by the purpose for which they were created (the President's Band).

Historically, Turkish soldiers were the first to march to military bands. They were used for spreading fear among the enemy and for encouraging Turkish soldiers to fight. Their history goes back to the 13th century and they usually encompassed a limited number of musicians playing flutes, pipes and drums.

Today, almost every nation has a distinguished military band, the best of them perform and compete at various international fora and festivals, such as the one held in Moscow in September this year: Spasskaya Tower Festival attracted 26 military bands from all over the world – the Band of the Armed Forces of Belarus, the Royal Stiltwalkers from Belgium, the Brentwood Imperial Youth Band from the UK, the Municipal Police Band of Rome from Italy, the Hellenic Air Force Band and Technical NCO's Academy Drill Team from Greece, Le Cheile Sa Cheol Massed Pipes and Drums from Ireland, army bands from China, Mexico and Pakistan as well as a folk group from Japan.

Some nations even have schools for military band musicians, the most peculiar of which might be the Army School of Bagpipe Music and Highland Drum-

ming in the UK. Located in Edinburgh, Scotland, it provides courses on the Scottish bagpipe music to military pipers, drummers and pipe bands. The school founded in 1910 is commanded by a director who is a qualified army Pipe Major.

Of course, as in many other walks of life, money always makes a difference. The U.S. spends hundreds of millions of dollars each year (Pentagon's funding for military bands adds up to around \$320 million a year) on dozens of military marching bands, rock groups, jazz ensembles, choruses and country music performance teams – the U.S. Army employs around 5 000 musicians within its ranks; in addition, there are 17 US Army Reserve Bands and 21 Army National Guard Bands. The American military bands have even deployed to Iraq, Afghanistan, Kuwait and more in support of Operations Iraqi Freedom and Enduring Freedom performing for civilians, VIPs and service members.

Outside of police and military organizations, the modern marching band in the U.S. is most commonly associated with American football, specifically the halftime show. The first modern halftime show by a marching band at a football game was by the University of Illinois Marching Illini in 1907 at a game against the University of Chicago.

GLOSSARY

• **choruses** ['kɔːrəsɪz] – zborný; • **bagpipe** [bæg paɪp] – gajdy; • **encompassed** [ɪn'kʌmpəst] – zahŕňat'; • **flutes** [fluːts] – flauty; • **heightened** ['haɪtnd] – zvýšený; • **peculiar** [pɪ'kjuːljə] – zvláštny, nezvyčajný; • **percussion** [pə'kʌʃən] – perkusie, bicie nástroje; • **pipes** [paɪps] – pišťaly; • **stationary** ['steɪʃnəri] – stojaci; • **distinguished** [dɪs'tɪŋgwɪʃt] – osobitý, vyznačujúci sa niečím.

plk. Mgr. Marian Bodolló
generálny duchovný
Ekumenickej pastoračnej
služby v OS a OZ SR

DUCHOVNÉ SLOVO

Prekvapenie adventu

V týchto dňoch hovoríme o počasi. Komentujeme, kde sa čo udialo. Sme radi, keď nás niekto chce potešiť vtipom. Cez to všetko presakuje skutočnosť: čoraz viac sa nás dotýka spoločný osud ľudí, ktorí musia čeliť globálnym problémom. V čase adventu máme uprednostniť tému, ktorá môže osvetliť mnohé z ťažkostí ľudstva. Ide o druhý príchod Ježiša Krista na Zem. V kresťanských krajinách sa ľudia v advente pripravujú na sviatky Vianoc. Oslavujú Kristov prvý príchod na svet. Pán Ježiš prišiel, aby sme mali hojnejší a opravdivý – plný život. Bol s nami a svojím životom nám ukázal, aký Pán Boh naozaj je. Naučil nás zvládať naše denné starosti i mimoriadne udalosti s pomocou Ducha svätého. Dnes sa mu veriaci môžu bezprostredne prihovárať, modliť sa a prosiť ho. Učenie Ježiša Krista ovplyvnilo súčasnú podobu sveta do takej miery, že budúcnosť ľudstva je odkázaná na „Kristov nový vstup“ do tohto sveta. Náboženská otázka, či treba očakávať jeho druhý príchod a pripravovať naň, je zároveň otázkou univerzálnou a svetodejinnou. Apoštol Pavol tiež kládol veľký dôraz na Kristov druhý príchod. Hovoril, že pri druhom príchode bude zlo odhalené a odsúdené. Všetci sa budú musieť podrobiť súdu, aby každý prijal dobré či zlé ako odplatu za to, čo konal. Náš život z viery je do druhého Kristovho príchodu viac či menej skrytý, potom však bude zjavný všetkým.

Ľudia si myslia, že väčšine úspešných sa darí preto, lebo im Boh praje. Páchatelia nepravosti sa môžu tváriť zbožne a tvrdiť, že im aj sám Pán Boh pomáha. Na druhej strane sa neveriaci vysmievajú, že Boh necháva bez trestu aj veľkú nespravodlivosť, keď hovoria: Kde je Boh práva, keď nezasiahne?! Keď však príde Ježiš Kristus opäť na svet, nepríde ako dieťaťko, ale ako sudca, to bude veľké prekvapenie, lebo národy mu budú vydané do právomoci, aby ich rozdelil, dobrých od zlých, veriacich od neveriacich a múdrych od bláznivých. Kristus už raz prišiel, aby vyslobodil svoj národ z pobľudenia. Židia ho nielenže neprijali, ale pomocou pohanských Rimanov ho nechali odstrániť zo sveta. Doteraz očakávajú príchod svojho Mesiáša, lebo sa nazdávajú, že bude najmä vyzdvihnutím jedinečnosti a vyvolenia židovského národa. Omylom si spojili príchod Mesiáša s dobou jeho druhého príchodu. Kristus má prísť opäť na súd, vyjaviť skutky a zmyšľanie všetkých ľudí a národov. Preto sa kresťania pred jeho druhým príchodom majú obnoviť v poslušnosti voči Božím prikázaniam a konať Božiu vôľu, dokiaľ nepríde. Lebo čas jeho príchodu sa približil.

Milí čitatelia, prajem vám, aby ste tohtoročný advent dobre využili nielen na prípravu darčiekov, ale aj na duchovnú obnovu svojich životov a upevnenie v nádeji na príchod nového veku Ježiša Krista.

Oblátky

verzus klobása

Vianoce sa v našom podvedomí spájajú i s hojnosťou a bohatými slávnostnými stolmi, prehýbajúcimi sa pod ťarchou rôznych dobrôt – jedál, nápojov, sladkostí i najrôznejších pochutín. Očakávaný príjemný gurmánsky zážitok sa však môže skončiť celkom neočakávane najrôznejšími nepríjemnými tráviacimi ťažkosťami, od tých banálnych až po veľmi závažné.

Tradícia sviatočného prejedania pritom nie je historicky nijako stará, je aktuálnym nezdravým obrazom životnej úrovne v ekonomicky prosperujúcich rozvinutých krajinách. Civilizačný proces nám teda neprináša len hojnosť, ale aj nadspotrebu potravín a s ňou spojené choroby.

Prejedanie a pôst

Naši predkovia sa pritom stravovali veľmi striedmo i napriek tomu, že ťažko pracovali a ich bežná fyzická aktivita bola vysoká. Mäsový pokrm konzumovali tak dvakrát týždenne a pripravovali ho varením či dusením. Konzumovali viac prívarkov zo strukovín a jednoducho pripravené zeleninové a múčne pokrmy. Energetickú potrebu pri ťažkej fyzickej práci hradili masťou či slaninou, čo je dnes rizikový spôsob stravovania. I vianočné menu bolo skromné – jednoduchá strukovinová či kapustová polievka s hríbmi, vianočné pupáčky s makom, vianočka, oblátky s medom, orechmi, so sušeným ovocím. Mäso, či už údené alebo rybacie, bolo len výsadou bohatých.

Keď si to teraz zhrnieme, história naše súčasné vianočné stravovacie zvyklosti vôbec nepozná. Skonzumujeme síce symbolicky kúsok oblátky s medom, prípadne i cesnakom či so sušeným ovocím, ale to je tak všetko. Kapustovú polievku s hríbmi nahradila naša „tradičná“ kapustnica s klobásou, údeným mäsom a často i smotanou, objavil sa majonézový zemiakový šalát s najrozličnejšími ingredienciami, vyprážaný kapor, koláčiky, krémové zákusky, torty, najrozličnejší alkohol, nealkoholické nápoje od výmyslu sveta i pochutiny. Nemusíme mať žiadne veľké vedomosti o zdravom stravovaní, každému musí byť jasné, že konzumácia (a to nemyslím ani na nadmernú) týchto jedál vedie skôr ku katastrofe než ku gurmánskému pôžitku a príjemnému štedrovečernému pocitu.

Nemôžeme zabudnúť ani na ďalšiu dôležitú vec – celodenný pôst. Ľudský organizmus nie je prispôbený na takýto krok, biologické hodiny neoklameme, organizmus nepozná sviatok a očakáva i žiada si každodennú pravidelnosť, striedmosť a racionalitu stravovania tak,

ako by sme to mali bežne praktizovať. Raňajky na Štedrý deň by preto mali byť výdatné, napr. cereálie s mliekom, ovsené vločky, jogurt, prípadne celozrnný chlebič s plátkom šunky a syra, k tomu pohár džúsu alebo šálka kvalitného čaju. Obed by mal byť ľahší. Celodenné hladovanie sa naozaj neodporúča!

Jesť do polosýta

Rád, ako sa zdravo stravovať, nájdeme všade viac ako dosť. Tieto princípy by sme mali dodržiavať i počas sviatkov. Odborníci na výživu v tom majú absolútne jasno, preto zopár ich názorov – a to sa vôbec nemusíte sa vzdať Štedrej večere. Len skombinujte správne potraviny a zvolte zdravší spôsob prípravy. Rozhodnite sa napr. pre ľahšiu verziu zemiakového šalátu, na jeho prípravu použite jogurt alebo kyslú smotanu s menším obsahom tuku. Ani kapor nemusí byť vyprážaný. Stačí, ak ho prudko opečiete na olivovom oleji, prípadne udusíte na prírodný spôsob. Kapustnicu taktiež môžeme nahradiť trebárs zemiakovou polievkou na kyslo s dubákmi. „Neútočte“ po večeri na vianočné pečivo, ochutnajte jeden alebo dva kúsky! Konzumáciu pečiva počas celých sviatkov minimalizujte! Ako dezert je lepšie ovocie, či už čerstvé, alebo sušené, najlepšie bio. A po večeri si dožičte pohár sektu alebo kvalitného vína, destilát a sladké víno nahraďte vínnym strekom.

Množstvo konzumovaných pokrmov si prísne strážte, jedzte radšej menej ako viac. Nezabúdajte na dostatok pohybu, sviatky nie sú len jedlo, pitie, návštevy a televízia; či už pre upevňovanie zdravia, ale i pre správnu funkciu trávenia je každodenná dostatočná fyzická aktivita nadmieru potrebná.

Ak ste to neodhadli a predsa sa nejaký tráviaci problém objaví, dajte svojmu telu čas, aby sa vyrovnalo s nadmernou záťažou. Nekonzumujte ďalšie pokrmy, dostatočný pitný režim je však žiaduci (voda, nesladený čaj). Pri pocitoch netrávenia a ťažoby nám môžu pomôcť rôzne bylinné čaje, určené na podporu trávenia či voľne predajné lieky, napr. Pankreolan (tráviace enzýmy živočíšneho pôvodu). Záhu najlepšie odstránime antacidmi z lekárne, bolesť môžu utlmiť voľne predajné spazmolytiká, napr. No-Spa. I keď to nie je ani príjemné, ani estetické, veľakrát sa uľaví, ak použijeme starú ľudovú metódu – prst do krku. Lenže ak sa ťažkosti zhoršujú, či bežnými jednoduchými opatreniami nevyvoláte pocit úľavy, je namieste vyhľadať lekára. Majte na pamäti, že i taká „malichernosť“ akou je prejedenie či konzumácia nie najvhodnejších kombinácií jedál a nápojov môže vyústiť do vážneho poškodenia zdravia. Jedzte preto do polosýta, pite do polopita a žiaden tráviaci problém vám nepokazí pravú vianočnú atmosféru.

pplk. v zál. MUDr. Viktor Sidorják

Oddelenie gastroenterológie a digestívnej endoskopie
Nemocnica sv. Michala, a. s., Bratislava

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Mgr. Oľga Kohárová
Generálny štáb OS SR

Homo homini lupus (Človek človeku vlkom)

Žijeme v čase všeobecnej depresie a konkrétneho strachu. Bojíme sa chorôb, vojny, smrti, aj samých seba. Máme obavy zo samoty a zároveň z trvalého vzťahu. Poznáme sa s množstvom ľudí, ale často nepoznáme svojich najbližších. Každý s každým komunikuje, no nikto sa s nikým nerozpráva. Teoreticky ovládame „umenie počúvať“, len prakticky sa nepočujeme. Ovládame cudzie jazyky, ale nerozumieme tomu vlastnému. Presadzujeme zdravý životný štýl a čoraz viac bojujeme s vysokým krvným tlakom či cholesterolom. Učíme sa umeniu relaxovať v maximálnom chaose, snažíme sa zvládať stres, ktorého tvorcami sme často my sami.

Áno, časy sú hektické, presvedča nás o tom aj jeden reklamný slogan, podľa ktorého budúcnosť je dnes. A my sa strácame v realite doby, bilancujeme minulosť, plánujeme budúcnosť a neprežívame prítomnosť. Hľadáme hodnoty a zmysel života, hoci sa nikdy nestratili, len sme ich v rýchlosti života akosi prestali vnímať. Ľudskosť v sebe a človeka vedľa nás. Úctu a pokoru k životu, k ľuďom i k sebe samým. Prestávame vidieť výnimočnosť v každodennosti, zabúdame sa tešiť, usmievať, poďakovať, ale aj poprosiť. Citlivosť sa považuje za slabosť, spokojnosť za stagnáciu a malú flexibilitu. A tak stále súperime, porovnávame sa, vzájomne sa hodnotíme, dávame si vyššie (občas aj nereálne) ciele, a najmä sa usilujeme „niečo“ dosiahnuť. Niekedy férovo a niekedy za každú cenu. Výsledkom je často frustrácia a vlastná nespokojnosť, vzájomná závisť a nenávisť, ako aj narušené vzťahy v práci či v súkromí.

Tak sa pokúsme menej teoretizovať o živote a jednoducho ho začneme žiť. Počúvajme deti, partnera, kolegov i priateľov, tolerujme odlišnosti aj nedokonalosť a naučme sa vážiť si jeden druhého. Vymeňme virtuálny život za ten skutočný, sociálne siete za rozhovory „naživo“, recesiú charakteru, zodpovednosti a svedomia za renesanciu týchto tisíce rokov starých hodnôt.

Načakajme do Nového roka ani na lepšie časy, začnime tu a teraz.

Spoločne.

Jednotka 1. čs. samostatnej brigády v ZSSR s bojovou zástavou brigády. Vpredu npor. Juraj Repčík, vyznamenaný Československým vojnovým krížom 1939 za bojovú činnosť pri Rude a Beloj Cerkvi

Československí vojaci pomáhali oslobodzovať Kyjev a Kyjevskú oblasť

Po stiahnutí 1. čs. samostatného práporu v ZSSR z frontu pri ukrajinskom Sokolove sa rozšírila výstavba čs. vojska v Sovietskom zväze vytvorením 1. čs. samostatnej brigády.

Jej organizácia a výcvik prebiehali od konca prvej dekády mája do konca septembra 1943 v ruskom meste Novochopejsk (Voronežská oblasť). Postupný presun jednotiek brigády na front pri Kyjeve sa začal 30. 9. 1943. V 1. čs. samostatnej brigáde bolo v tom čase 3 348 osôb, z ktorých sa 563 hlásilo k českej národnosti, 343 k slovenskej národnosti (207 z nich boli bývalí príslušníci slovenskej armády), 2 210 rusínskej a zvyšok inej národnosti. Počas nasledujúcich šiestich mesiacov sa jej jednotky zúčastnili na bojoch v Kyjevskej útočnej (3. 11. – 13. 11. 1943), Kyjevskej obrannej (13. 11. – 20. 12. 1943), Žitomirsko-berdičovskej (24. 12. 1943 – 14. 1. 1944) a Korsuň-ševčenkovej operácii (24. 1. – 17. 2. 1944). Po prechode cez rieku Dneper a sústreďení na sever od Kyjeva boli 5. 11. 1943 nasadené do útoku vojsk 51. streleckého zboru 38. armády na postavenia nemeckých jednotiek brániacich Kyjev v priestore západne od jeho predmestia Priorka. Po ich prelomení postupovali smerom na predmestie Syrec. Odtiaľ útočili na juhovýchod cez mesto k hlavnej železničnej stanici, predmestiu Solomenka a brehu Dnepra južne od Kyjeva, ktorý dosiahli v ranných hodinách 6. novembra. Po oslobodení hlavného mesta Ukrajiny sa do konca roka 1943 zúčastnili na ďalších bojoch v priestore Fastova, Vasilkova, Čerňachova, Komúny Čajka, na čiare Kodaki – Bachtary, v priestore Rudy a na prístupoch k Beloj Cerkvi.

Na začiatku januára 1944 bola 1. čs. samostatná brigáda stiahnutá do zálohy veliteľa 40. armády a zaujala obranné postavenia v jej druhom slede v priestore juhozápadne od Beloj Cerkvi. Od 17. do 26. januára bola podriadená 50. streleckému zboru, v jeho zostave zaujala obranu pri rieke Horný Tikič a od 26. januára do 5. februára v priestore Žaškova.

Na začiatku februára 1944 veliteľ 1. čs. samostatnej brigády plk. L. Svoboda požiadal veliteľa 1. ukrajinského frontu o presunutie brigády do už oslobodeného priestoru Rovna a Lucka. O mesiac neskôr bola brigáda stiahnutá z obrany na čiare Oratov – Juškivcy, pred koncom prvej polovice marca sa presunula na Volyň a juhovýchodne od Lucka (v priestore Kiverce, Nebuška, Vyškov) zaujala obranu. Posledné nasadenie časti jednotiek brigády do boja na západnej Ukrajine sa odohralo 14. apríla, keď sa jej delostrelecký a mýnometný oddiel zúčastnili na útoku sovietskych vojsk na mesto Torčín. Na začiatku mája 1944 sa brigáda presunula do priestoru Černovic a Sadagury, kde sa na základe rozhodnutia sovietskeho velenia mala uskutočniť výstavba 1. čs. armádneho zboru.

Generálmajor Pavol MARCELY

(*26. 6. 1914 Zvolen – †17. 10. 1980 Piešťany)

Pôvodným povolaním učiteľ, v polovici januára 1940 aktivovaný v hodnosti poručíka do zboru dôstojníkov z povolania slovenskej armády a na začiatku augusta 1940

povýšený do hodnosti nadporučíka. V tejto hodnosti na začiatku novembra 1942 odišiel k Rýchlej divízii nasadenej na východnom fronte pri kaukazskej rieke Psekups, juhovýchodne od mesta Gorjačij Kl'uč. V polovici novembra 1942 tu prevzal funkciu veliteľa 1. roty pešieho pluku 21. Po ústupe Rýchlej divízie k rieke Kubáň 29. 1. 1943 pri obci Ponežukaj so svojou rotou dobrovoľne prešiel do zajatia Červenej armády. Dňa 1. 7. 1943 sa stal príslušníkom 1. čs. samostatnej brigády v ZSSR, s ktorou sa zúčastnil bojov pri oslobodzovaní Kyjeva a Kyjevskej oblasti. Ďalšími bojmi prešiel v Karpatsko-duklianskej operácii ako prednosta 2. oddelenia štábu 2. čs. paradesantnej brigády a po presune jej jednotiek na Slovensko pri obrane povstaleckého územia. Po skončení organizovaného odporu povstaleckej armády a prechode do hôr sa stal veliteľom štábnej roty a priskumnej čaty 2. čs. paradesantnej brigády. Na začiatku decembra 1944 bol v boji na vrchu Kohút ťažko ranený. Po skončení liečenia od augusta 1945 pokračoval v službe v čs. armáde, v ktorej dosiahol hodnosť generálmajora. V septembri 1953 bol priradený do zálohy. V rokoch 1953 – 1959 bol predsedom Slovenského štatistického úradu, od roku 1959 pracoval vo Výskumnom pedagogickom ústave v Bratislave a v rokoch 1967 – 1968 prednášal na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Trnave. Na začiatku augusta 1968 bol reaktivovaný a zaradený ako pracovník bratislavskej pobočky Vojenského historického ústavu. V rokoch 1969 – 1971 vykonával funkciu vojenského a leteckého prídelenca čs. veľvyslanectva v Belehrade a potom pôsobil na MNO v Prahe. Do zálohy definitívne odišiel 1. 8. 1973.

Počas presunu na front a bojovej činnosti na západnej Ukrajine (od začiatku októbra 1943 do polovice apríla 1944) padlo 301 príslušníkov 1. čs. samostatnej brigády v ZSSR, ďalších 360 jej príslušníkov bolo zranených a 78 nezvestných.

Text: PhDr. Jozef Bystrický, CSC., VHÚ

Foto: VHÚ

Deväťmilimetrový nemecký samopal MP 40 sa nachádza v zbierke Vojenského historického ústavu – Múzejného oddelenia Vojenského historického múzea Svidník) nazvanej Automatické zbrane. Samopal do zbierok vtedajšieho Dukelského múzea zaradili v roku 1982 prevodom z Krajskej správy Zboru národnej bezpečnosti v Banskej Bystrici. Zbraň vyrobila v roku 1942 firma Steyr-Daimler-Puch, A. G., v Grazi.

V ruskej zime sa neosvedčil

Samopal MP 40 z konštrukčného hľadiska predstavoval zjednodušenú verziu samopalu MP 38, ktorý bol v lete 1938 zaradený do výzbroje nemeckej armády.

Zjednodušená verzia samopalu

Ten predstavoval jeden z prvých moderných samopalov kompaktného typu a nemeckí vojaci ho prijali veľmi priaznivo. No stále išlo o zbraň, ktorá sa musela vyrábať zastaraným výrobným postupom. Najmä frézovaním. Znamenalo to veľkú spotrebu materiálu a dlhý výrobný čas. Bolo treba zjednodušiť, časovo skrátiť a aj zvýšiť produkciu samopalov MP 38, aby boli čo najrýchlejšie nahradené ich straty na frontoch. Výsledkom úsilia bol samopal MP 40. Zbraň v roku 1940 zaradili do výzbroje nemeckej armády. Na rozdiel od predchodcu sa už MP 40 nevyrábala z hliníkových odliatkov, ale z oceľových plechových výliskov. Tým sa náročný proces frézovania obmedzil na výrobu hlavne a niektorých ďalších menších častí zbrane. Pri výrobe samopalu MP 40 sa zaviedol nový systém pro-

dukcie, tzv. mozaiková výroba. Jednotlivé súčiastky si už výrobcovia nevyrábali samostatne, výroba bola rozdelená medzi viacero subdodávateľov. Výrobný závod zbrane len kompletizoval z dodaných dielcov. Čas potrebný na výrobu jedného samopalu sa podarilo skrátiť z 18 na 15 hodín. Len v roku 1942 sa tak podarilo ušetriť 675-tisíc hodín. Znamenalo to výrobu ďalších 45-tisíc samopalov navyše.

Z konštrukčného hľadiska bol samopal MP 40 (podobne ako jeho predchodca MP 38) tvorený z rámu zbrane so spúšťovým mechanizmom, hlavne s poistnou maticou a ochrannou lištou, puzdra záveru s nalisovanou zásobníkovou šachtou, zo záveru s napínacou rukoväťou, teleskopického puzdra s vratnou pružinou a úderníkom, pištoľovej rukoväte s pažbou a so sklopnej plecnej opierky a sústavy mieridiel. Strelivo bolo do zbrane dodávané zo schránkových zásobníkov s kapacitou 32 nábojov kalibru 9 mm Parabellum.

Najmä pre nemeckú armádu

Samopal MP 40 sa začal vyrábať od roku 1940 v troch zbrojovkách, ktoré patrili do vtedajšieho výrobného zbrojárskeho okruhu Thüringen (Durínsko) pokrývajúceho veľkú časť stredného Nemecka, časti území Rakúska a protektorátu Čechy a Morava. Výroba sa začala vo firme Steyr-Daimler-Puch, A. G., v Grazi, neskôr aj v Erfurte a v Suhl. Výroba samopalov MP 40 sa skončila v roku 1944, lebo ich mala vo výzbroji Wehrmachtu nahradiť kvalitatívne nová zbraň, útočná puška Sturm-gewehr StG 44. Celkovo sa v priebehu rokov 1940 – 1944 vyrobilo takmer 900-tisíc samopalov MP 40 vo všetkých variantoch. Takmer výhradne ich dostával nemecký Wehrmacht. Len 57 000 kusov bolo určených pre nemeckých spojencov – Fínsko a Rumunsko.

Aj keď MP 40 predstavoval z konštrukčného hľadiska jeden z prvých moderných samopalov kompaktného typu, v boji sa prejavili jeho nedostatky. MP 40, a najmä ich zásobníky boli pomerne nespoľahlivé a veľmi citlivé na prach a nečistoty, ktoré spôsobovali časté zasekávanie. Zbrane taktiež veľmi zle znášali nízke teploty, čo sa prejavilo najmä pri nemeckom ťažení do Sovietskeho zväzu, keď pri teplotách dosahujúcich - 30° Celzia začali v zbraniach mrznúť mazacie oleje, praskať úderníky a neskôr sa celkom zablokoval pohyb záveru. Nedostatkom bola aj nízka palebná kapacita samopalu so zásobníkom na 32 nábojov. Najmä v porovnaní so sovietskym samopalom PPŠ 41 s bubnovým zásobníkom na 71 nábojov. Tento problém začala v polovici roka 1942 riešiť firma ERMA Erfurt úpravou zásobníkovej šachty samopalu MP 40 tak, aby mohla pojať dva zásobníky. Touto úpravou napokon vznikol nový model samopalu MP 40 s označením MP 40/1.

Technicko-taktické údaje

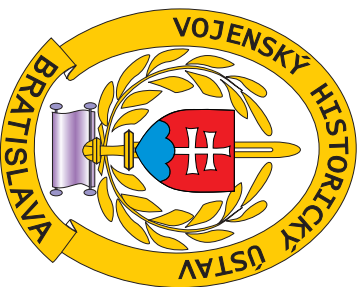
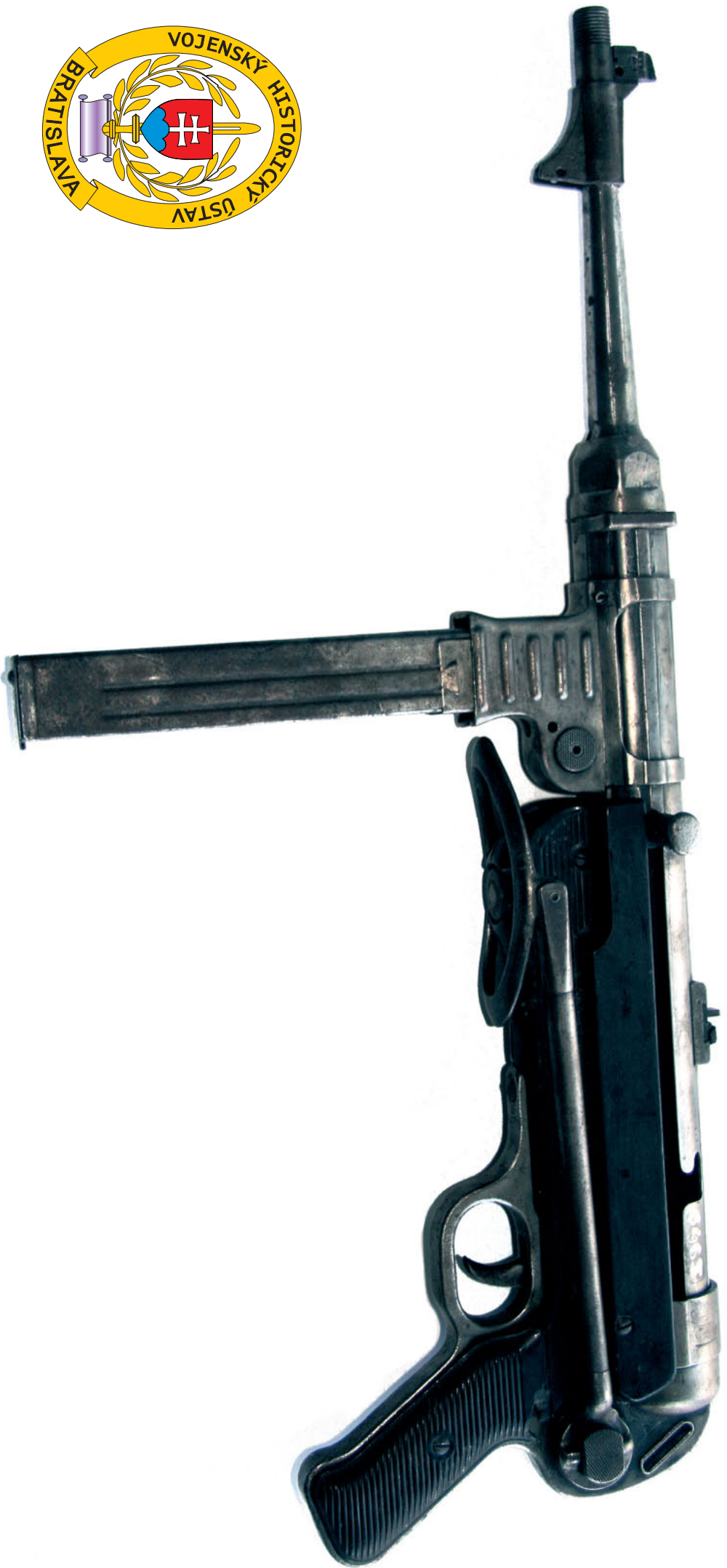
Kaliber:	9 mm
Náboj:	9×19 mm Parabellum
Dĺžka s ramennou opierkou:	832 mm
Dĺžka so sklopenou plecnu opierkou:	630 mm
Dĺžka samotnej hlavne:	250 mm
Hmotnosť:	3,9 kg
Kapacita zásobníka:	32 nábojov
Ústová rýchlosť strely:	380 m/s
Kadencia strelby: 500 výstrelův za minútu	
Účinný dostrel:	200 metrov
Konštruktér:	Heinrich Vollmer

Text a foto: Mgr. Peter Holík VHÚ-VHM- Mo Svidník

Vojenské historické múzeum Piešťany
Múzejné oddelenie Svidník
Bartelovská 14, 089 01 Svidník
Expozícia: Vojenské dejiny Slovenska v rokoch 1914-1945
Tel.: +421 54 752 13 98
E-mail: vhmsvidnik@vhu.sk
www.vhu.sk

Múzejné oddelenie VHM Svidník (Centrálna expozícia):
sezóna - 1. máj - 15. október: Ut - Ne 9.00 - 17.00 h.
16. október až 30. november, 1. apríl až 30. apríl:
Ut - Ne 09.00 - 15.00 h., So- Ne 11.00 - 15.00 h.
1. december až 31. marec, Ut - Pia 09.00 až 15.00 h.
Vyhliadková veža Dukla
sezóna - 1. máj - 15. október: Ut - Ne: 9.00 - 17.00 h.

Vstupné: Dospelí: 1 €
Študenti a dôchodcovia: 0,50 €
Vojnoví veteráni, zamestnanci rezortu MO SR, členovia Zväzu múzei na Slovensku, Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV, Spoločnosti slovenských archivárov, ZTP a deti do 15 rokov vstup zdarma.

9 mm nemecký samopal MP 40 zo zbierky Vojenského historického múzea – Musée oddelenia Svidník